

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

AYLIK
SAYI
EDİTÖR
DERGİSİ
Kasım 85
51
300 TL
KDV/dahil

Öğrenci Dernekleri: Yeni Adımlara..

Neden Yeniden Doğramacı YÖK'ün Birinci Dört Yıllık Bilançosu

ŞİİRDE GELENEK

Gülten Akın
Afşar Timuçin

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umut Coşkun
Bağışı

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umut Coşkun
Bağışı

ÜNİVERSİTE / YÖK

YARIN/Öğrenci Dernekleri :Yeni Adımlara..	4
SERDAR CAN/Öğrenci Derneklerinin Ulusal Örgütlenmesine Doğru: Ortak Sorunlar Birleşmeyi Gerekçendirir	8
OKAN ALKAN/Atılmalar ve Basın	9
HALDUN ÖZEN/YÖK'ün Birinci Dört Yıllık Bilançosu	11
SELİM DEMİRCİ/Neden Yeniden Doğramacı	12
İSMAİL GÜL/Universite Sınaylan... YÖK.. Altan Günalp	13

DÜNYA'DAN

Sömürgecilğin Kaldırılması Bildirisinden 25 Yıl Sonra: Namibia	14
SARA LIDMAN/Yeni Irkçılık (Türkçesi: YARIN ÇEVİRİ KURULU)	15
GÜRHAN UÇKAN/Batı Avrupa Gençliğinin Elkonulan Geleceği	24
NERGİS ALGÜN/Venedik'ten Bir Barış Esintisi: Uluslararası Gençlik Festivali	26
10-17 Kasım: Uluslararası Gençlik Haftası (Türkçesi: YARIN ÇEVİRİ KURULU)	27

EDEBİYAT

KARL GASPAR/Şiirler (Türkçesi: YUSUF CEMALİ)	3
SUNAY AKIN/Şiir	9
KEMAL DURMAZ/Şiir	10
ABDULKADİR KONUK/Şiir	13
ENDER OZSARIKAYA/Şiir	15
GÜLTEN AKIN/Şiirde Gelenek	16
KEMAL ÇAĞIN/Şiir	16
AFŞAR TIMUÇİN/Şiirde Gelenek	17
Ruhi Su "Ne memleketimde ne de dünyada halkı sevipde türkükleri sevmeyen bir insana rastladım."	18
HALDUN YUCE/Yeni (Olmayan) Bir Şair Tipi	20
MUZAFFER KALE/Şiir	20
SALİH BOLAT/Şiirimizde Olumsuz Gelişmeler	21
FİLİZ DOĞAN/Şiir	21
ŞÜKRÜ ERBAŞ/Yarın ve Şiir	22
YVES PERES-DAY LEVIS/Şiir Neye Yarar? (Türkçesi: A. Tekin)	22

ŞİİR PENCERESİ OKUMA NOTLARI

KARİKATUR DESEN/FOTOGRAF

MEHMET OĞUZ GÖREL	8
KEMAL ÜLKER	11
GÖREN BULUT	15
İŞA ÇELİK	18
MURAT ÖZMENEK	20
YAKUP KARAHAN	29

SORUNLARIMIZA SAHİP ÇIKALIM

“Sorunlarımıza sahip çıkalım...” sözleri Yarın sayfa larında kaç kez yineleni, daha kaç kez yinelenicek? Her iki sorunun yanıtı da aynı: “pek çok kez...”

Bir kez daha yineliyoruz; çünkü sorunlara sahip çıkmak "demokrasiye sahip çıkmak, onu yaşama geçirmek"le içiçedir. Bu sahiplenme toplumun tüm dinamik güçlerince paylaşılmadıkça yerini bulmayacaktır. Sahiplenme sözcüğünün altını çizmek gerekiyor; sahiplenme, bir sorumluluk daha da öneimli bir sorumluluktur. Sorumluluktur, çünkü demokrasi bir kazanımlar sürecidir. İşte sorumluluğumuz burada başlamakta, sürecin her aşamasını sonuna dek sahiplenmekle de canlılığını korumaktadır.

İçinde bulunduğumuz günler de "sorumluluk ve sorumluluklarımız"a en çok sahip çıkmamız gereken günlerden. Yalnız üzerinde yaşadığımız topraklar için değil, tüm dünya için. Nedenleri mi? Çok, hem de pek çok... İşte öğrenci dernekleri: Kuruluşu ve çalışma amaçları zaten olabildiğince daraltılmış olan öğrenci dernekleri kuruluşlarını bir türlü tamamlıyamıyorlar. Öne sürülen gerekçelerin yasal olarak tutarlılığına ilişkin tartışmalar, gerçekler defalarca yazıldı... İşte atılmalar: Öğrenim hakkının elden alınması. YÖK'ün son açıklamalarına göre geçen öğretim yılı sonunda yaklaşık 20 bin öğrenci atıldı. Verilen sayının gerçekliği ise, kuşku. YÖK yetkililerinin yeni 20 binlere hazırlandıkları bu günlerde sözkö-

nusu miktara ilişkin doyurucu açıklamalar yapmalarını bekliyoruz...

Yukarıda, sorumluluğumuz tüm dünya için demistik. İşte devlet eliyle yürütülen terör: ABD silahlı kuvvetlerine ait uçaklar bağımsızlığını hiçe sayarcasına Mısır'a ait bir uçağın yolunu kesiyor. Böylece terörizme pırim vermemiş oluyor! İşte Güney Afrika: Dünyanın pek çok yerinde "çağdaşlaştırmış" ırkçılığı, ilk günlerindeki "sallığıyla" koruyan, yaşatan "Cumhuriyet". Ve dünyanın gözleri önünde işlenen cinayetler. İdam edilerek yaşamı sonlanan şair Moloise bunlardan yalnızca biri. Dünyanın kulaklarında bir kez çınlamaya başlayan bir ses ölümle susturulabilir mi? Hayır! Çünkü O'nun sesi insanların sesine, sesimize karıştı bir kez...

Yarın, sayfaları dışında da okurlarıyla birarada olmak istiyor. Bunun için şimdiye kadar çeşitli sergiler açtı, panelere katıldı. Bunlardan birini gelenekselles-tirmek istiyoruz. Geçen yıl ilkini açtığımız "3. Yıl Sergisi"nin ikincisini bu yıl da "Gençlik Yılı Sergisi" adı ile 8-15 Kasım tarihleri arasında açacağız. Dileğimiz, amacımız böylece etkinlikleri çeşitlendirerek, güçlendirerek sürdürmek. Bu yılki sergimiz yine Ankara'da Dost Sanat Ortamı'nda. Tüm gençleri, tüm okurlarımızı, tüm arkadaşlarımızı bekliyoruz.

... sorunlarımıza sahip çıkalım...
Sevgiyle, dostlukla.

SAHİBİ

Sami Alptekin

SORUMLU YAZILŞLARI

YÖNETMENİ

Mustafa Ökan

BORO VE TEMSİLCİLİKLER

İsveç: Gürhan Uçkan

Box 38045, 100 64

Stockholm

Almanya: Mehmet Bilgin

Vulkan Str. 20

4000 Düsseldorf 1

ollanda: Ramazan Ekinçi

Postbus 392

6040 AJ Roermond

İzmir: 856. Sokak

Nurhan 3/502 Konak

İstanbul: Divanyolu,

Hoca Rüstem Sokak,

Zafer Han No: 7/14

Cağaloğlu

Adana: Levent Aksel

Ziyapaşa Bulvarı

Tapanyığı: Pasajı

Asma Kat 113

DAĞITIM

Etkin Dağıtım 527 60 11

ABONE KOŞULLARI

Yurtiçi/Yıllık 2400, Altı

Aylık 1200 liras.

Yurtdışı/Yıllık 30, Altı

Aylık 16 OM. Yurtdışı

tek satış 3 OM

İLAN FİYATLARI

Kapak/

Tam Sayfa : 80.000.- TL

Yarım Sayfa : 50.000.- TL

Çeyrek Sayfa : 25.000.- TL

İç Sayfalar/

Tam Sayfa : 50.000.- TL

Yarım Sayfa : 25.000.- TL

Çeyrek Sayfa : 13.000.- TL

TEKNİK İŞLER

Dizgi : Norm Dizgi

Film : Set Reprodüksiyon

Baskı : Sanem Matbaacılık

Ka ak Baskı : Maya

Grafik Düzenleme: Yarın

YÖNETİM ADRESİ

Hanımeli Sokak, 19/10

Sihhiye / ANKARA

YAZIŞMA ADRESİ

Yarın, PK 723, Kızılay

Ankara

POSTA ÇEKİ

Yarın, 164860

KARL GASPAR

Karl Gaspar

36 yaşındaki Filipinli Carlos (Karl) Gaspar, bir dinbilimci, ressam, tiyatrocu, müzisyen ve uzun süredir de insan hakları eylemcisi. Özellikle Filipinlerin en çok militarize olmuş bölgelerinden Mindanao'da Kilise'de Temel Hristiyan Öğretisi Programı'na çok büyük katkısı olmuş ve bu program sayesinde ülkenin her yanında köylü ve işçi toplulukları haklarını almak için direnmis ve baskıya karşı çıkabilmişlerdir. Karl Gaspar 26 Mart 1983 de Davao'da Filipin askerlerince kaçırılmış iki hafta boyunca nerede olduğu bilinmemiş. İşkence edilmesinden ya da "temizlenmiş" olmasından endişe edildiğinden dostları onun güvenliği için uluslararası bir çağrıda bulundu. 14 Nisan'da ortaya çıkarıldı ve "isyana teşvik" ile suçlandı. Şu anda da Davao'daki Askeri Bölge Tutuklama Merkezinde bulunuyor.

nasıl uçmak için
doğarsa kuşlar
özgür olmak için
doğar insanlar.

Boğucu Hücre

davao'da bir tutukevindeyim
yollarlar sandım beni bir başka tutukevine
metro manila'da bir yerde.

oysa bu karanlık, pis ve havasız hücreye
tıkıldılar beni
daha güvenli diye
metro manila'da bir yerde.

soluk alamaz oldu aklım
neden hapiste olduğumu düşünme düşünme
hiç de güvenli değil burası
metro manila'da bir yerde.

ama çok iyi biliyorum
orada, kendi güvenliklerine aldırmayan
insanlar var, dışarda.

hapiste onlar da
metro manila'da
bir yerde.

Bir Kız Çocuğu

bir kız çocuğu
yeşerdi düşlerimde
Kamuyggay* vardı ellerinde
melhem olacaktı
yoksunluktan
yabancılaşmadan
canavarlıktan
canı yananlara

bir kız çocuğu
çıktı umutlarımdan
tattı bir gülümseme vardı yüzünde
gün ışığı dağıtıacaktı
acılara
endişelere
acımasızlığa
tutsak olmuştulara

bir kız çocuğu
dunuyordu yarınlarmın ufuk çizgisinde
güneş, ay ve yıldızlar vardı gözlerinde
ateş dağıtıacaktı
yaşam kavgasından
zor zamanlardan
tansıklardan
güç alıp, meydan okuyanlara

bugün dünyaya geldi
düşlerimin, umutlarımın, yarınlardan
kız çocuğu
Tanrı
dünyadan hoşnut
çok yaşa sen çocuk.

* Şifalı bir ot

Birini Daha Temizlediler

duyduk, kilitler ardına koymuşlar onu
bir pazar günü
bartolina'da
yapayalnız, tek başına koymuşlar.

bilmiyorduk kim olduğunu
hangi gün
ve neden tutuklandığını.

duyuyorduk, bizi yardına çağırıyordu
geç kalırsak
daha da işkence görebilirdi
bütün bildiğimiz buydu işte.

dışarıya, memleketine
haber uçurmaktan başka
birşey yapamazdık
yardına edin! bir avukat gönderin!
ora mismo! bugün!

pazar ve pazartesi geçti
ne bir yakını geldi, ne de bir avukat
ama üçüncü gün
en sonunda çıkardılar onu ortaya.

gün ışığına çıkardılar onu
el greco'nun insanlarını andırıyordu
zayıf ve kuruydu, anlamlıydı gözleri
yarı ölüydü o salı günü.

gözlerimizle kucakladık onu
gördük alındaki yarayı
kan sızıyordu hala
alıp götürdüler onu sonra.

alıp götürdüler onu gene
herşeyini tüketmişler miydi onun?
daha niye diyetiyorlardı öyleyse?
çoktan dönmüştü bir ölüye.

lazarus gibi çıkıp geldi mezarından
ama o salı günü
hiç de neşe vaatetmiyordu
gün ışığı bize.

çarşamba, perşembe geçti
onu görmedik bir daha
bilmek istiyorduk nerede olduğunu
ama yoktu hiç bir yolu.

cuma gecesi fıslıtlar bir haber getirdi
artık hapiste değildi
o gün saat 2:00 de
alıp götürdüler onu uzak bir yere.

yaşıyor mu? yoksa öldü mü?
bilmiyoruz hiç birimiz
kaybolunca o, dua etmekten başka
kalmadı hiç birşeyimiz.

(bu şiiri yazdıktan bir gün sonra
haber geldi tutuklunun birinden
bir Fiera'nın içinde görmüştü onu
cansız yatarken.)

YARIN: En baştan başlayalım. Gençlik Yılında katılımı, dernekleri konuşalım.

HÜSEYİN (HF): Neden öğrenci dernekleri? en baştan almak gerekiyor galiba. Belli bir döneme gelindi Türkiye'de bu döneme gelindiğinde iki keim göze batıyordu, günah keçisi olarak iki keim gösteriliyordu. Bir öğrenci gençlik, öğrenci gençliğin içinden de özellikle üniversite gençliği ve işçi kesimi. Bu yüzden bu belli dönemin (yöneticileri) olanlar kendilerine meşruiyet kazandırmak için ve kendi meşru anılarını çizebilmek için her iki kesime de özel ilgi gösterdiler. Bunlar her iki kesimi de belli bir merkezi yapıya tabi tutmaya çalıştılar. Örneğin işçi kesiminde YHK öğrenci kesiminde de YÖK. Her ikisinin de belli benzerlikler var. Fakat farklı farklı bir anlayışla yanaştılar olaya. Bu dönem beraberinde çeşitli sorunlar getirdi. Örneğin öğrencilerin giderek atomize olmaları veya insanı tekleri olarak kendi sorunlarına çözüm aramaları. Çünkü belli bir dönemden önce kurulmuş olan yapılar dağıtıldı. Buna karşılık belli bir dönemden sonra, çeşitli kuruluşlara ihtiyaç duyulmaya başlandı. Bu durumda artık insan teki olarak sorunlarımızı ilgili mercilere iletmek yerine, madem ortak paydalarımız var o halde beraber olalım, sorunlarımızı ilgili mercilere beraber olarak iletelim dendi. Sonuçta bu ihtiyacı somutlamak gere-

da birleştirmeye göre bu iş derneksiz olmaz dedik.

YARIN: Burada anayasa da gündeme geliyor sanırım. Anayasa ile kısıtlanmış haklar var. Daha önce uzun savaşlarla kazanılmış bu hakların yaşama geçirilmesi gerekiyordu. Yani önce kısıtlı olmasına karşın anayasanın uygulamaya konması gerekiyordu. Bunun da büyük payı var.

GÜLAY (EÜMF): Söylediğinizde katılıyorum, daha gelişkin bir demokrasiye ulaşmak için kazanılmış olan hakların yaşama geçirilmesi bir zorunluluktur. Onun ötesinde öğrenciler ülke sorunlarından ayrılmayacak denli sorunlarla yakınlardır. Bu sorunların aşılmasında sanırım kendi öz örgütlenmelerini kurarak başarılı olabilecekler. Özetle, toplumsal yaşamın her biriminde her düzeyde ve çok yönlü katılım gerekiyordu. Öğrencilerin tepkilerini dile getirmenin her türlü yolu engellenmişti. Öğrenciler sorunlarını tek başlarına çözemeyeceklerini, biraraya gelmenin gerekliliğini yaşayarak öğrendiler.

Üniversitelerdeki anti-demokratik yapı öğrencilerin yaşamlarını tehdit eder duruma gelmişti. En başta meşeksel olarak çeşitli zorluklarla karşılaştılar. Bunun yanı sıra öğrenci kesimi içinde örgütlü bir yapının eksikliğini başından beri his-

sediyorduk. Öğrencilerin sorunları ülkenin genel sorunlarından bağımsız değil. Ülkenin demokratikleşmesinin bir gereği olarak öğrenci derneklerinin varlığını zorunlu gördük.

NEJAT (EÜTF): Yıllardır tartışılan özerk demokratik üniversite konusu var. YÖK'le birlikte bu konu çerçevesinde görüşler dile getirildi. YÖK öncesinde, istenen özerk demokratik üniversitenin gerçekleştirilemediği tartışıldı. Yüksek öğrenim Kanunu'nun uygulanması sonucunda okuldaki denge ters bir yere kaydı. Özerk demokratik üniversitenin gerekli olduğunu kabul ettik. Hatta bu noktada somut adımlar atabileceğimizi düşündük.

Neden dernek dersek, ortak paydaya sahip kitleler yönetime katılmak istiyor ve isteklerini belli kurumlara aracılığıyla yöneltirler. Bu kitleler bu kurumlara oluşturmak zorundadırlar. Demokrasiyalıca, Millet Meclisi üyelerinin belli sistemlerle seçilmesi, belli yaş gurubundaki insanların onlara oy vermesi değildir. Daha geniş bir katılımı gerektirir. Yalnızca seçim sistemiyle katılım olmamalı. İşte biz de yönetime katılmak istedik. Başvurularımız engellendi, dilekçelerimiz matbu bir şekilde gönderilen yanıtlarla reddedildi. Sonuçta biz de birlikte davranalım dedik. Onlar bizim hakkımızda bir çok kararlar verebiliyorlar. Hakkımızda karar verilen kurumlarda yer almak

Öğrenci Dernekleri: Yeni Adımlara..

Gülay Unur (EÜ Müh. Fak. Öğ. Der.)
Ayda Bodur (ODTÜ-Öğ. Der.)
Necati Yılmaz (AU Huk. Fak. Öğ. Der.)
Nejat Yentürk (EÜ Tıp Fak. Öğ. Der.)
Emin Bebek (AU Siy. Bil. Fak. Öğ. Der.)
Taner Yavuz (Cerrahpaşa Tıp Fak. Öğ. Der.)
R. Öner Özkan (AU Siy. Bil. Fak. Öğ. Der.)
Taner Yügeç (ODTÜ-Öğ. Der.)
Hüseyin Güncel (ODTÜ-Öğ. Der.)
Hüseyin Kayabekman (AU Huk. Fak. Öğ. Der.)

kiyorduk. Bunun da tek yolu olarak öğrenci dernekleri görüldü.

AYDIN (ODTÜ): Üniversite öğrencileri olarak kendi sorunlarımız varsa eğer bu sorunlar yıllarca katlanarak büyüyorsa ve artıyorsa, bu sorunlara en iyi çözümlerin öğrenciler tarafından geleceği açıktır. Biz böyle bir anlayışla yola çıktık. Sorunları yerinde tesbit etme, bu sorunları şimdi tekleriyordum çokça söylendi, sayıldı. Sorunların çözümleri bizden çıkmalı ve hatta bu çözümlere karar verecek mercilerde biz varolabiliyiz. Bu anlayışla ODTÜ'de bir öğrenci derneğine gitmeye çalıştık. Diğer bir amacımız daha var, yasal bir takım haklarımız vardı, bunlar kitaplarda yazılıydı, fakat yaratılan ortamla, merkezi yapılanmanın yarattığı ortam sonucu bir yalınlık görüldü. Yasalara, bu haklara sahip çıkmama görüldü. Bu haklara sahip çıkmak gerekiyordu. Demokrasi adına, demokrasinin yerleştirilmesi adına sahip çıkmak gerekiyordu. Demokrasi derneksiz olmuyor, biz de bir çıkar gurubu olduğumuza ve ortak çıkarlarda, ortak paydalar-

sediyoruz. Yalnızca kendimizi ilgilendiren meşeksel sorunlarla da toplumsal düzeyde sözsahibi olmak hatta eleştiride bulunmak için, gerekli potansiyeli hissediyorduk. Bu noktada öğrenci kesiminin sessiz bir kalabalığa dönüştürülmesi çabası vardı. Bunu aşmanın gerektiğine inanarak dernekleşmenin ilk adımını attık.

EMİN (SBF): SBF'li arkadaşlar olarak farklı nedenlerle ancak ortak paydadan bularak girişimde bulunduk. Üniversiteye girer bir öğrencinin hangi koşullarla karşılaştığını düşünürsek sanırım ortak payda daha iyi anlaşılacaktır. Üniversiteye gelen bir öğrenci, öncelikle daha önceden tanımadığı bir ortamla karşılaşır. İlk defa yaşıyor ve öğreniyor. Sorunların ve çözümlerinin öğrencilerin dışında geliştiği, onların katılımı olmaksızın geliştiği için bunun yollarını denediğinde belli bir konumu olmadığı için öğrenci olduğu için

da bizim en doğal hakkımız. Örneğin Disiplin Kurulunda yargı önünde suçsuz olduğu kanıtlanmadığı halde bir öğrenci yargılanmakta. Disiplin cezasına çarptırılabilen, Bunun için de bizim bu kurullarda varlığımızı hissettirebilmemiz gerekiyor. Bunun için dernek diyoruz.

TANER (ODTÜ): Şimdi diyelim ki YÖK yapısı sürüyor ve atılmalar, paralı öğretim sorunları yok. Fakat dernekleşme bu gün neden bu kadar acil bir şekilde yaygınlaştı? Bu durumlar öğrenci örgütlenmelerini hızlandıran etki yapmıştır. Bu sorunlar her geçen gün katlanarak karşımıza gelmiştir. Öyleyse dernekleşmenin asıl nedeni demin de söylediği gibi demokratik toplum arayışıdır. Bu da yalnızca yöneticilerin seçilerek iş başına gelmesi değil, toplumu oluşturan her bi-

rimin demokratik bir işleyişe sahip olmasıdır. Ayrıca bu kurumları oluşturan her birinin ayrı ayrı örgütlenmeleri ile yönetime katılması gerekmektedir. Geçmişte baktığımızda demokratik üniversite tamamıyla oluşmuş değildi. Alınan kararlara öğretim üyelerinin katılımı daha çok söz konusuydu. Biz şimdi daha da ilerdeyiz. Geçmiş deneylerden yararlanarak tüm kesimlerin katılımına gerektiğine inanıyoruz. Ve böylece o örgütlü yapıların gerçek anlamda temsili bir yapıyla alınan kararlarda söz hakkı olması gerektiğine inanıyoruz. Bir yerde sendikalaşma olayı gibi de görebiliriz.

REMZİ (SBF): Bir şeyin ısrarla vurgulanması gerekiyor. Kitlelerin, tabii öğrenci kitlelerde buna dahil, yönetimle soyutlanması, uzaklaştırılması anlayışı içinde bulunduğumuz toplumla bağdaşan bir anlayış. Bugünkü ekonomik politikaların uygulanabilmesi için de kitlelerin yönetimden soyutlanmaları gerekiyor. Öğrenci dernekleri de öğrencilerin sesi olacak. Yönetimle katılmalarıyla, katıldıkça güçlenmeleriyle bu geniş kitleyi kapsayan öğrencilerin sesi olacak.

YARIN: Evet bütün bunları başlangıçta düşündünüz, hareket noktasınız bunlar oldu. Arkadaşların ortak olarak birleştikleri yer, hep demokrasi-nin gündeme getirilmesi, kurumlarıyla, kuruluşla-

man okul yönetiminin. YOK'un hatta siyasal organlarının işin içine karışacağını biliyorlardı. Haklarında disiplin kovuşturması yapılabileceğini söylediler, öğretim üyelerine baskı yapılarak derslerinin kalabileceğini söylediler. Bir başka yaklaşım da siyasal yaklaşımdı. Neden dernek kuracağımızı sordular. Demokrasi inancımızın böyle gerektirdiğini söyledik. Bize dernekleri 82 anayasası ve Dernekler Kanunu'na göre kuruyorsanız siz bu uygulamaları meşru görüyorsunuz dendi. Oysa biz böyle düşünmüyorduk. Biz, bize tanınan olanaklardan en iyi şekilde yararlanmak-tan yanaydık.

YARIN: Orda sanırım yasalarla çizilen bu dar sınırlarda derneklerin işlevini yerine getiremeyeceği gibi bir kaygı söz konusuydu. Burada görülmeyen bir şey var sanırım, bu dar olduğunu söylediğimiz sınırları genişletmenin birinci yolu önce bunları yaşamaya geçmektir.

TANER (ODTÜ): ODTÜ'de kurucu üyeleri toparlamak için ilkokul'daki kadar zorluk çekilmedi. Fakat insanların olayları dışardan gözlemek, olayların gidişatını izledikten sonra katılmaları gibi olaylar yaşandı. Kısacası bir kıvılcım bekleme olayı. Yıllardan beri öğrencilerin apolitik bir konuma getirildiğini söylüyoruz. Ancak öğrencilerin de içinde bulundukları koşulları değerlendirdiklerini, bunun sıkıntısını çektiklerini söyleyebiliriz. Bundan dolayı, kurucu bulmakta da zorluk çekmedik. Hatta son dört beş gün içinde üye kaydına başladık.

HÜSEYİN (ODTÜ): Demek kurma çalışmalarında insanların daha ihtiyatlı davranma gereği duyduklarını gözledik. Demek için kendilerine gittiğimizde ilk getirdikleri: beklemek ve görmek. Bunun belli nedenleri var. Sözelimi 82 anayasası anırları içinde neler yapılabileceği, bu sınırların ne kadar zorlanabileceği. Bu biraz yapı sorununu, insanları yapısı belirlenmemiş, ne yapabileceği belirsiz yapılarla girmek istemiyorlar. Daha ciddi bir örgütlenme istiyorlar. Bunu hissettirebildiğinizde de, bekle gör politikası, apolitik tutum yerini politiktige bırakıyor. Ciddi bir örgütlenme, haklarını alabilir, bu anlamda gelebilecek zararları da göğüsleyebilir. Biz ODTÜ'de belli bir yapılanmayla oluşturduktan, ortaya koyduktan sonra insanların sorunlarına sahip çıktıklarını gördük. Derneğe sahip çıktıklarını gördük.

NEJAT (EÜTF): Benzer durumları Ege tiptada yaşadık. Öğrenciler arasında yılların apolitizasyonu sonucunda çekimler kalma, suskun durmayı, yeğleyen arkadaşlarımız vardı. Bu arkadaşlara dernek gibi bir seçenek sunduğumuzda, önce epey tereddüt ettiler. İşin yasalığını kabul edememeleri var. Bu dalda gelişmelerin dışında kalma söz konusu. Fakat en ileri resmi kuruluşlardaki süreçler, ilerledikten sonra e-

tamamlandıktan ve kurulduktan sonra ve harçlar atılmalar vb. sorunların artık gittikçe ciddi boyutlara varması; sonucunda artık öğrenciler dernek olgusuna biraz daha yaklaştılar.

GÜLAY (EÜMF): Arkadaşlar da değişti, hukuk güvencesinde derneklerin çalışması koruların aşılmasını getiriyor bence. Yani kurulurken birçok kaygı ile yaklaşan insanlar olay yasalattıktan sonra kuruluş sürecinin dışında da kalsalar korkuları aşır dernek bünyesine katılıyorlar. Ancak toplum genelinde insanlar üzerine uygulanan edileştirme politikası çerçevesinde insanlar giderek bencilleşiyor, sorunlarına yabancılaşıyor, özellikle öğrenci kesim içinde gelecek kaygısı çok fazla ön plana çıkıyor.

HÜSEYİN (HF): Evet, dernek olayı var olan statik yapıda bir hareketlenme, bu hareketlenmeyi içinde abartmamak, ama küçümsemeden yerli yerine oturtmak gerekiyor. İlk başta elbette önemli ölçüde dernek kaygısı olmayan arkadaşların olması doğal. Hep gençlik diyoruz, bir de genelde toplum bağında konuşalım; acaba toplum o kadar politik mi? Acaba katılıma yatkın mı? Bu yüzden bu eşitsiz gelişmeyi, yani derneklerle çok ilgilenenlerle hiç ilgilenmeyenler arasındaki eşitsiz gelişmeyi bir yasa olarak kabul edelim. Fakat ilgilenenlere düğün görev sabırla ve inanca bu çizilen çerçevede uğraşmak. Yanılmıyorsam bu kendi içimizde belli kanalları açacak.

HÜSEYİN (ODTÜ): Ben birşey belirtmek istiyorum: ihtiyatlılığı, apolitiktikten ayırmak gerekiyor. Yani, bunu bir kenara bırakacak olursak son altı-yedi ayhık süreçte dernek sayısının ya da dernek başvuru sayısının bir hayli arttığını görüyoruz. Bu da insanların sorunlarına sahip çıkmaya başladıklarını ve bu konuda kurum-

laşmaya gittiklerini gösteriyor. Öncülik sorununa bakacak olursak bu öncüler 80'in hemen sonrasında cak olursak bu öncüler 80'in hemen sonrasında da vardı. Fakat bunun altını besleyecek mekanizma olmadığı için ya da ona kan verecek yapılanma olmadığı için 80'in hemen sonrasında böyle bir şey gündeme gelmedi. Ya da dernekler kanunu kabul edildikten hemen sonra ertesi gün gündeme gelmedi. Yani toplumsal bareketlilik öncü insanların ortaya çıkmasını sağladı. Yani temel olan şey öncü insanların bidden bire ortaya çıkıp bu işi keşfetmeleri değil. Toplumsal hareketliliğin başlaması ile birlikte bu öncüler kalkıp bu hareketliliğe önderlik etme misyonunu üstlendiler.

YARIN: Burada bir adım daha atalım ve kuruluşla ilgili sorunları bir bir tartışalım.

NECATİ (HF): Başladığımızda engellerden bir tanesi eski derneklerin tasviyesi idi. Bizim okulumuzda 70'li yıllarda bir dernek kurulmuş an-

lanıya. Bunun için de üniversitenin bir parçası olan öğrencilerin sorunlarına sahip çıkması temelinde kaldık. Peki siz böyle düşündünüz ama öğrenci arkadaşların tepkileri nasıl oldu?

NECATİ (HF): 12 Eylül 80'den sonra öğrencilerin olaylara, kendi üniversitelerindeki olaylara yaklaşımını çok pasıftı. Neden demek her halde beş yıllık dönemin getirdikleri olmalı. İnsanlar Anayasayla verilmiş en doğal haklarını kullanmak için bile girişimde bulunmaya korkuyorlar. Örneğin derneği ilk söylediğimizde arkadaşlar göze alamayacaklarını söylediler. Elbette insanlara gerekçe getir diyemiyoruz. Ben insanların yaklaşımını kurum içi ve kurum dışı olarak ayırıyorum. Okul içinde öğretim üyeleri dahil, okul dışına partililer dahil böyle bir şeyin varlığını istiyorlar. Biz neden herkes tarafından istenen anayasal hakkımızı kullanmıyoruz. Dediğim gibi insanların apolitize olmasına bağlıyorum ben bunu. Bir Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yedi kurucu üyeyi zor tamamladık. Okul nüfusu 6 bin kadar. Orantılıysak korkunç bir rakam ortaya çıkıyor.

YARIN: İnsanların sorunlarına sahip çıkması demokrasi için ciddi bir tehlike olarak görü-lüyor. Öyle değil mi?

Peki, insanlar nasıl gerekçeler gösteriyorlardı. Okul yönetimine ilişkin kaygıları mı vardı?

NECATİ (HF): İnsanlar dernekleştikleri za-

çak bu dernek 79'da genel kurulunu toplayamamış dolayısıyla da yasa gereği kendi kendisini feshetmiştir. Daha sonra bunun mahkeme tarafından tasviyesi gerekiyordu. 1985'e kadar bu hala yapılmamıştı. Bu, önümüze bir engel olarak çıkartıldı. Ancak bu sorun da aşıldı.

Biz evraklarımızı tamamlayıp valiliğe ve dernekler masasına başvurduğumuzda Bizim evraklarımızın eksik olduğu söylendi. Ne olduğunu sordüğümüzda ise YÖK'ün 59. maddesi gereği Rektörün izninin olmayıştıydı. Yedi arkadaş dilekçe ile rektörlüğe başvurduk. Kurucu olmak için gerekli şartların var olduğunu, böyle bir iznin bize verilmesini istedik. Rektörlük bizim bu isteğimizi reddetti. Bizim de doğal bir hakkımız vardı. Rektörlüğün işlemi üzerine, idare mahkemesine dava açtık. Yürütmeyi durdurma kararı aldık. Söz konusu karar dernekler masasına götürdüğümüzde, bütün işlemlerimiz tamamlanmış oluyordu. Rektörlüğün bir engellemesi kalmamıştı. Biz bu şekilde sorunu aşmıştık.

TANER (ODTÜ): Sizin kazandığınız dava, 59. maddenin gerçilliliği üzerine mi, yoksa rektörlüğün gerekçesine karşı açılan bir dava mıydı? 59. maddenin gerek kurucular, gerekse öğrenciler için bağlayıcı olmadığına dair bir dava mıydı, yoksa rektörlüğün size gösterdiği gerekçeye karşı açılan bir dava mıydı?

NECATİ (HF): Mahkeme kararını 59. maddesiyle gerçersiz diyerek açıklamadı. 59. maddede dayanarak rektörlüğün gerekçesi geçersizdir diyor.

AYDIN (ODTÜ): Sanıyorum üç tane engelleme ile karşı karşıyayız. Rektörlük izni gerektiriyorsa dair YÖK'ün 59. maddesi tüzel kişiliğin kazanılmasına yönelik olarak kullanılıyor. Demek ki, uygulamada keyfîlik var. Bizde önümüze konulan durum şuydu: Rektörlüğün iznini almaksızın tüzel kişiliğimizi sürdüremeyiz ve tüzel kişilik rektörlük izni alınarak verildi. Yani eksik avvak durumuyla karşılaştık. Bunun yasal bir dayanağı yok. Keyfî olarak yaptırımlar uygulanmaya çalışılıyor.

TANER (CTF): Sıkıyönetim olan illerdeki durumun hatırlanmak gerekiyor. Yalnızca belgeleri vermek yetmiyor. Sıkıyönetimden olumlu yanıt gelmesini beklemek gerekiyor.

TANER (ODTÜ): Bizde 59. maddenin uygulanması biraz daha farklı oldu. Biz tüzel kişiliğimizi 9 Eylül'de kazandık. Bu olay Valiliğin bizi resmen tanıması, resmen çalışmaya başlayabilmemiz anlamına geliyordu. Ancak daha sonra, rektöre geldiğimiz ilişkide -belki rektörün kişisel tavır- kendisinden izin almadığımız için bizi engelleme yoluna gitti. Valilikle ilişkiye geçti. Valilik daha önce bizi kabul etmesin diye, eksik evrak biliriminde bulundu. Aslında bu du-

runu, eksik evrak değil, çünkü dernekler kanununda gösterilen evrakların hepsini teslim ettik.

YARIN: Yani 59. maddeyi işleme koydu. Bize öyle geliyor ki, 59. madde çeşilliklerde, yalnızca kuruluş aşamasında değil, başvurusunu tamamlamış dernekler için de, gerekçe olarak kullanılacak.

TANER (ODTÜ): Hukuk fakültesi öğrenci Derneğinin kazandığı dava bu açıdan önemli; rektörlüğün karar değil de onay mercii olduğunu ortaya koyuyor.

YARIN: Bundan sonra gelen sorunları açalım. Örneğin bildiğimiz kadarıyla yer bulma sorunu en önemli sorunlardan biri oldu.

GÜLAY (EÜMF): Dernek olduğunu duyunca olumsuz davranılıyor, vazgeçiliyordu. Geçmiş dönemdeki derneklerle karşılaşma yapıyorlardı. Çok zorlandık bu konuda ve zaten şu anda tuttuğumuz yer de hiç uygun değil. Bizim için çok önemli bir sorun da mali sorunlar. 12 Nisan'da başvuru yaptık. O zaman akıyönetimin varlığı nedeniyle tüzel kişilik kazanmamız için beklemek gerekiyordu. Bu süre içinde tuttuğumuz yerin kirasını ödememiz gerekiyordu.

EMİN (SBF): Yer bulmak bizim için de ciddi sorun oldu. Fakat bizim için mali sorundan çok, yasadaki belirtilmeyen keyfî bir uygulamadan kaynaklanan sorun çıktı ortaya. Tutacağınız yerin öğrenci derneği adına kiralanmış olması isteniyordu. 12 Eylül öncesi imajından kurtulamadıkları için ev sahipleri bize yer vermekten kaçınıyorlar. Bize daha farklı gözle baktılar ve bütün yazı, yer aramakla geçirdik. Sonunda tek odalı ufak bir yer bulduk.

AYDIN (ODTÜ): Bu sorunlar bizim için de geçerli. Toplanıp çalışmalarımızı sürdürebileceğimiz, rahatlıkla kullanabileceğimiz bir yer yok.

NEJAT (EÜTF): Üye aidatları ve resmi bağışlar şu anda işleyemediği için kendi aramızda topladığımız paralarla kirayı ödeme yoluna gidiyoruz.

TANER (CTF): Diğer arkadaşların anlattıkları tüm sorunlar İstanbul'da da var. Örneğin bizim tuttuğumuz yer okula çok uzak ve küçük.

NEJAT (EÜTF): Okul binası içinde yer sağlanması sorunu var bir de.

TANER (ODTÜ): Evet bizim bu konuda bir deneyimimiz var. Rektörlükten istediklerimizden biri de buydu. Ancak görüşme pek soğuk geçtiği için bu konuya hiç giremedik. Ancak önümüzdeki dönemde kendimizi ne kadar meşru kılar, ne

kadar kabul ettirerek okulla ilgili yer sorununuz çözümü o kadar yaklaşıyor.

GÜLAY (EÜMF): Rektör bize bu konuya ilişkin olarak "Önce çalışmalarınızı izlemek istiyorum, ondan sonra yer vereceğim" demişti. Bir sürece sorunu.

NECATİ (HF): Biz de daha değişik bir şey yaşandı. Dekan Yardımcısı'nın düşünceleri Yarin'de aktarılmıştı. "Hastaların hastane yönetimine katıldıkları görülmemiştir" diye bir yanıt vermişti. Dolayısıyla yanına bile gidemedik.

YARIN: İsterseniz gelinen son durumu her kurucu kısaca özetlesin.

GÜLAY (EÜMF): Biz tüzel kişiliğimizi kazandık, tüzüğümüzü bir gazetede yayınladık. İlk genel kurulumuzu 6 ay içinde yapacağız.

NECATİ (HF): Tüzüğümüzde görülen eksiklikleri giderdik ve vilayete teslim ettik. Şu anda tüzel kişiliğimize dayanarak çalışmalarımıza başladık. Önümüzdeki günlerde üye kaydına başlayacağız.

TANER (CTF): Tüzel kişilik kazanmak için valilikten yanıt bekliyoruz. Ancak evraklarımız henüz Valilik'e ulaşmadı.

HÜSEYİN (ODTÜ): Derneğimiz tüzel kişilik kazandı. Üye kayıtlarına başladık. Tüzel kişiliğimize dayanarak çalışmalarımıza başladık. Önümüzdeki günlerde üye kaydına başlayacağız.

EMİN (SBF): Henüz başvurma aşamasındayız. Valilik keyfî biçimde, rektör izni olmadan gerekçesiyle geri çevirmiş durumda, yazı yoluyla hakkımızı arayacağız.

YARIN: Derneklerinizin son durumunu özetlediniz. Bugüne dek kuruluşa ilişkin önemli aşamalar kaydettiniz. Üye kaydetmeye dek geldiniz. Diyoruz ki çalışmalarınıza başladınız. Dernekleriniz çalışmasına ilişkin önümüze kayduğunuz hedefler neler?

HÜSEYİN (ODTÜ): Biz en başta çalışan birimler kurmayı düşünüyoruz. Yani en başında da belirlediğimiz gibi derneklerin kuruluş amaçları da öğrencilerin yönetime katılması, bunu yapışa geçirmek. Bunun yöntemi olarak da düşündüğümüz çalışma birimlerini tüzüğümüzde belirttik. Her fakültede, bölümde öğrencilerin karar alma sürecine katılmaları için dernekçe belirlenecek ya da daha sonraki süreçte seçimle yapılacak fakülte temsilcileri, bölüm temsilcileri her yurtta, yurdun sorunlarını çözmeye yönelik yurt birimleri, yine hazırlık bölümünde hazırlık birimi oluşturmak ilk hedeflerimizden bazıları. Önümü-

ze kayduğumuz ilk hedef bu çalışma birimlerini oluşturmak.

TANER (ODTÜ): Hedef olarak hepimizin hedefi sanıyorum: demokratik özerk üniversite. Bunun için belirli bir yöntem sorunu ortaya çıkıyor. Yöntem derneklerin belirli bir biçimde örgütlenmesi, daha doğrusu katılımı artırarak dernekleri işler duruma getirmek, her üyenin aktif katılımına sağlayabilmek. Bunlar derneklerin teker teker yapabilecekleri şeyler. Bunun yanı sıra kurulmuş bütün derneklerin de kendi aralarında belli bir iletişimi sağlamaları zorunlu. Bundan sonra atılacak adımların belli bir koordinasyon içinde atılması gerekiyor.

NEJAT (EÜİF): Öğrencilerin önünde varolan sorunların aşılmasında, demokratik üniversiteye kavuşmada dernekleri bir araç olarak görüyoruz. Gelecekte öğrencilerin bir tek çatı altında, diğer derneklerle ortak çalışmalarla, tek bir ses, tek bir gövde olarak sorunlarına sahip çıkmaları gerektiğini söylüyoruz. Bunun yanı sıra temsilcilik olayını, öğrencinin karar alma ve yönetime sürecine katılımının zorunluluğunu düşünüyoruz.

TANER (CTF): Daha önce de belirttiğimiz gibi üniversitede öğrenciler arasında birlikteliği sağlamak. Fakat bu birlikteliğin sağlanmasını dernekleşme süreciyle birlikte ele alıyoruz. Şöyle ki; kısa vadeli hedefleri gerçekleştirirken bunların aynı zamanda can alıcı noktalar olması gerekiyor. Bu noktada birliktelik sağlanmasında belli bir süreç içinde birlikte çalışma alışkanlığının kurulması- cağına inanıyoruz. Kısa vadeli çözümler için sağlanan birliktelik hasarına ulaşma olasılığının yüksek olmasından dolayı, bunu diğer dernekleşme çalışmalarının yaygınlaşmasına ve yurt genelinde bir birlikteliğin gelişmesine temel olarak alıyoruz.

YARIN: Son söylenenlerden çıkan sonuç şöyle: kısa ve uzun vadeli hedeflerin birleştiğini görüyoruz. Ve bu aşamada dernekler arasındaki bir birliktelikten söz edildi. Böyle bir birlikteliğin hangi gereksinime bağlıyorsunuz? Denildi ki dernekler bir direk temasını şimdiden gerçekleştirmeli ve uzun vadeli bir çalışmaya başlamalı. Böyle bir gereksinime nereden kaynaklanıyor, bunun nedenleri olarak neleri ortaya koyuyorsunuz?

TANER (CTF): Birlikteliği sağlamak için öncelikle herkesin sorunları olan, çözüm bekleyen sorunlar ele alınmalıdır. Örneğin: atılmalar, harçlar, paralı öğrenim vb. Birlikteliği sağlamak genel sorunları ele almaktan geçiyor.

GÜLAY (EÜMF): Fakültelerin tek başlarına başaramayacakları işler var. Tek tek derneklerin kendi köşelerinde kalmaları pek bir anlam taşı-

mıyor. Bunun için kılıplar kırılmalı, tek sese doğru gidilmeli, güçlü bir ses oluşturulmalı.

NECATİ (HF): Sorunları şimdilik ikiye ayırmakta yarar var: genel sorunlar, özel sorunlar. Tek tek öğrenci dernekleri okullarındaki öğrencilerin somut sorunları ile ilgilenmek zorunda. Bunlar neler olabilir? Az önce de ara ara konuştuk: beslenme, kültürel etkinlikler, barınma sorunu, ekonomik sorunlar, ders sorunu, kaliteli öğrenim sorunu. Bunlarla somut olarak fakülte öğrenci dernekleri ilgilenmeli, en azından öğrencilere daha çabuk yaklaşımları bakımından. Bunların yanında bir de genel sorunlar var. Deminden beri özerk demokratik üniversite diyoruz. Bunların sağlanması için fakülte derneklerinin tek tek isteklerini iletmelezi yeterli olmayacaktır. Nasıl fakülte içinde öğrencilerin tek tek istekleri bir şey ifade etmiyorsa, öğrenci dernekleri için de böyle düşünülebilir. Bunun için de çalışmalar yapılabilir. Fakat en önemli amacınız öğrencilerin isteklerini olabildiğince çabuk, olabildiğince güçlü bir şekilde yöneticilere iletmek olacaktır. Bunu başarabildiğimiz ölçüde katılımı sağlayabileceğiz.

YARIN: Şimdi şöyle bir şey görüldü: uzun vadede federasyon-konfederasyon türü bir örgütlenmeye gitmek. Ancak, önü yasalarda kapalı görünüyor. Kamu yararına sayılan dernekler fede-

rasyon-konfederasyon türü bir örgütlenmeye gidebilirler diyor. Ve bir yıllık bir çalışmayla bu gerçekleştirilmiş olmalı diye bir kayıt var. Öğrenci dernekleri ilk gündeme geldiğinde "kamu yararına" sayılıp sayılmayacakları bir tartışma konusuydu. Durumu böyle açıkladıktan sonra sorun nasıl aşılabiliyor? Özgünceleriniz neler? Olaya iki yönlü yaklaşılabiliyor bu durumda ya ulusal düzeyde örgütlenme hakkı tüm derneklere tanınmalı, ya da öğrenci dernekleri de kamu yararına çalışan dernekler statüsüne alınmalı diyebiliriz.

AYDIN (ODTÜ): Bir de zaten şu anda daha sonra birlikte yapabileceğimiz çalışmalarla bunun önü de açılacaktır. Kanımca önümüzde önemli bir olgu var. Bu derneklerin tümü eş zamanda kurulmuş ya da birbirlerine yaklaşık aşamalarda bulunan dernekler, ve gösterdikleri hedefler, çıkarıları aynı. Bunun tarafımızdan gösterilmesiyle önü açılacaktır. Kamu oyununda belirlenmesiyle.

HÜSEYİN (HF): Önümüzde duran kanunlarla ortaya konmuş engellemeler manzumesi zaten hayatın gerçekliği karşısında eniyecektir. Çünkü hayatın gerçekliğine uymak durumundalar. Tersini doğru değil. Örneğin merkezileşmesi yapıda olan YÖK'e karşı öğrencilerin de zaten kendiliğinden gelişmiş dernekler aracılığıyla karşı bir süreç

var. Merkezileşme, dernekler baabında hayatın gerçekliği karşısında kendiliğinden gelişebilecek bir süreç gibime geliyor. Bu yüzden YÖK'e karşı ulusal çapta merkezi yapıyı kuramazsak okul bazında yapacağımız etkinlikler boşa gidebilir.

YARIN: Son olarak söylemek istedikleriniz?

HÜSEYİN (ODTÜ): Sonrasa süreç işi, yani karşılaşıcağımız sorunlar gündeme geldikçe birlikteliğin teması da oluşacak. Tamam bizler birer derneğiz, belirli bir takım misyonları da kendimize yüküyoruz. Fakat benüz kendimizi öğrenci arkadaşlara mal edemedik. Bunun iki yöntemi var: birincisi okul içinde kendi özel sorunlarımız, önce burada bir adım atarsak, öncelikle kendini, kendi biriminde kabul ettireceksin, sonrasında atılmalar, harç vb. gibi daha üst birimlerde bir araya gelecek; ancak daha önce varlığını kendi öğrencisine kabul ettirmek gibi bir sorun var.

GÜLAY (EÜMF): Uzun vadede daha farklı yöntemlere de başvurulabilir. Kısa vadede içimizdeki işleyişi oturtturabilmek için bağlayıcı ama yapılabillirliği olan şeyler üzerinde durmak gerekir.

EMİN (SBF): Tabi toplumun yapısı değişiyor. Bununla birlikte olanaklar da değişecek.

YARIN: Şöyle bir genel durum ortaya çıkıyor: birincisi gerçekten üniversitelerin, öğrencilerin pratik sorunlarıyla ilgili bazı şeylerin öne çıkarılması. Bunu tüm arkadaşlar söyledi. Yurt, yiyecek, barınma, beslenme, anav yönetmelikleri gibi sorunları tartışmaya açarak varlık olarak derneklerin birer birer kendilerini ortaya koymasını. Bunun en pratik yollarından birisi katılımı genişletmek. Öğrencilerin kendi sorunları çerçevesinde toplanmasını gerçekleştirmek. Bununla birlikte yürüyecek başka bir şey de öğrenci derneklerinin birlikte yapabilecekleri şeyler.

HÜSEYİN (ODTÜ): Son söz olarak her fakülteyi, her üniversiteyi, her yüksek okulu dernek kurmaya çağırmak gerekiyor. Henüz bu çalışmalar içerisinde bulunmayanları buna davet ediyoruz.

NECATİ (HF): Şöyle bir şey söyleyebiliriz, Türkiye'de her zaman demokrasinin var olduğu söylenmiştir. Her türlü geçiş döneminde dahi. Olmasa bile bunlar söylenmiştir. Piramit sürekli yukarıdan aşağıya doğru işlemiştir. Biz toplumun üst yapısını oluşturan birimlerinden biriyiz. Şimdiye kadar haklarımız hep bize gösterildi. Ancak verilmedi. Onun için kendi haklarımızı almak için kendimizin çalışması gerekiyor. Dernek kurmak isteyen arkadaşlara şunu söyleyebiliriz: haklarımızı alma yolunda hiç bir yasal engel yoktur. Ancak keyfi engellemeler vardır. Bunların da çözüm yolları vardır. Herkesi dernekleşmeye çağırıyoruz.

Türkiye insanı, yaşadığı ağır politik iklimin, dondurucu şokunu yavaş yavaş üstünden atıyor. Buzlar çözülmeye yüz tutuyor. İlk canlanma belirtilerini veren kesimlerden birisi de Üniversiteler oluyor. Öğrenciler yasal derneklerini kuruyorlar. Bu, üniversite ve toplum dışına itilmiş gençliğin, yaşama uzattığı kararlı elidir. Katılam talebidir.

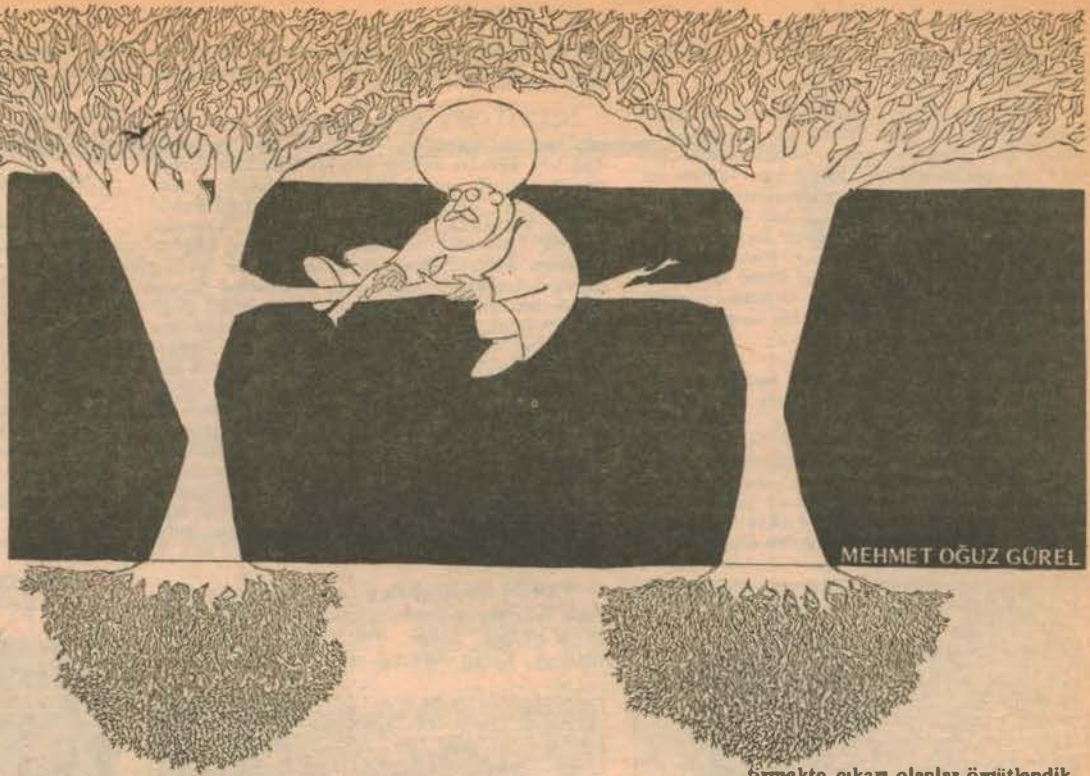
Elbette buzlar kendiğünden çözülmüyor Öğrenciler de görüyor ki, 85 Türkiye'sinde yasa metinlerine geçmiş bile olsa kimi haklar, aslanın miğdesindedir. Buzların bekçileri vardır. Öğrenci derneklerinin ismini duyunca etekleri tutuşan rektörler, demokratik haklar denince titiyleri ürperen yetkililer sahneyi doldurmuşlardır. Ne ki, bu gün artık sahnede bunlar yalnız değildir. Yavaş ve sancılı da olsa, demokrasi güçleri de sahneye çıkmaktadırlar. İlava değişmekte ve sahne bir köşesinden aydınlanmaktadır. İşte öğrenci dernekleri bu konjonktürde gözlemleri açmaktadırlar 85 Türkiye'sine

ORTAK SORUNLAR BİRLEŞMEYİ GEREKTİRİR

Kuşku yok ki öğrenci dernekleri, öğrenci gençliğin, üniversite yaşamına katılımının temel araçları olacaktır. Bu işlev gereği onlar, üniversite yaşamının sorunlarıyla karşı karşıya gelecekler, öğrenci istemlerinin savunuculuğunu yüklenecilerdir. İşte, bu gün tek tek birim derneklerinde örgütlenmeye başlayan öğrenci hareketi, perspektif olarak, söz konusu sorun ve istemlerin niteliğine uygun düşen bir yapılanmaya yönelmelidir.

Yüksek öğrenim yaşamının kimi sorunları başta branşlara göre çeşitlenmekte, fakülte den fakülteye değişen özellikler taşımaktadır. Yine, Üniversitelerin eğitim öğrenim olanakları arasındaki dengesizlikler de, öğrenci sorunlarının kısmen farklılaşmasına neden olabilmektedir. Kimi somut sorunlar düzeyindeki bu kısmi farklılaşma, birim derneklerinin ayaklarını bastıkları kurumlarda geniş inisiyatifli çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Üniversite yaşamının kolektif olarak nitelendirilebilecek bu en kapsamlı, en geniş sorunlara dek eğilebilen ve bundan ileri alan nitelikte öğrenci hareketi, ancak inisiyatifli birim dernekleri üzerinde yaratılabilir.

Ancak, birimlere göre farklılıklar taşıyan sorunlar ve bunların getirdikleri istemler, Üniversite yaşamının sadece bir yönünü oluşturmaktadır. Bunların yanında ve belirleyici olan ortak sorunlar söz konusudur. Öğrenci gençliğin her dönemde ortak sorunları olmakla birlikte, YÖK'te beraber bu ortak statü tartışmaz belirleyici duruma gelmiştir. Bu gün öğrenciler için yaşamsal konuları düzenleyen kurallar, ülkenin dört bir yanındaki Üniversitelerde aynıdır. YÖK, Üniversite gençliğini bugüne kadar görülmemiş düzeyde bir kader birliği içine sokmuştur. Öyle bir kader ki, hiçbir birim örgütünün, tek başına etkilemeye gücü yetmez. Atılımlar, harçlar, sınıf geçme, disiplin vb. sorunların çözü-

Öğrenci Derneklerinin Ulusal Örgütlenmesine Doğru

ORTAK SORUNLAR BİRLEŞMEYİ GEREKTİRİR

Serdar Can

mü yaşama ortamının tasarruf alanını ilgilendirmektedir. Bu alanı etkilemek, güçlü bir öğrenci hareketini ve geniş kamu oyu desteğini zorunlu kılar.

Bu durumda, söz konusu ortak statü, öğrenci hareketinin ulusal düzeyde bildirginin sağlanmasının nesnel zeminini oluştururken, bunun zorunluluğuna da işaret etmektedir.

Bu birliğin, Üniversite yaşamının kılcallanndan çekilmeksizin, birim derneklerinin canlılığını kurutmayan bir modele göre oluşturulması gerekir.

Birim öğrenci dernekleri bağımsız tüzel kişiliklerini korumalı, ancak ortak amaçlar için kendi iradeleri ile demokratik bir biçimde oluşturdukları merkezi otoriteyi bağlayıcı kabul etmelidirler. Bu yapı ise federatif örgütlenme ile sağlanabilir. Öğrenci dernekleri için doğal ve gerekli olan örgütlenme biçimi, ileri düzeyinde federasyonlaşma, ve bu federasyonların ulusal çapta bir

konfederasyon çatısı altında birleşmeleridir.

YASAL DURUM

Dernekler yasasının bütününe egemen olan anti-demokratik anlayışın, federasyon ve konfederasyonların kuruluşunu düzenleyen 34. maddeye yansımaması dilşinilemezdi. 34. Madde, bu hakkı yalnızca kamu yararına çalışan derneklere tanıyarak demokrasi açısından kabul edilemez bir sınır getirmiştir.

Bilindiği gibi dernekler, demokrasi literatürünün yerleşik kavramlarından 'baskı grubu' olmanın araçlarıdır. Toplum ölçeğinde bakıldığında ne kadar kısmi olursa olsun, kendi içinde ortak çıkarlara sahip toplumsal kesimlerin örgütlenme ve karar süreçlerine etki edile bulunma olanakları demokratik rejimlerde kısıtlanmaz. Savunulan çıkarların toplumdaki ağırlığı, baskı grubu olarak örgütlenmenin doğal anlamını oluşturur. Örneğin bir mahalleyi güzelleş-

termekte çıkarı olanlar örgütlendiklerinde, doğal olarak bu örgütlenmenin o mahallede oturanlarla sınırlı kalabileceği düşünülebilir. Bu doğal ağırlığa uygun bir sınırdır ve kendiliğinden oluşur. Fakat yasa ile dışardan mahalle güzelleştirme dernekleri o mahalle dışından başka derneklele işbirliği yapamaz, üye kaydedemez vb. sınırlar konamaz. Ve eğer amaçları için yararlı olacağına inanıyorsa mahalle güzelleştirme dernekleleri de kendi aralarında birleşebilirler. Demokratik rejim açısından bakılacak olan derneğin amacıdır. Amaç meşru ise mesele yoktur. Bununla yetinmeyip, arada ayırım yaparak (heleki bu ayırımı her yere çektiştirilen Kamu yarar vb. örnek deyimlere dayanarak) sınırlar arasında örgütlenebilir, sınırlar örgütlenemez denilemez. Demokratilerin ileri yönetim biçimleri olduğu iddiası bu plüralist yapılarma dayandırılmaktadır. Plüralizm) çekip aldığınızda, göklere çıkartılan bu gökkuşu bati demokrasilerinden geriye savunacak fazla bir şey kalmaz.

Kaldığı kamu yarar kavramı, her yanı kesen kılıç gibidir. Yasakoyucu 58. maddede kamu yararı niteliğini tarif etmeye kalkmış fakat kavramın doğası gereği somut ölçüler getirememiştir. Öte yandan bir derneğin kamu yararına çalışıp çalışmadığını saptama yetkisini de 59. madde de sonuç olarak bakanlar kuruluna tanımıştır. Yasakoyucunun bu kadar sınırlamadan sonra içinin rahat olduğu düşünülebilir.

Ancak sözde bile kalsa demokratik rejim iddiasını ortaya atmanın asgari iki bedeli vardır. Birincisi: Ülke yasalarla yönetilir. İkincisi: Bu yasalar, uluslararası temel hukuk belgelerine kadar gizmiş yerleşik haklara tüm kapıları sıkı sıkıya kapatamazlar. Bu bakından, sözkonusu haklara, yasalar açısından bir de özüm gözümüzle bakmakta yarar vardır.

Kanunıca öğrenci dernekler nin kamu yararına çalışan dernekler olduğuna yasa da dayanak vardır. Yasa kamu yararına çalışıyor sayılmak için derneklerin amaç ve faaliyetlerinin ülke çapında yararlı sonuçlar verecek nitelik ve ölçüde olmasını şart koşuyor. Bilindiği gibi öğrenci derneklerinin amacı yine yasa tarafından belirlenmiştir. Bu amacın kamu yararı gözetilerek konulduğu varsayılabilir durumundadır. Çünkü hukukta bir düzenlemenin yasa da yer alması, onun kamu yararına hizmet ettiğinden kanıdır. Bu amacın sınırlı olduğu, ülke çapında tüm toplumu ilgilendirmedir ise ileri sürülemez. Çünkü eğitim kurumlarında bulunan genç kuşağın, 'Eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması' beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi" kuşkusuz tüm toplumun yararına. Faaliyetlerin ülke çapında... sonuçlar verecek nitelik ve ölçüde olmasına gelince; Burada faaliyetlerin niteliğinden amaca uygun her türlü çalışmayı anlamak gerekir. 'Ölçüde' sözünü ise, kapsadığı çevre (nicelik) olarak anlamak mümkün. Elbette tek bir öğrenci derneğinin faaliyetleri nicelik açısından tüm ülkedeki öğrencileri kapsamaz. Zaten konfederasyon isteği de buradan doğmaktadır. Dolayısıyla madde bu biçimde yorumlanırsa öğrenci dernekleri için, konfederasyon kurma hakkını, ancak konfederasyon olduktan sonra yerine getirebilecek bir koşula bağlanmış olacaktır. Bu mantıksızlık değilse komplodur. Oysa ne mantıksızlık nele komplolculuk yasakoyucuya yakıştırılması mümkün olmayan kavramlardır. O halde söz konusu 'ülke çapında yararlı sonuçlar verecek ölçüde olma' koşulunu tek bir öğrenci derneğinin çalışmalarında değil konfederasyonu oluşturacak tüm derneklerin çalışmalarına bağlı olarak düşünmek gerekir. Elbette bu yorumlar, yasa koyucunun öğrenci derneklerinin Konfederasyon oluşturmalarını engellemek istemediği varsayımına dayanmaktadır. Bu varsayımın ise iki dayanağı vardır. Birincisi: Yasa Konfederasyon kuruluşunu düzenlediği maddede öğrenci derneklerine ilişkin yasaklayıcı bir ka-

yıt koymamıştır. İkincisi: Yasakoyucunun amacını kendisi belirlediği derneklerin ülke çapında birleşmelerini kamu yararına uygun bulmaması kendisiyle çelişmesi anlamına gelir.

Bu konuda karar verecek olan bakanlar kuruldur. Kuşkusuz bu yetki, sınırsız bir takdir hakkı olduğu anlamına gelmez. Tüm idari işlemlerde olduğu gibi, yasanın verdiği takdir hakkını bakanlar kurulu hukuka uygun kullanmah ve mutlaka bir gerekçeyle dayandırmalıdır. Ayrıca konuya ilişkin karara katışı, Anayasanın 125. maddesi gereği yargı yolu açıktır.

BU GÜNDEN BAŞLAMAK

Sonuçta görülmektedir ki, ulusal öğrenci birliğinin oluşturulması, dernekler yasasının 34. maddesindeki anti-demokratik sınırlandırmanın kaldırılmasına veya kamu yararı tanımına ilişkin yorumumuzun kabul görmesine bağlıdır.

Kısa süre içinde bu sonuçların alınacağını beklemek gerçekçi olmaz. Kuşkusuz bu durum yasanın söz konusu biçimde değişmesi veya yorumlanması için mücadelenin de-ğizini düşürmez, ancak bu günden derneklerin birlikte çalışmasının uygun biçimlerinin bulunması gerekliliğine işaret eder.

Bu günden öğrenci derneklerinin öğrenci sorunlarına ilişkin ortak bir program oluşturmaya, ve bu program etrafında uyumlu çalışma yürütmesi, öğrenci istemlerinin kamuoyuna tanıtılması ve kabul görmesinde etkili olacaktır. Öğrenci derneklerinin kendi aralarında dayanışmalarını engelleyen bir yasal düzenleme söz konusu değildir. Ortak basın bültenleri, seminerler, konferanslar, kültür şenlikleri, gençlik turizminin organizasyonu, sportif çalışmalar, öne çıkan sorunlara ilişkin her düzeyde girişimlerde bulunmak vb. alanlarda dernekler birlikte hareket edebilirler ve etmelidirler.

Kıscası öğrenci derneklerinin aralarında bu günden başlatılacak dayanışma ve işbirliği süreci, gerçek bir ihtiyaç olan ulusal öğrenci birliğinin yaratılmasında çok önemli bir rol oynayacaktır.

Görölmüştür

ne yak mektubun ucunu
ne sevgini sayfalar
dolusu dile getir
zarfı kapatırken yalnız
kuytu dudaklarını
çokca değdir

Sunay Akın

Atılanlara yüzlerce öğrenci daha katıldı

■Fakülte yönetimleri kesin karar veremiyor. Ancak tek dersten atılma durumunda gelen öğrenci sayısının 500'ü bulacağı belirtiliyor

Hargun'un Yorumu

Acı hasat

SONBAHAR hasat mevsimidir. Dışta, aylar boyunca öğün-

Üniversite

Tek ders kurbanı 40 bin üniversiteli af bekliyor

Bizi damgalamayın

Öğrenciler, "Lise diplomamıza bir utu..."

Millî Gazete

YÖK çıkmaz

Atılmalar

Üniversitelerin siyasi nutuklarla açılmasından sonra üniversite ve üniversite gençliğinin sorunları günlük basında yer almaya başladı. İri puntolarla ve birinci sayfalarda, atılan öğrenci haberleri ve haber yorumları yayımlandı. Öğrenci gençliğin sorunlarını dile getirmeyi, çözümler önermeyi önemseyen bir dergi olarak, günlük basının bu tutumunu göğüsye değer bulduğumuzu söylemeliyiz.

Gençliğin böylesine suçlandığı, politik olarak yanlışlaştırılmaya çalışıldığı bir dönemde günlük basının bu tutumu demokrasinin bu dinamik güçlerini desteklemesi bakımından demokrasi adına sevindirici olmuştur. Öğrencilerin ve öğrencilerin günlük sorunlarından söz etmenin suç değilse bile ona yakın görüldüğü bir dönemde günlük basının bu tutumu önemlidir.

GÜNEŞ gazetesi 14 ekim 1985 günü iri puntolarla 'BİZİ DAMGALAMAYIN' başlığı altında atılan öğrencilerin sorunlarını ele aldı. Tek ders kurbanı olarak nitelendiği 40 bin öğrencinin af beklediğini yazdı. Geçen yıl çıkartılan öğrenci affının, şimdi atılan öğrenciler aleyhine adaletsizliğe yol açtığını belirten Güneş, üniversiteden atılmaların göz

sinavlarından sonra tam bir kıyım döniştüğünü belirtiyor.

Güneş'in 'ÖĞRENCİ KİYIMINA SON VERİLSİN' isteğine katılmamak olanaksız. Ortada, yitirilişteki yükseköğretim sisteminin bir sonucu olarak tam bir öğrenci kıyımı vardır. Güneş'in haberinin bütün bu olumsuzluklara rağmen, önemli bir ayrıntı atlanmıştır. Atılmaların temel nedeni haberde de belirtildiği gibi YÖK yasasının 44. maddesidir. Dolayısıyla da YÖK sistemidir. Bunun yerine, geçen yıl çıkartılan öğrenci affının yarattığı adaletsizlik üzerinde durulmuştur.

Aynı gün TERCÜMAN yine birinci sayfasında iri puntolarla; Gençlik yılında gençler sahipsiz, tek ders yüzünden gelecekları karartılan binlerce üniversite öğrencisi af bekliyor İSTİKBAL AFFI manşetini atarak atılan öğrencilerin sorunlarını önemsedini göstermiştir.

Ne yazık ki Tercüman sorunun çözümünü tapkı Doğramacı gibi Meclis'in sırtına yıkmış, çözümünü meclisin çıkartacağı bir affa bağlamış bulunmaktadır. Sorun öğrencileri bir suç işlemiş, kendilerinden doğmuş bir durumla karşı karşıya kalmış gibi öğrenci affını istemek değildir. Sorun, atılmaların YÖK'in

Üniversite kontenjanları yüzde elli azaltıldı kapısı daha da dar cüman

Gençlik Yılı'nda gençler sahipsiz!

"Tek ders" yüzünden gelecekleri karartılan binlerce üniversite öğrencisi af bekliyor

"İstikbal Affı," ve Basın

OKAN ALKAN

kendisinden ve düzenlemelerinden kaynaklandığını göstermektedir. Cumhuriyet tarihinin bu en büyük, görülmemiş öğrenci kıymının, neden YÖK'ten önce değil de sonra ortaya çıktığını başka türlü açıklamak olanaklıdır. Sorun YÖK'ün öğrenci düşmanı yanını bütün unsurlarıyla ortaya koymak ve değişmesini istemekten geçiyor.

TERCÜMAN sorunun çözümünün bir yanını ailelerin, parlamentonun ve iktidarın gençlere sahip çıkmasında görüyor. Bir düzeltme ile yerinde bir değerlendirme olduğunu belirtmek gerekiyor. İktidar, öğrencilerin hertürlü sorununa yaklaşımı ile öğrenciden yana değil öğrenciye karşı olduğunu bütün açıklığıyla ortaya koymuş bulunuyor. Harçları yüzdeyüz artıran, paralı üniversitenin yolunu açan, özel üniversitelere, geçmişte öğrencilerin uzun mücadelelerle devletleştirilmesini sağladığı özel üniversitelere tekrar yolu açan bugünkü iktidar olmuştur. Gerekli tedbirleri almaya, yurtlarda yer bulamayıp okullarını bırakmaya zorlayan bugünkü iktidar olmuştur.

Aynı günlerde HURGÜN 'Atınlara Yüzlerce Öğrenci Daha Ka-

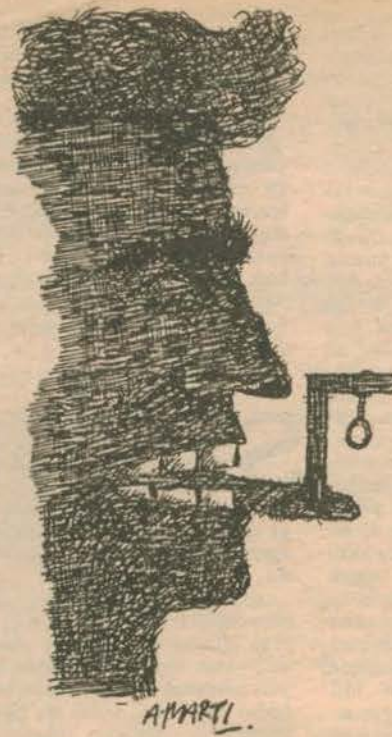
tıldı.' başlığı altında verdiği haberin yanında bir yorum yayınladı. Bu yorumda "Üniversite koridorlarında endişe içinde dolaşan delikanlılar ve kızlara YÖK'ün acımevesi uzatılıyor. Kendilerine diploma değil, tek dersten kaldıkları için üniversiteden atılacakları haberi veriliyor. Bu çocuklara hangi ders verilmek isteniyor, insan insanın kurtudur derisi mi? O kurt yanı kimleri yer, biliyor musunuz?" diyor.

Olumlu ve anlamlı bir değerlendirmede.

Günlük basını gözden geçirirken gördük ki sorun salt tek dersten atılanlar olarak gösteriliyor. Oysakendilerine altı yıl okuma hakkı verilmişken altı yıl okumalarına izin verilmeden atılan herkesi ilgilendiren bir sorundur ve çözümler bunları da kapsamalıdır.

Günlük basında, atılan bütün öğrencilerin kısa zamanda okullarına geri dönmelerini sağlayabilecek idari yargıya başvurma olanağından hiç söz edilmemesi gariptir. Özellikle İzmir İdare Mahkemesinin verdiği karardan sonra,

Atılmalar konusunda günlük basının gösterdiği bu ilginin gençliğin diğer kesitleri ve diğer sorunlarında da sürmesi dileğiyle.

İçerdekine Mektup

İki mektup duruyor önümde
biri senden, bursa'dan diğeri
fırarda iki mahkum, sıkılmış iyi yumruk
dört bir yanından yurttumun.
bir çocuk okşuyor yüzümü birinde,
okkalı bir sövüntü gibi diğeri
büyütüyor yüreğimi.

duvarlara saplı iki bıçak.
biri senden, napustan diğeri.
eski bir savaştan ölümler birinde
çiçekleri şırıl şırıl orda
ve kelebek olup gidiyor
kozada. kıvranan kurt.
dokunsam patlayacak diğeri.

yeni bir şeyler olmalı her mektupta
vurmalı yüreğime, iz bırakmalı.
bankota atılan eski bir lastik,
bir tuğla olmalı duvara ustaca örülen

savunabildiğimiz kadar vardır içten ve sıcak şeyler
onlar için konuşulmalıdır, ölünmelidir artık.
çaresiz temizleyeceğiz yaşamı, yeniden dikeceğiz kınlan fidanı,
bambaşka bir güzellik yaratacağız.

biri senden, reşat'tan diğeri.
seninkinde yanı esik,
ölçsüz bırakıyorum bedenimi denize,
devinim çoğaltıyor kendisini durmadan.
bir kurşun gibi saplanıyor onunki
kanatıyor ellerimi, gözlerim terliyor.

"evet, ben haklıyım..."

diye bilmeli bir mektup, inançla yazılmalı,
dayatabilmeli kendini.

Kemal Durmaz

11

Görev süresi dolan YÖK başkanı İhsan Doğramacı'nın bu görevi yeniden getirilmesi, onun dört yıllık icraatının devlet kademelerinde başarılı bulunduğunu gösteriyor. Acaba Doğramacı'nın icraatı gerçekten başarılı mıydı? Bu soruyu yanıtlayabilmek için geçmiş dört yılın değerlendirilmesi gerekiyor. Bunun için de her şeyden önce YÖK mantığı açısından Doğramacı'nın başarılı olup olmadığını değerlendirelim. Bakalım 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası YÖK'e hangi görevleri vermiş, dört yıllık süre içinde bu görevlerden hangileri ne ölçüde yerine getirilmiş. Ancak anılan Yasada YÖK'e bahşeler dolusu görevler verilmiş olduğundan bu görevlerin belli başlılarını tartışmakla yetinelim.

YÖK'ün görevleri Yasanın 8 nci maddesinde düzenlenmiş. Maddenin (a) bendinde "Yükseköğretim kurumlarının bu kanunda belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda kurulması, geliştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yükseköğretim alanlarının ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarının yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak, üniversitelere tahsis edilen kaynakların, bu plan ve programlar çerçevesinde etkili bir biçimde kullanılmasını gözetim ve denetim altında bulundurmak" YÖK'ün ilk görevi olarak sayılmıştır. Özetlersek, YÖK yükseköğretimin kısa ve uzun vadelere planlamasını yapmakla görevlidir. Bu planlamaları yaparken de, Yasa'nın 5 nci maddesinde belirtilen ana ilkelerin esas alınması gerekmektedir. 5 nci maddede de sayılan ilkelerden birisine göre eğitim-öğretim plan ve programları, bilimsel ve teknolojik esaslar ülke ve yöre ihtiyaçlarına göre hazırlanmalıdır. Şimdi soruyoruz: Yükseköğretimimizin uzun vadeli (örneğin 10-15 yılı içeren) bir planlanması yapılmış mıdır? Uzun vadeli plandan vazgeçtik önümüzdeki birkaç yıl için gerçekten "bilimsel esaslarla ve ülke ihtiyaçlarına" dayanan bir plan-program mevcut mudur? Soruyu daha somutlaştırsak, geçen dört yıl-

lık uygulamanın dayandığı herhangi bir plan ya da program var mıydı? Yeni açılan yükseköğretim kurumları ülkenin hangi gereksinimleri dikkate alınarak, hangi bilimsel ve teknolojik esaslara dayanarak açılmıştı? Kısa ve uzun dönemler için planlama yapıp yapılmadığının yanıtını vermek Doğramacı'ya düşüyor. Ancak üniversitelerimiz de yaşanan kargaşa, alt yapılarının ve öğretim üyesi miktarının bulunup bulunmadığı değerlendirilmeden açılan ve doğru dürüst derslikleri bile olmayan üniversiteler, anfiilerde yer kalmadığı için ders dinleyemeyen öğrenciler ve öğretim üyesi olmadıkları için açılış ertelenen fakülteler anımsandığında geçen dört yıldaki icraatın herhangi bir plana ya da programa dayanmadığı açıkça görülüyor.

Maddenin c bendi ile de YÖK'e; "Üniversite çalışmalarının en verimli düzeyde sürdürülmesi için büyümenin sorunlarını tespit etmek ve yaz öğretimi, gece öğretimi, ikili öğretim gibi tedbirler almak" görevi veriliyor. Bunların sözü bile kulağıma yabancı olduğundan bu görevin ne denli başarılı ile yerine getirildiğini anlamak güç değil.

7 nci maddenin (f) bendi ile YÖK'e verilen görev üniversitelerin ihtiyaçlarını eğitim-öğretim programlarını, bilim dallarının niteliklerini, araştırma faaliyetlerini, uygulama alanlarını, bina, araç, gereç ve benzeri imkanlar ve öğrenci sayılarını ve diğer ilgili hususları dikkate alarak; Üniversitelerin profesör, doçent ve yardımcı doçent kadrolarını dengeli bir oranda tesbit etmek. İşte burada Doğramacı'nın hakkını yememek gerek. Dört yıl içinde 1400 e yakın öğretim üyesinin yükseköğretim kurumlarından ayrılmasını sağlayarak bu dengeyi sağlamaya çalıştığı kesin. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının son yıllarda görülmemiş boyutlara ulaştığını, yükseköğretim kurumlarının bazı kursilerinde ders verecek öğretim üyesi bulunmadığına bakarak sonucu beğenemeyebilirsiniz. Sonucun başarısız, kullanılan yöntemlerin sarkat olduğunu ileri sürebilirsiniz ama öğretim üyesi kıyımıyla Doğramacı'nın

öğretim üyesi dengeleme amacıyla iyi niyetle çaba gösterdiğini yadsıyamazsınız (İ) bendinde ise YÖK, yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkân ve fırsat eşitliği sağlamak önlemleri almakla görevlendirilmiş. Üniversite önündeki yığılma karşısında ne yapacağını bilemez hale geldiğinden üniversiteye girişte fırsat eşitliği YÖK'ün gündemine hiçbir zaman girememiştir. Parasız öğrenim, giderek artan harçlar ve yetersiz krediler YÖK'ün üniversite içinde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamakta görevli olduğundan habersiz olduğunu göstermiştir. Ancak YÖK girişte ve üniversite içinde sağlamadığı fırsat eşitliğini çıkışta öğrencilerden esirgememiştir. İşte bu "fırsat ve imkân" eşitliği sayesinde 40 000 e yakın öğrenci bu yıl üniversite dışına çıkarılacaktır.

Çeşitli bilim ve sanat alanlarında bilimsel millî komiteler ve çalışma grupları kurma görevinde YÖK'e 7 nci maddenin m bendi ile verilmiştir. Bu alanda da bu güne değin yapılmış bir çalışma tarafımızca bilinmemektedir. Esasen bilim ve sanat YÖK'ün ilgi alanında bulunmamaktadır. Buraya dek, dört yıl içinde YÖK'e Yükseköğretim Kanunu ile verilen görevlerin ne ölçüde yerine getirildiğini tartıştık. Bunlardan başka geçtiğimiz dört yıl içinde yükseköğretim kurumlarımızda yaşananlara da kısaca değinmek istiyoruz.

BİLİMSEL YAŞAMIN SEKTEYE UĞRAMASI VE EĞİTİM KALİTESİNDE DÜŞÜŞ

Öğretim üyesi kıyımı ve bilimsel özerkliğin uygulanmaması üniversitelerde bilimsel yaşama en önemli darbeyi vurdu. Araştırmacı, yaratıcı ve üretken öğretim üyelerinin üniversitelerden

atılması sonucu üniversitelerde araştırma ve yayın çalışmaları durma noktasına geldi. Derslerde kitap yerine kısa ders notları okutulmaya başlandı. Sınav sayısının oldukça fazla olması öğretim görevlilerine sınav kağıdı okumaktan bilimsel çalışma yapmaya zaman bırakmadı. Yine sınavlar nedeniyle çok az sayıda ders yapılabildi. Tüm bunlar eğitimin kalitesinin de düşmesi sonucunu doğurdu. Bu durumu oğlu da aynı fakültede öğrenci olan bir tıp fakültesi öğretim üyesi şöyle dile getiriyordu: "Ancak fakültenin eğitim düzeyi öyle düştü ki, biz anne baba olarak dışarıdan destek olduğumuz halde, oğlumuzu köpeğimizin tedavisini teslim edemeyeceğimizi biliyoruz."

ÖĞRETİM ÜYESİ VE ÖĞRENCİ KİYİMİ

Dört yıl boyunca yükseköğretim kurumlarından 1400 e yakın öğretim üyesinin görevine son verilmiş ya da ayrılmak zorunda bırakılmışlardır. Buna öğrenci alımında yüksek oranda artışlar da eklenince öğretim üyesi açığı hızla büyümüştür. Bugün Ankara Hukuk Fakültesinin Kamu Hukuku ve İdare Hukuku kursilerinde öğretim üyesi bulunmamaktadır. SBF de ise öğretim üyesi yokluğundan uluslararası ilişkiler dalında lisansüstü eğitim programı tiimden kaldırıldı. YÖK'e politik destek sağlamak amacıyla üniversitelere kapasitesi üstünde öğrenci alınması sonucu öğretim üyesi kıyımından sonra şimdi de öğrenci kıyımı gündeme geldi.

ÜNİVERSİTELERDE HAREKETÇİ KADROLAŞMA VE GERİCİLİK

Bilindiği gibi 12 Eylül öncesinin sorumlusu ilan edilenler arasında üniversiteler de bulunuyordu. YÖK'ün kurulma nedenlerinin birisini de üniversitelerde "huzur ve güven" sağlanmaması oluşturmuştu. Öğretim üyesi kıyımına, bilimsel çalış-

malar üzerindeki baskılara, baskıcı disiplin yönetmeliklerine gerekçe olarak hep üniversitelerdeki "anarşi" gösterilmişti. 12 Eylül öncesinde terör olaylarının başlıca sorumlularından biri olmak iddiasıyla yargılanan bir partiye yakınlığıyla bilinen öğretim görevlilerinin Doğramacı'nın yakın mesai arkadaşları olması "anarşi ve terör" konusunda Doğramacı'nın her zaman aynı duyarlılığı göstermediğini ortaya koyuyordu. Birçok cinayetin sanığı olarak yargılanan İbrahim Çiftçi Doğramacı'nın bir rektörü tarafından kapıda karşılanıyordu. Yine Gazi ün'versitesine bağlı fakültelerde bazı gazetelelerin okunmamasını cesaret içi olduğu öğrencilerce dile getiriliyordu. Doğramacı'nın öğretim üyelerince Atatürkçülüğe ve laikliğe getirilen yeni yorumlar da TV ekranlarında eksi kolmayarak YÖK'ün "Atatürkçü" lüğünü gösteriyordu.

Gerek Yükseköğretim Yasası'nın verdiği görevlerin yerine getirilmesi yönünden, gerekse yükseköğretimimizin genel görünümüne açısından YÖK'ün ve onun başının dört yıllık icraatının başarı durumu ortada. Doğramacı'nın dört yıllık icraatı bir sınav olarak değerlendirildiğinde, Doğramacı'nın vize bile alamayacağı açıkça görülüyor. Bu başarı grafiğine ve toplumun hemen her kesiminin ve siyaset partilerinin tümüne yakın bölümünün tepkisini kazanmış olmasına karşın neden Doğramacı bu göreve yeniden getirildi. Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi, yukarıda yazılan konularda başarısızlığın hiçbir önemi yoktur. Çünkü YÖK'ün asli görevi "Suskun üniversite" yaratmaktır ve bunda başarılı olmuştur. İkincisi ise YÖK'ün ve Doğramacı'nın başarısız olduğu kabul edilmektedir ama YÖK ve Doğramacı bir dönemin iri iridür ve yanlış da olsa eksi de olsa o dönemin icraatı deldirilmeyecek tir.

Doğramacı'nın yeniden YÖK başkanlığına getirilmesinin ardında yatan ne olursa olsun söyleyeceğiniz şu ki, yeni dönemde Doğramacı'nın iyi etkisine göre oldukça güç olacaktır. Çünkü Türkiye'de artık insanlar "konuşan Türkiye" özlemini dile getirmeye başlamışlardır. ●

Selim Demirci

Neden Yeniden Doğramacı

Kötü para iyi parayı kovar. Bu iktisatçıların, iktisat öğrencilerinin, yol iyi bildiği, ilk öğrendiği sözlerden biridir. İlk duyuşta şaşkıncı bir çarpıklık varmış gibi görünür. Hep iyilerin kötülerini kovması, güzelliklerin çirkinliklere üstün gelmesi beklenir. Nasıl olur da, kötüler iyileri kovar, çirkinlikler güzelliklere baskın çıkar. Çünkü kötülüğün, çirkinliğin diğerlerine göre baskın bir buluşma gücü vardır. İnsanlar iyi para altını saklar, kötü para banknotu kullanırlar. Kötü para iyi parayı böyle kovar.

Keyfilik de öyledir. Büyük bir buluşma gücü vardır. Kendini yasaların üstünde görme, yasalara, hukukî kurallara rağmen davranma buluşmasıdır. Birgün devletin en üstlerinde gördüğünüz keyfilik, çok değil, ertesi gün devletin müşahademinde de görürsünüz. Son yıllarda keyfilik, yetkisini aşma, teammüle, hukuka aykırı davranma, her kesime, her yere, bulabildiği her fırsattan, en küçük delikten yararlanarak sızdı, yayıldı.

Keyfilik, onun buluşma gücünün en yakın örneklerinden birinde üniversiteden atılan öğrencilere ilişkin A.Günlalın açıklaması oldu. YÖK eğitim düzeninin ve yasaların öğrenci karşıtı yorumlanmasının sonucu onbinlerce genç üniversite kapılarının önüne bırakılmıştı. Atılan öğrencilerden bazıları idari yargıya başvurdu, idari yargı da öğrencilerin atılmayacağına karar verdi. Yeni bir sınav hakkı verilmesini karara bağladı. İlgili üniversite rektörü yargı kararlarına saygılı olduğunu açıkladı. MEVS Bakanı konuyu incelediklerini söyledi. YÖK başkanının öğrenci düşmanı tutumunda bir değişiklik olmamakla birlikte, konuya ilişkin yaptığı açıklama, uğradığı şaşkınlık içinde, tekerine çomak sokulmuş insan şaşkınlığında, konuyu inceleyeceklerini gerekirse Danıştaya başvuracaklarını, sınav, af yetkisinin mecliste olduğunu söylemekle yetindi. Buraya kadar her şey normal sayılabilir.

Tam bu sırada A.Günlal bir açıklama yaptı: 'Yeni bir sınav hakkına karşıyım' dedi.

A. Günlal'ın soruna uzaktan yakından ilişkisi yoktu, ne kişi olarak ne de kurum olarak. Başında bulunduğu Merkezin görevleri Yüksek öğretim kanununun 10'unu konu maddesinde tek tek sayılmıştır. Bunların arasında öğrencilere verilecek sınav hakkı, hele hele idari yargı kararına karşı konuşma yoktur. Merkezin görevleri, öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan yapan değerlendirilen, yüksek öğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmaları ve diğer hizmetleri yapan kurum olarak belirtiliyor.

Niye, A.Günlal yetkisini aşarak bu açıklamayı yaptı. Yoksa, bu açıklama Yüksek öğretim kurulunca verilecek

Üniversite Sınavları.. YÖK.. Altan Günlal

Ismail Gül

diğer işleri yapar' biçiminde yasada belirtilen görevler arasında mı? Bu kadar da olmaz demeyin. Şimdiye kadar üniversite sınavları tek aşamalıyken yılda bir kere, iki aşamalı olduktan sonra yılda iki kere tv de basında boy gösterip öğrencilere 'erken uyuyun iyi kahvaltı edin' demekten başka etliye sütlüye kanışmayan birisi olarak, Doğramacı'ya göre daha az yıpranmış birisi olarak son günlerde yükseköğretimle ilgili hemen her konuda açıklamalar yapmaktadır. Ne yazık ki, son açıklamasıyla çizmeyi aşmış dozu kaçırması bulunmaktadır.

Yoksa, kendisini atayan kişi olarak Doğramacı'ya yasadaki yetkilisini aşmayı zorlayacak kadar borçlu mu hissetmektedir

Sayın Günlal öğrencilerin yargı kararlarıyla üniversiteye geri dönmeleri üzerinde konuşacağına, yasada kendisine ve başında bulunduğu merkeze verilen görevler üzerinde konuşacağına açıklamalar yapması daha iyi olmaz mı?

Doğrusu yaptıkları 'faaliyetlerle ilgili araştırmaları' çok merak ediyoruz nelerdir bunlar 'fırsat ve imkan eğitliğini' sağlama için neler önermektedir? Yoksa bu araştırmalar onbinlerce genç canın yakan 'çok adam al çok adam at' ilkesine dayalı önerilermi getirmektedir? Sayın Günlal'ın duyduğu rahatsızlık bundan mıdır?

Daha önemli soruları satarak, kitapçıları satarak, sınav ücreti olarak vb. oluşturulan Öğrenci Seçme Yeriştirme Fonundan ita amin

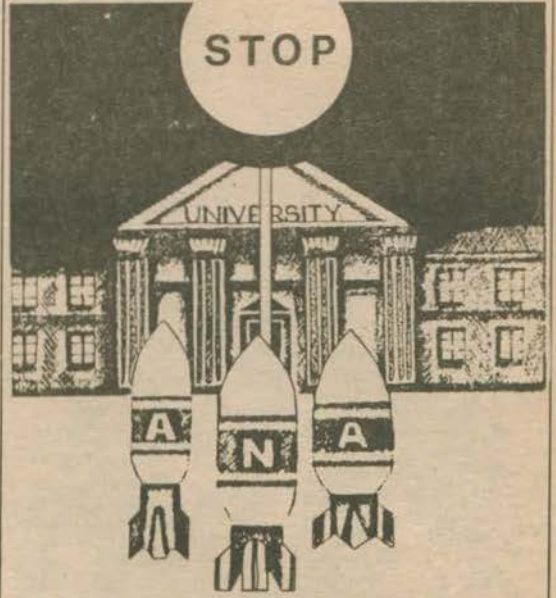
Doğramacı'nın emirleriyle, onaylarıyla yapılan harcamaların, denetlendiğini bilmekle beraber, bu harcamaların nereye yapıldığını

merak etmekteyiz. Özellikle yurtdışında yapılan ve döviz olarak toplanan sınav ücretlerini nerede tutulduğunu ve nerelere harcandığını açıklamalarının nasıl yapılacağını merak etmekteyiz.

Sayın Günlal'ın bunları açıklamaya çağırıyoruz. Bunlar üzerine konuşmak, yargı kararlarına karşı konuşmaktan daha doğru ve kolay olur diye düşünüyoruz

Çirkinliklerin ve kötülüklerin yüksek bir buluşma gücüne sahip olduklarını söyledik. Doğrusu güzelliklerin ve iyiliklerin, yasalara hukuk ilkelere bağlılığın uzun dönemde maliciliğinin ve direnme gücünün yüceltiğini de belirtmek zorundayız.

SILAHLANMA İÇİN DEĞİL EĞİTİM İÇİN PARA!

Askeri harcamaların görülmemiş boyutlara ulaştığı savaş alanı olarak uzayın gündeme getirildiği bu günlerde dünyanın dört bir yanında barış gösterileri de olanca yoğunluğu ile sürüyor. Silahlanmaya karşı kampanyalar sürünüyor, araştırmalar yapılıyor, bildiriler sunuluyor. Bunlardan biri de Uluslararası Öğrenci Birliğince yürütülüyor. Araştırmaya göre geçerli istatistikleri gelişmekte olan (75 rakamlarına göre) askeri amaçlar için 68.781 milyon dolar harcanırken, eğitime 47.244 milyon dolar harcadıklarını, 1980'de ise askeri amaçlar için 116.872 milyon dolara karşın eğitime 105.270 milyon dolar ayırdıklarını gösteriyor. Uluslararası Öğrenci Birliğinin demokratik bir eğitim sistemi için yürüttüğü kampanyada; eğitim bütçelerindeki kesintilerin kaldırılması, üniversite ve yüksek okullarda demokratik yönetimin gerçekleştirilmesi, barış eğitiminin eğitim sistemi içinde öne çıkması gerekliliği savunuluyor.

Ninni

"Nen lori lori"

Uzak dağların ardından
Çıkıp gelecek adam
Sessizce silkecek üstünü
Karlar titreyecek yerde
Seni kucaklayacak baban.

"Nen lori lori"

Belki de gelmeyecek
Yolları kapandı kайдan
Bir selam salmış sevdalı
Bir yerlerde saklı adam
Önleri demir perdeli
Önlerinde örme duvar
Belki şimdi yollardadır
Seni çok özleyen haban.

"Nen lori lori"

Uyu haydi küçük adam
Yarın aydınlanacak odan
Duvarda bir resim olacak
Yanında bir kaç adam
Artık öğrenmelisin küçüğüm
Bir şafak vakti
Tan yeri ağarmadan
Yolculuğa çıktık baban

"Nen lori lori"

Uykulardan uyan balam.

Abdulkadir Konuk

Sömürgeciliğin Kaldırılması Bildirisinden 25 Yıl Sonra: Namibia

2 Dünya Savaşının bitiminde savaşın getirdiği bir sonuç ve evrensel barışın sürmesi için bir araç olarak kurulan Birleşmiş Milletler'in benimseyip kabul ettiği, "sömürü altında yardıma gereksinimi olan insanların bağımsızlık bildirisi"nin kabul edilmesinin 25. yılı kutlanıyor. Bildiri öz olarak şöyle:

- Tüm insanlar kendilerini yönetme ve yasalarını belirleme hakkına sahiptirler.

- Halklara baskı ve sömürü ile boyun eğdirilmesi insan haklarını hiçe sayan ve BM Antlaşmasına aykırı bir tutumdur.

- Yardıma gereksinimi olan insanlara yöneltilen her türlü silahlı kuvvet ve baskı kaldırılmalı ve gücün bu ülkelere geçirilmesi için sömürge topraklarında atılan adımlar BM'ce garanti altına alınmalıdır.

- BM raporlarına göre o yıllardan bu yana çok fazla değişiklik olmadı.

“Namibia'lılar SWAPO'nun 25. yılını kutlarken, SWAPO Namibia halkının yoğun desteğini toplayarak, uluslararası toplum tarafından Namibia halkının tek ve meşru temsilcisi olarak tanınmayı başardı. Örgütün askeri kanadını Namibia Liberal Halk Ordusu (PLAN) oluşturuyor.**”**

Milyonlarca insan başta Afrika olmak üzere baskı ve sömürü altında yaşıyor.

Afrika ülkelerinin bazılarının bağımsızlıklarını kazanmış durumdadır. Baskı ve sömürü altında yaşayan insanlar baskıcı ve ilerici güçlerin desteği ile kitadaki emperyalist gücü zayıflatıyorlar. Afrika'nın coğrafi bağımsızlığını kazanmış bölgelerinde uygulanan ırkçı politikalarla karşı hareketler kendisini gösteriyor. Diğer yandan Güney Afrika'da ırkçılık ve Batı Sahra'da Moroccan rejimleri sömürü ve yayılma politikalarını sürdürüyorlar. Her ikisi de ABD'den çeşitli biçimlerde destek görüyorlar

Namibia halkı öncü hareketinin kuruluşunun 25. yılını kutluyor. Güney Batı Afrika Halk Organizasyonu (SWAPO) dünyadaki birkaç koloniden biri olarak BM Antlaşması altında BM'in sorumluluğunu üstlendiği tek kuruluş olarak varlığını koruyor. Ancak Namibia halkının kendi geleceğini kendi belirleme hakkı 1960 Yasaklar Bildirisi ile engelleniyor. Güney Afrika rejimi 17 haziranda, yeni sömürge eğilimli bir hükümeti tümüyle keyfi yöntemlerle başa geçirdi. Namibia halkının istemediği bu tehlikeli değişiklik, Pretoria tarafından Güney Afrika'daki ırkçı beyaz azınlık sömürge yönetiminin sürekliliği için yapıldı. Uluslararası toplum Reagan hükümetinin, Güney Afrika rejimini teşvikle kalmayıp güçlendirdiğini de belirtti ve tek yanlı "Bağımsızlık Bildirisi"nin giriş bölümünü ve BM Güvenlik Konseyi kararlarını dayanak göstererek bu durumu bu ka-

rarların atlanmaya kalkışılması olarak nitelendirdi.

Güney Afrika rejimi ve batılı destekçileri insanlık dışı baskıları ile bu insanların kendi varlıkları olan doğal kaynaklarını Namibia insanının pahasına sömürmeye devam ediyor. Bu gizli işgal için çeşitli kılıflar öne sürülüyor: BM, Namibia halkı kendi kendini yönetmeye hazıroluncaya kadar politik, ekonomik, sosyal ve ekonomik alanlarda gelişmeyi sağlaması için Güney Afrika'ya Namibia halkını yönetme yetkisi vermişti. Ancak Pretoria yönetimi bu koşulların hiçbirini yerine getirmede. Tersine Pretoria yönetimi Namibia halkının politik, ekonomik, sosyal ve eğitim hazırlıklarının bağımsızlık için yetersiz olması gibi gerekçeler ileri sürüyor.

Namibia'nın işgali uluslararası hukuk kuralları ve temel normları açısından çeşitli yönleriyle suç oluşturuyor:

- Namibia'nın zorla işgali ve insanlara karşı geliştirilen sömürge savaşçı uluslararası suç oluşturuyor.

- Uluslararası yasalarla karşı Namibia'daki ırkçı yönetim ve politika uygulamaları insanlığa karşı işlenmiş bir suç.

- Sınırlı askeri saldırılar komşuluk durumuna karşı bir suç oluşturuyor. Özellikle Angola Halk Cumhuriyeti'ne ait bir kısım toprağın işgali ve saldırılarla Namibia toprakları dışına taşarak yinelenmesi bir saldırı savaşı oluşturuyor. BM Genel Kurulu önergelerine göre saldırı savaşı başsa karşı bir suç oluşturuyor.

SWAPO'nun 25. kuruluş yıldönümü aynı zamanda BM Bağımsızlık Bildirgesinin de kabul edilmesinin 25. yıldönümü. Buna karşın Güney Afrika SWAPO'yu durdurmak için yasalarla gözaltına alma ve tutuklamalarla baskısını sürdürüyor.

Tüm bu olumsuzluklara karşın SWAPO Namibia halkının yoğun desteğini toplayarak, uluslararası toplum tarafından Namibia halkının tek ve meşru temsilcisi olarak tanınmayı başardı. Örgütün askeri kanadını Namibia Liberal Halk Ordusu (PLAN) oluşturuyor.

Namibia'lılar SWAPO'nun 25. yılını kutlarken gelecekteki günlere iyimser, umutlu aynı zamanda inat ve kararlılıkla bakıyorlar. Uluslararası toplumun desteği ile bağımsız uluslararası katılacaklarını biliyorlar. BM'e 40. yılını kutlarken bu hedefin başansını sağlamak için özel bir sorumluluk düşünüyor.

Almanların 1930'lu yıllardan bozulmaz bir kurallı animasyonu-
Kutkusuz Çerçemesi'ne söz
yok! Başka ırklardan insanla-
nın yalnız varlığı bile Çerçemesi için
tehlike demekti ve ezilmesi gerekti. Onların
varlığı başkalarının yok ol-
ması anlamına geliyordu.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra biz-
lere, insan hakları konusunda bilgi-
ler verildi. Buna göre tüm insanların
dokunulmazlığı vardı.

Normal olarak, konu buraya gel-
diği zaman ve ABD'nin onuru söz
konusu olduğunda bu ülkenin, Bir-
leşmiş Milletler'in yukarıdaki belge-
sini dile getirmesi ve insan haklarını
savunmaya kendi halkından başla-
ması yetedi olabilir. İş, konut, okul,
hastane sağlamak... ABD'nin
30 milyon yoksulu dahil her-
kese onuru bir yaşam olanağı ver-
mek gibi... 1960'lı, 70'li yıllarda
ABD makamları, eyaletten eyalete,
ülke sınırlarının dışarısından içerisi-
ne, kendi gençlerini kovaladılar
Vietnam'da adam öldürme görevi
yapmaya gitmeleri için. Kabul
etmeyenler bapse tıkıldı. Askeri eği-
tim, "zap the gooks", "sarıların ka-
nunu dök" sözü ile açılıyor. Zengin
ana-babası olmayan genç
Amerikalı için seçenek, ya hapiste
çürümek ya da uzak bir ülkede
istim bir halkın temsilcisi olarak
soykunması yapmaktır. İkinci seçeneği
seçeni, köyleri yaktıktan sonra be-
dava viski ve fahişe bekliyordu.

Ama olaki dayanmadı- viski,
uyuşturucu madde, belseğüklüğü;
işkence altındaki her gözlemden
oluşan anıları onu yıktı; o zaman
ABD'nin kurban edilişi oğlunu
memleketinde gurur verici bir karşı-
lama beklemiyordu. Hatta biraz acı-
ma bile görmüyordu. ABD'nin res-
mi yüzünde, bedensel ya da ruhsal
sakatlıkla dönen gazilere yer yoktu.

ABD'nin var saydığı en önemli
grup, kullandıkları bomba uçakları
düşürüldükten sonra Vietnam'da sa-
vaşın sonuna dek bedava yemek ve
yatak ile ağrıdanan pilotlardı. Onla-
ra en büyük yiğitlik rütbesi uygun
görülürdü.

İkinci var sayılan grup ise, "sa-
vaşa kaybolan" birkaç Amerikalı-
dır. Bunlar konusunda, toprakların-
da savaşılan ülke "doyurucu" açık-
lamada bulunmuyordu. Bu ülkeye
ABD, üç milyona yakın genç Viet-
nam'ı bombalayıp taş tevrine geri
götürmek için ard arda gönderdi.
Yedi milyon Vietnamlı öldü, bir o
kadarı da sakatlandı. AMA, ABD
HÜKÜMETİNE GERİ DÖNME-
YEN 866 AMERİKALI NERDE?
Hangi bataklık dibindeler? Hangi
umakta boğuldular?

Bu sorulara Vietnam hükümeti-
nin yanıt verebilmesi isteniyor!
İnadınıcını olarak! Peki onların ara-
dığı milyonlarca yakını yok mu?
ABD'yi için burası hiç ilgilendirmiyor.
Onlar için sayılan Amerikan
vatandaşları, başkaları değil...

BİRKAÇ BİN çocuk, Vietnam'
da Amerikalı babalardan oldu. Bu
çocuklara, varlıklı aile çocuklarına
düşen bakım uygun görülmemiştir.
Öyle ya, babaları Amerikan vatan-
daşı değil mi?

Vietnam tüm vatandaşları için
elinden geleni yapıyor. Ne ki onların

Sara Lıdman

ülkesi bombalanmış, zehirlenmiş ve
ticaret boykotundan ötürü açlık
karşı karşıya bırakılmış durumda.
ABD'nin bu ülkeye karşı başlattığı
ekonomik savaş sürmekte. ABD'nin
bu çocuklar için Vietnam'dan iste-
diği ayrıcalıklı bakımı karşılayacak
kaynak yok. Vietnam ABD'ye bu
çocukları almasını öneriyor. Oysa
ABD, her ay salt birkaçma vize
veriyor ve Vietnamlı makamları
suçluyor.

FİLMCİLER peş peşe Vietnam'a
gidiyorlar ve halkı küçük gösteren
filmlerle dönüyorlar. Üstü kapalı ola-
rak denilmek istenen şey, Vietnam'
ın Amerika'ya değer bir ülke olma-
dığı, dirense de, teslim olsa da. Bu
filmlerden birisinde savaş sırasında

ABD'nin yanında yer almış zengin
Vietnamlıların, kendilerini helikop-
terlerde açıkta bekleyen Amerikan
uçak gemilerine attıklarını ama
Amerikalıların onları gerisin geriye
denize döktüğünü gösterdi. Her şey
için teşekkürler, yani...

Vietnam savaşı bizim için utanç
değildir diye yazdı Kissinger ABD'nin
askeri yenilgisinin 10. yıldönü-
mü anılırken.

Ve Rambo* tüm dünyada sinema
salonlarını dolduruyor.

Bunlar söz konusu oldu mu, bi-
ç bir insan hakkı akla getirilmiyor.
Önemli olan, zengin ve beyaz Ame-
rika'nın, sonsuza dek Vietnam'ı ce-
zalendirmeye hakkı. Hangi suç için?
Artık insan gücüne gereksinim kal-

matış beyazların yüksek endüstriye
sahip dünyasının, üçüncü dünya in-
sanlarını öldürmek için kiralık asker-
ler gönderme hakkını korumak için
mi? Buna bizleri şimdiden alıştır-
mak için mi böylesine iğrenç, ırkçı
filmler gösteriliyor?

İsveç'te etnik gruplara karşı kı-
kırtmayı yasaklayan, İnsan Hakları
Bürosi'ne dayalı bir yasa var. Ram-
bo, bu yasaya göre gözden geçirilip,
uygun bulundu mu? Rambo'nun
gooks (sarılar) dediği yerlere, İsveç-
li ya da Yahudi sözcüğünü koyup
bir de öyle dinleyin bakalım

Türkçesi:
YARIN ÇEVİRİ KURULU

Çizen: GÖREN BULUT

Yasadışı Bir Sevinçtir Yaşadığım

nereden alıştım bilmem
biyıklarımı yiyiyorum
durmadan türkü söylemek geliyor içimden
çocukları daha çok seviyorum
yeniden yeniden vuruluyorum sana
bir yolculuk öncesi heyecanıymı
yürüyüşler saklıyorum ellerimde

kitaplar okuyorum geceleri
sabahlara kadar düşünüyorum
durmadan mektuplar yazıyorum büryerlere
nicedir beklediğin birisi
ha girdi ha girecek kapımdan içeri
yerimde duramıyorum

sabahlar heyecanlandırıyor beni
erkenden fırlıyorum sisi sabahlarına Ankara'nın
yasak olduğunu unutup
o türküyü mırıldanıyorum sokaklarında

Ender Özsarıkaya

YARIN "Gelenek" kavramından ne anladığınızı açıklar mısınız? Şiir Geleneği'nin bu genel olgu içinde konumu ya da boyutları neler olabilir?

GÜLTEN AKIN ■ Gelenek, genel sözlüklerde, terim sözlüklerinde "Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıtlar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar" olarak tanımlanıyor.

Geçmişin kültür öğelerinden bir bölümü birkaç kuşağın bir arada yaşaması nedeniyle oluşan kesiksizliğe sızarak kendini iletmeyi başarıyor. Bunlar "kalıtlar, alışkanlıklar" olarak nitelendirilebilir" gerçekten Benim ilgilendiğim, bizi ilgilendirmesi gereken gelenek bu değil.

Gelenek, geleceğe yükseltilecek aktarılacak öğelerdir. Gelenek geçmişte oluşmuş olan, hazır olan değil, bilinçle belirlenip seçilen ve değiştirilendir. Canlıdır gelenek. Onu, o yüzden durup değişmez, gelişmez nesne ve kavramlar gibi "kalıntı, alışkanlık" olarak niteleyemeyiz.

"Eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup" Var mıdır böyle bir şey toplumbilimde, olur mu? Geleneksel öge, yaşanan gündeki yerine yakıştığı gibi, gelişebilir, değişebilir, yükselerek ve yaşamı yükselterek geleceğe aktarılabilir olduğunda "Geleneksel öge" adını kazanır.

Gelenek raslantısal değildir. Yaşamın her alanında dünya görüşü, bakış açısı ile seçilir ve belirlenir. Diyebilirim ki gelenek, geçmişte değil gündedir, günüyaşıyandadır, insandır.

"Şiir geleneği" diyorsunuz, şiir ama hangi şiir? Şiir tek değildir ki tek bir geleneği olsun. Sözü, şiirde biçimin bir ögesi sayanların geleneği mi, özün ögesi sayanların geleneği mi? Şiiri bir süs ögesi gibi algılayanın geleneği mi, şiiri yaşamdan çıkarıp, yaşamın içinde işlevsel yerini alabilir nitelikte üreten mi?

Bu konuda çok söz söyledim ben

ŞİİRDE GELENEK

Düz yazılarımı, söyleşilerimi topladığım "Şiiri Düzde Kuşatmak" için de topluca bulur, dileyen.

■ Gelenek açısından Çağdaş Türk Şiiri'nin başlangıç çizgisi hangi tarihlerle kadar çekilebilir? Divan ve

değiştirmek gibi bir amacı olmayan şiir midir? Yoksa bunlardan başka bir şey midir şiirde çağdaşlık.

Elbette "başka bir şeydir"dir, elbette. Orda şiiri ozandan ayıramazsınız. Ozanı yaşamdan ayıramazsınız.

Gülten Akın "Çağdaş Türk şiiri Nazım Şiirlerini çizgisine alarak süren şiirdir."

Halk Şiirlerinin bu çizgiye yakınlıkları nelerdir?

■ Çağdaş Türk Şiiri'ne başlangıç çizgisi olarak genellikle 1920'ler alınıyor, biliyorsunuz. Böyle çizgilemelerin, demetlemelerin hep eksik, yetersiz kalan bir yanı oluyor. Öyle ki, ad ad düşündüğümüzde çoğu kez kimi ne yana koyacağınızı şaşırırsınız. Bence, bu başlangıç, bir-iki tarihlerini bir yana bırakıp, ürünler değerlendirildiğinde ortaya çıkana bakmalı. Sormalı önce: Çağdaşlık nedir? Raslantısal olarak, ürünleriyle tam da Cumhuriyet'e doğmuş olmak mıdır, yoksa bir seçme sorunu mudur çağdaşlık? Çağdaşlık 1985 lerde dahi süren batı öykünmeciliği midir? Biçimsel yenilenmelerle yetinebilir mi çağdaş şiir, yoksa bu, sıkıntılı, eleştiren ama

nız. Yaşadığı, yazdığı içiçe geçmişti. Geçmiş ve günü eleştirir, yaşamı değiştirmeye, yükseltmeye güç katar.

Bu anlamıyla, "Çağdaş Türk Şiiri" Nazım şiirlerini de çizgisine alarak süren şiirdir. Bu şiirin başlangıcı şiirin adsız söylendiği en eski döneme dek gider. Ülkemizin dünyamızın en eski dönemine. Ben demeyip, İNSAN diyene.

Yunus'dan, Pir Sultan'dan, Neruda'dan, Breitenbach'dan da geçer. "Divan ve Halk Şiirlerinin bu çizgiye yakınlıkları" konusunda da düşüncemi döne döne açıkladığım yazılarıma, andığım kitabıma bakıla.

■ Çağdaş Türk Şiiri'nin varolan geleneği içinde "modern şiir hareketleri"ni (Birinci Yeni, İkinci Yeni ve bugün bir kısım şairlerce şu ya

da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiiri) nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Benim "Çağdaşlık"dan ne anladığımı bir yana bırakıp, herkesin "muhalif" anlayış olarak koşullandığı çağdaş ya da modern Türk şiiri, bu şiirin bölmeleri, gözleri üstüne konuşmamı mı istiyorsunuz? Sizin deyiminizle "şu ya da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiir," nasıl YÜRÜTÜLÜYORSA, bu çağdaşlık, modernlik anlayışları da böyle yürütülüyor. Ülkemizde "Muhalif" gibi görünüşte, kültür yaşamımızın egemeni bir görüş bilimsellikten uzak, kurmaca bir sanatın, şiirin üretimini zorladığı gibi, ona dayanak söylemi de üretiyor. Öyle üretiyor ki, kimse ağzını açıp "ne dir bunun temeli?" demiyor. "Muhalif" görünmek, muhalif yanda görünmek herkese yetiyor.

Yaşamdan dolayı değil de deneyli olduğum için genç dostlarıma öneriyorum: Böyle sorular sormayın. Tanıtılmış gibi görünen ama, geleneğin sözlüklerdeki betimlemesi gibi, "Eskiden kalmış olduğu için kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıtlar alışkanlıklar" biçiminde önünüze konulan kavramlarla, kurmaca adlarla başlamayın. Çağdaş, yeni, birinci yeni, ikinci yeni, kapalı açık, soyut... Önce onları siz değerlendirin. Sorunuzu ona göre sorun. Buna birikiminiz de yeter.

Bir de bu soruları, bize, görüşlerini yıllarla yazılarına geçirmişlere sormayın.

Size bir alıntı: "Batıdan temellenen şiirin yönemesi, biçimde, biçimde, öz öykünmesinde kalmadı yalmız, batının şiir siyasasını da ülkemizdeki yerine taşıdı. Şiirin yıldız adları üretti. Bu üretimde cılız, enez adlar yapay akımlar oluşturverdiler. Moda akım uşanç verince yerine hemen bir yenisi peydahlandı. Kentsoylu, birbirine zıtlmış, tepkiymiş gibi görünen bu akımları tuttu, benimsedi..." (Şiiri Düzde Kuşatmak s.38)

Son olarak eklemem gerekir ki, bir akının içinde olsun, dışında gelişsin her ustahıya saygılıyız. Bu bağlamda, Divan Özanelerini de Ahmet Haşim'i de, Dranas'ın kimi şiirlerini de yadsımayız.

Yurdu Dünyadır Barşın

Mayın değil çiçek ekin
bahar gelsin ölüm değil
çözülün tel örgüler

sıkışıp kalma ot gibi
yıkıver yasaklar duvarını

sıkışıp kalma ot gibi
yıkıver yasaklar duvarını
yaşamaya susulmaz
çöz suskunluğun ilmiğini

bala peteğe koşanlar
düşünmezler anları
ççekler bizimidir oysa

genç mezarlar yutlanınca
anaların yüreğinde
başlar ezginin türküsü
bir rahimden bir yürekten

yurdu dünyadır barşın
telörgüler arasında
kucaklaşan insanlardır.

yaşamaya susulmaz
yasaklar arasında
sıkışıp kalsa da özgürlük
suskunluğun kördüğünü

yurdu dünyadır barşın
tel örgüsü sınırlarda
kucaklaşan insanlardır

genç mezarlar ülkesidir
anaların yürekleri
yasaklar arasında
kuruyan yaprak gibi

yurdum dünyadır benim
sınırları tel örgüsüz
derileri san ise başak derim insanlara
kızıl ise ateş olsun
beyaz ise bulut olsun

yurdum dünyadır benim
dili, rengi ve diniyle
en güzel rengidir barşın

1 Eylül 1984

Kemal Çağın

(1951-1985)

evrim düzeni' içinde insan her adım-
da daha yetkin şeyler yaratırken bir
öncekiyle bağını tam olarak kopar-
mıyor, tersine bir öncekindeki' bir
takım şeyleri geliştiriyor, daha yet-
kin yapıları kavuşturuyor, Şimdi
geriye doğru yürümeye başlasak,
işte çağdaş şiirimiz bununla başlar

melodram yaratmak gibi çok kolay
bir yolu seçip çıkmışlardı. İkinci
neden, elbette, aydınlar üzerinde
uygulanmış düzenli baskının büyük
boyutlara ulaşarak şiiri yıldırmasıdır.
Bu yüzden Birinci Yeni,
toplumcu şiire bir tepki olarak çık-
maza da onun bıraktığı boşluğu

Afşar Timuçin Çağdaş Türk şiirinin başlangıcını belirlemek olanaksız.

YARIN "Gelenek" kavramın-
dan ne anladığınızı açıklayabilir mi-
niz? "Şiir Geleneği"nin bu genel olgu
içinde konumu ya da boyutları ne-
ler olabilir?

AFŞAR TIMUÇİN • Doğa
yasalarının belirleyiciliğine
bağlı olarak insanlığın bir takım
ortak değerleri ve bu değerlerin
belirlediği bir takım ortak davranış
biçimleri vardır. Buna göre örneğin
suçlu her zaman korkaktır, cahil
her zaman atak ve saldırgandır, tem-
bel her zaman problemlidir, cimd
her zaman sadakatsizdir... Bu evren-
sel özellikler toplumsal ya da yerel
özelliklerle renkleri ve çeşitlenir.
Her toplumda, o toplumun in-
sanlarını bir bütünde bir araya geti-
ren bir takım ortak değerler ege-
mendir, buna göre her toplumda in-
sanların bir takım ortak davranış
özellikleri vardır. İşte her toplumda
çeşitli insan davranışlarında ortaya
çıkan yaşayan değerler bütününe
gelenek diyoruz. Şiir geleneği, sa-
natla ilgili ortak toplumsal değerle-
rin şiir alanındaki dışlaşma biçimle-
rine karşılıktır ki hem anlatılanın
en genel özelliklerini, hem anlatı-
mın temel kurallarını kapsar. Şiir
geleneği dediğimiz yaşayan şiir de-
ğerleri toplamı, öyleyse, bir top-
lumda ya da bir bölgede şiirin ilgi-
lendiği konuları, bu konuları aydın-
latan bakış açılarını, söyleyişleri,
dilin temel özelliklerini oluşturan
kuralların özel kullanış biçimlerini,
buna benzer şeyleri içermektedir.

"Gelenek açısından Çağdaş Türk
Şiiri'nin başlangıç çizgisi hangi ta-
dihlere kadar çekilebilir? Divan ve
Halk Şiirlerinin bu çizgiye yak-
lıkları nelerdir?

"Çağdaş Türk şiirinin başlangıcı-
nı belirlemek olanaksız. Zincirin
halkalarında geriye doğru gittikçe
anek bir takım değişikliklerle kar-
şılaşabiliriz, bitme ve başlama nok-
talarıyla karşılaşamayız. Evrensel

diyebileceğimiz yenilikte birini
görebilir miyiz? Zaten sanatçının en
iyisi gelenekten kopmaksızın yani
kökü geçmişte olan yaşatılış de-
ğerlerden kopmaksızın en yeniyi
yaratmayı amaçlar. Nazım Hikmet,
Orhan Veli, Ahmet Muhip ve öbür
yetkin şairler geleneğin sesini dinle-
meyi iyi biliyorlardı. Nazım Hikmet
de, Orhan Veli de, şiir anlayışını
sevmemekle birlikte ustalığını gör-
meden edemediğimiz Ahmet Muhip
de hem halk şiirimizin, hem Divan
şiirimizin sesleriyle, söyleyişleriyle,
dil incelikleriyle beslenmişlerdir.
Dolayısıyla, çağdaş şiirimizin kay-
nağında halk ve Divan şiir geleneği
yatar. Bu geleneğe yakın olmayı,
bu geleneğin pınarından içmeyi
düşünebilmiş ve başarabilmiş şair-
lerimizin tümü belli bir başarı dü-
zeyine erişebilmişlerdir. Hele arala-
rında hem bizim şiir geleneğimizi
hem Batı'nın şiir geleneğini özüm-
leyebilmiş olanlar daha da yükse-
k bir başarı düzeyi tutturabilmişler-
dir. Tüm sanat dalları gibi şiir de
engin bir kültür ve az çok kozmopo-
lit bir gelişim ortamı arar. Tüm yet-
kin uygarlıklar çeşitli uygarlıkların
yolu üzerinde, onların alışveriş mer-
kezlerinde, onların pazar yerlerinde
gelişmiştir. Dünyadan haberi ol-
mak her sanatçı için olduğu gibi
şair için de kaçınılmaz bir şeydir.

"Çağdaş Türk Şiiri'nin varolan
geleneği içinde "modern şiir hare-
ketleri"ni (Birinci Yeni, İkinci Yeni
ve bugün bir kısım şairlerce şu ya
da bu oranda yürütülen kapah ya da
soyut şiiri) nasıl değerlendirirsiniz?

"Birinci Yeni, toplumcu şiir devri-
ninin tavsamasıyla ortaya çıkmış
son derece yenilikçi bir şiir devri-
midir. Toplumcu şiir devrimini iki
nedenle tavsamaya başlamıştı. Bi-
rincisi, onun temsilci olarak şairle-
rin pek çoğu toplumculuğu bir duy-
guculuk olarak anlaşıyor ve şiirde

doldurmak üzere çıktı ve bir süre
yalnızca ve yalnızca Orhan Veli'nin
zekice ve akıllıca yarattığı şiirle
bol bol doldurdu. Elbette Birinci
Yeni devrimini az çok bir kaçış devri-
nimiydi, büyük insanın sorunları-
ndan, evrensel insanın sorunlarından
küçük insanın sorunlarına sığınma
devrimiydi. Bu yüzden bu devri-
mi devletin resmi sanatı olarak de-
ğerlendirmek bakılsın olsa da dev-
letin yamacında bir sanat olarak de-
ğerlendirmek sanırım hiç de yanlış
olmaz. Ne var ki bu sanat da devlete
yaranamamış, Orhan Veli gizemli
bir ölümle öldükten sonra onun
yandaşları, başta Melih Cevdet ve
Oktay Rifat daha yasal bir şiirin
alanına, İkinci Yeni'nin alanına dü-
men kırmışlardır. Çünkü Orhan Veli
belki de ayrıntıların düşünmeden,
ama bana kalırsa bile bile bir iş yap-
mış, küçük insanı şiire getiriyorum
diye tabandaki insanın açık savun-
usuna girmişti, onun sıkıntılarına az-
çok parmak basmış, daha önemlisi
onun varlığını göstermişti, onu şiiri-
nin başlıca konusu yapacak kadar
önememiş ve önemsetmek istemi-
şti. Şiiri her güçlü sanat ürünü gibi
kolay görünen ama kolay olmayan
bir şiirdi. Bu iş kolaymış diyerek
Orhan Veli'nin arkasına bilinçsizce
takılan bir takım meraklılar onun
getirmek istediği ve getirdiği yenili-
ği kötü bir biçimde ayağa düşürdüler.
Orhan Veli şiirinin çok kötü bir
öykünmesi olan bir şiir kalmış ak-
lımda, onu burada okursam bu ayağa
düşme işini birazcık örneklemiş
olurum: "Aylayın desem ineklerin-
sin — Yüz vermesen yeşillenirsin —
Bir iki buçukluk borç versene." Bu
tür örneklerin bazıları ciddi tu-
tumlarla, bazıları da iyice gırgıra da-
yanıyordu, ama bunlar ne olursa
olsun Orhan Veli şiirini yıpratmış
ya da daha doğrusu Orhan Veli şiiri-
nden biktirdiler. İkinci Yeni, Bi-
rinci Yeni'ye ve tüm genele geçer şiir

anlayışlarına tepki olmakla tam an-
lamındayenilikçi bir şiirdi ve öne
sürdüğü kurallar onu sıkı sıkıya on-
dan elli yıl kadar önce ortaya çık-
mış olan fransız gerçeküstücülüğüne
bağlıyordu. Sözcükleri temel aldık-
larını söyleyen, artık şiir geldi söz-
ciğe dayandı diyen, bunu söyle-
mekle ne dedikleri pek belli olma-
yan, ancak tam anlamında altbilin-
cin kendiliğinden boşalmasına daya-
narak şiir oluşturan İkinci Yeni şa-
irleri, bizce, Türk aydınının siyasal
teslimiyetine örnektir. Bugün de bu
şiir akımı, daha değişik ölçülere bü-
rünerek, daha değişik anlayışlara
bulanarak varlığını sürdürmektedir.
Bugün İkinci Yeni'nin en yeni çe-
şitlemeleri bir takım yince kavramla-
rın cözük yığınları arasına sokuştu-
rulmasıyla yapılmaktadır ki bu tu-
tum öz İkinci Yeni tutumundan da-
ha ayıp, daha çirkin bir tutumdur.
Boyle bir tutumda şair hiçbir bi-
çimde kendini dolaylı yoldan anla-
tım seçmiş olmakla savunamaz.
Gelin onların yöntemiyile iki dize
oluşturmaya kalkalım, bakalım ayıp
oluyor mu olmuyor mu: "Saçlarım
dize sesim çıtı özür bir bahk
sudan — Niçin yapraklar arası uçar
bir devrim yaban kazı". Ne dersin-
iz?

"Soruların dışında, konuyla ilgli
olarak eklemek istediğiniz görüş
ve düşünceleriniz?

"Genç şairler, tüm estetik kaygı-
ları bir yana bırakarak, az önce sö-
zünü ettiğimiz araya söz sokuşturma
yöntemiyle şiirler yazmaya
kalkıyorlar. Biz bunu düşünce ve sa-
nat düzeyinde bir kendini tatmin
etme olayı olarak değerlendiriyor-
ruz. Sanat yapmak söyleyebildiğini
açık açık söylemek, söyleyemediğini
de açık açık duyurmak demektir.
Bu da Nazım Hikmet gibi, Orhan
Veli gibi şairlerin, nice şiirimizin
geçtiği çetin yolları geçmeyi göze
almakla olacaktır. Söyleyecek her-
hangi bir sözü olmak sanatı bir an-
latım aracı olarak seçmeye yetme-
melidir. Çünkü sanat bir araç olma-
dan önce ya da bir araç olduğu ka-
dar bir amaçtır da. Ancak, benim
bu söylediklerimden bütün genç
şairler kötü şiir yazıyor gibi bir so-
nuç çıkarmamanızı dilerim. Ya-
yanlanmamış şiirlerini bana oku-
mak isteyen genç şairlerin gelecekte
çok iyi şiirler yazacağına inanıyor-
um, çabalarını sürdürürlerse. Ay-
rıca genç şairlerin umut dolu kitapla-
rına da çoğumuzun ilgisini çekiyor.
Aydın Yavaşmak adlı kitabında ken-
disiyle ilgili herhangi bir bilgi bu-
lunmamakla birlikte çok genç oldu-
ğunu sandığım Sükrü Erbaş son
günler en çok ilgimi çeken şairler-
den biri oldu. Yer yer şiirselliğe yan
çizen şiirleri yanında güdü dizelele
özülmüş şiirleri var. Bu bir örnektir.
Daha başka adlardan da söz edilebi-
lir. Buna karşılık şiir yazmayı odun
kırmak, dolma doldurmak, selam
göndermek gibi kolayla alan genç
şairler çoğunlukta. Zaten her za-
man böyle olur bu. Yüzlerce sanat
heveslisi arasından gerçek anlamda
sanatçı çabasına göze almış bir avuç
insan ayrılır çıkar. Şiirleri şu ya da
bu biçimde edebiyat tarihine geç-
mediği sürece kötü şair dünyanın en
zararsız adamıdır.

Ruhi Su "Ne memleketimde n türkülerini sevmeyen

Hatay Dumlupınar

Fotografılar İSA ÇELİK

Sen ki dünyayı cennete çevirdin
Dünyaya hükmün başlasın
Ruhi Su

tek ortak anımız bu işle: Onu gürmüş ve bir
plağını imzalatabilmiş olmak.

Ruhi Su'nun yaklaşık 1.5 yıl önce
yapılan bir imza günü izlenimlerini
Zeynep Oral şöyle anlatıyor, Ezgili
Yürekte:

"Ankara'da, Evrensel Kitabevi'n-
de plaklarını imzaladığı gün yanında
olmak, onu izlemek, plak kaset
hatta korsan kasetlerini imzalatma-
ya gelen gençleri izlemek olanağı-
nı buldum. Belki bugün- dek onu
sahnede hiç dinlemedişlerdi,
hiçbir konserine gitmemiş-
lerdi. (Öyle ya, içlerinde
çoğu 18 yaşındaydı.) Ama onu tanıyorlar,
biliyorlardı. Ruhi Su'nun önünden yüzlercesi ge-
çiyor, bir imza alma, bir iki sözcük söyleyebil-
me süresini elden geldiğince uzatmaya çalışı-
yorlardı. Gözlerinde sonsuz sevgiyi, saygıyı görü-
yordum. Hepsi sayısız soru sormak için yanıp
tutuşur gibiydiler."

Eklenerek fazlaca birşey yok. Daha önce hiç
konserini dinlemediğimiz ve yalnızca plakların-
dan tanıma olanağı bulabildiğimiz Ruhi Su'yu,
biz de ilk kez görüyorduk. Elde, biraz önce
aldığımız bir Şiirler-Türküler çekinerek,
heyecanla yaklaştık, kafamızda o gün sabahın
beri sormayı tasarladığımız sorular, kendisine iç-
tenlik ve coşkuyla söylemek istediğimiz şeyleri
düşünerek. Dudaklarında nazik bir gülümseme ve
içten bakışlarla dolu gözleriyle sordu: "İsim?" ve
imzaladı plağı; "... için sevgiyle 6.4.84". Ve biz
sormayı, söylemeyi tasarladıklarımızın hiçbirini
gerçekleştiremeden teşekkür ederek ayrıldık
yanından.

Ruhi Su'nun ölümünden sonra çeşitli gazete
ve dergilerde O'nun üzerine yazılar yayınlandı.
Çoğu da ortak bir anıdan söz ederek başlıyor-
du. "Ruhi Su'yla bir gün...", "Ruhi Su'yla
İstanbul'da bir plaja gittiğimiz gün...", "Bir
akşam dostlar arasında Ruhi'nin sesini dinler-
ken..."

Bizim ve o gün orada bulunan diğer genç
insanların arkadaşlarımız, dostlarımız, bizden
sonrakilere Ruhi Su üzer'ne anlatabileceğimiz

Ruhi Su'nun ölümüyle yalnızca ilerici, top-
lumcu sanatımız büyük ve özgün bir değerini
yitirmiş olmakla kalmadı, hiç kuşkusuz daha da
önemlisi, türkülerıyla tüm dünya halklarının ortak
inançlarını, umutlarını, özlemlerini dile getiren
evrensel boyutlarda bir sanatçı da yitirilmiş oldu.
Burada O'nun yaşamını özetlemek gereksiz.
Asıl değinilmesi gereken sanat anlayışı ve dünya gö-
rüşüyle, ortaya koyduğu yapıtlarla evrensel kül-
türün ne denli önemli ve vazgeçilmez bir parçası
olduğunu bir kez daha vurgulamak olmalı.

Ruhi Su, neden türkü söylemeyi seçti? Klasik
müzik ve opera eğitimi, Pir Sultan Abdal'a,
Yunus'a giden süreç nasıl oluştu? Bu süreç bilinç-
li bir seçimin sonucu gerçekleşmiştir ve bunun bi-
linmesi, Ruhi Su'nun ilerici, devrimci bir sanatçı
olarak kültürümüz içindeki yerinin kavranmasın-
da bir basamaktır.

Herşeyden önce türkü, evrensel bir olgu. Nasıl
bizim türkülerimiz diyebiliyorsak, Bir Boliviya
türküsünden, bir Yunan türküsünden söz etmek
de o denli olanaklı. İnsanlar yüzyıllardır türküler-
iyle yaşıyorlar. Acılarını, umutlarını, felaketleri-
ni, kıtlığı, sömürüyü hep türkülerle dile getiriyor-
lar. Türkülerini de onlarla birlikte bir canlı varlık
gibi yaşıyarak söylendiği çağları aşarak, günümü-
ze kadar ulaşıyor. Geli canlarbirolalım/Münkire
kılıç çalalım dizelerinde de olduğu gibi yüzlerce
yıl önce söylenmiş bir türkünün, günümüzdeki et-
kinliği ve gücü başka nasıl açıklanabilir?

Türkülerin evrenselliği ve yaşamla içiçeliği,
türkü söylemeyi seçen sanatçının ne denli güc-
lü bir politik tavır içinde olduğunu görmemizi
sağlıyor.

e de dünyada halkı sevip de bir insana rastladım."

Ancak bu seçim çağlar boyu örnekleriyle gö-
düğü gibi katıksız olamazdı, olmamıştır da.
larca tutuklu kalmaya, baskılarla, acılar yüz-
e gelmeye bedeldir. Ama tüm bunlar, Ruhi
nan da belirttiği gibi türkülerin söylenmesini
telleyemez tam tersine onların içeriğini, etki-
daha da güçlendirir. Mehmed Kemal'in,
met Baba'dan aktardığı aşağıdaki olay bunun
ertici, korkunç ama o denli de onurlu bir ka-

"... Adana Cezaevi'ne sürdüler. Hepimizi bir
büse doldurup birbirimize zincirle bağladılar.
ceylin Niğde Ovası'ndan geçiyoruz. Çiğimiz
Otobüsü durdurtup dışarı çıktık. Birbirimi-
zincirle bağlı olduğumuzdan birimiz çiçe otur-
mu, hepimiz oturuyor, kalktık mı hepimiz
yoruz. Anadolu bozkırı yaz gecelerinde deh-

şet güzel oluyor. Büyüdü, saydam bir gece... Ay-
ışığı altında Hasan Dağı yalap yalap ediyor. Uzak-
ları, dağları, özgürlüğü gözlerimizle okşuyoruz.
İşte tam bu anda Ruhi Su birden coşuyor. Sanır-
sınız Hasan Dağı binlerce, milyonlarca yıldır kar-
nında sakladığı ateşini çıkıyor."²

Gidiyor kalktı göçümüz
Gülmez ağlamaz içimiz
İnsan olmakta suçumuz
Hasan Dağı insan olmak

Bu ve benzeri baskılara karşın türküy söylemeyi
sürdürdü Ruhi Su. "Türküy söylemek benim için
bir aşk hâlidir"³ diyerek. Türkülerin dile getir-
dikleriyle tamı tamına karşılan bir yaşam sürdü.
Türkülerin onda bu denli yalın ve içten olması,
özlerine yakışır biçimler bulması, ilettiklerinin

bu denli güçlenmesinin bir yönü de bu kesinlikle.

"Benim işim türküy söylemek olduğundan; türküy
söylemeyen, türküy sevmeyen insanı eksik bu-
luyorum. Türküy insanla başlamış, bugünlere gel-
miş. Böyle insanla başlayıp bugünlere gelebilmiş
olan bir şeye ilgi duymayan kişi, insanın kendi-
sine nasıl ilgi duyar diye düşünüyorum. Ne kendi
memleketimde, ne de dünyada, halkı sevip de tür-
küleri sevmeyen bir insana rastladım. Hele dün-
yanın bütün toplumlarında şaşılacak bir türküy
tutkusu var ... Bana sorarsanız, milyonlarca yıl-
dan beri oluşup gelen iki önemli şey var dünyada,
biri insanın kendisi, biri de türküler."⁴

Ruhi Su yok artık. Sesini kesmek bir yana, da-
ha bir kararlı çıkmasına neden olan baskı ve en-
gellemeler onu yaşamının son günlerinde de, öl-
dükten sonra da rahat bırakmadı. Hapisanede
ölen ve öldükten sonra adeta bir "kahraman" ha-
line gelen kaçakçının cenazesine katılanları "ra-
hatsız" etmemek için en ufak bir kolluk kuvveti
göndermeyen güçler, O'nun cenazesine katılıp,
çelenk taşıyan gençleri günlerce özgürlüklerinden
yoksun bırakmakta bir an olsun duraksamadılar.

Geleceğin toplumunda sanatın yolları şu bir
gerçek ki Ruhi Su'ya uğramadangeçemeyecek.
O'nun olmadığı şu günde onu vesenatını daha iyi
anlamanın yolu da türküler, yani yaşamı savun-
maktadır. Dünyanın dört bir köşesinde aynı ortak
özlemleri dile getiren türkülerin ve sanatçıların
olduğunu da anımsıyarak. Bir Arjantinli Atahual-
pa Yupanqui, bir Şilili Parra'lar, bir Amerikalı
Paul Robeson, yine bir Şilili Victor Jara'da aynı
şeyler için savaşım verdiler, O'nun gibi baskılara
göğüs vermek, giderek can vermek zorunda kaldı-
lar. Ve yine aynı illelerde ve daha birçoklarında
hiç tanımadığımız insanlar bizimle birlikte göz-
yaşı döküyor, Ruhi Su için.

Ruhi Su'yu ilerici, devrimci sanatımızın, kül-
türümüzün özgün bir parçası sayıyorsak eğer, O'
nu anlamanın ve savaşımını sürdürmenin yolu,
hangi dilde söylenirse söylesin, hangi halkın olursa
olsun türkülerini aynı coşku ve duyarlılıkla sahip-
lenmekten dinlenmekten geçiyor.

RUHİ SU'YU TİRLERLE UĞURLAYANLAR

Ruhi Su sevgilerle, çiçeklerle uğurlandı. Yurt-
sevgisinin, insan onurunun, demokratiğin
örneği bu güzel insanımızın ardından her-
kes birşeyler yapmak istedi. Küçük bir
ak annesinin kucagında onun tabutuna çiçek
kti, insanlar gözaltına alınmayı hiçe sayarak
coşku seli oluşturup onun için yürüdüler,
yazarlarımız günlerce yazdılar, birçok kuru-
gazete ilanları yoluyla paylaştı bu acıyı baş-
larıyla.

su arada şiire gönül verenler de boş durmadı.
Dergimize Ruhi Su için yazılmış şiirler onun
niyle birlikte gelmeye başladı. Yani şiir vakit
meden 'davrandı'. Bu kesinlikle yadsınacak
durum obnamalı. 1982 yazında Filistin'de
acı yaşanırken Filistin Şiirleri, Enver Gökçe'
ilümü üzerine onu anılatan şiirler ve benzer
amlarda şiirler nasıl dergimize ulaştıysa yine
oldu.

Dergimize gelen onlarca şiir yayımlama olana-
ğımız yok. Zaten şiirleri gönderen arkadaşları-
mızın da böyle bir amaçları olmadığını biliyoruz.
Onlar yalnızca büyük insan için birşeyler yapmış
olmanın gönül rahatlığını duyacaklar.

"... Onu hiç görmedim. Sesini bilirim.
bir su gibi sesini."

"Göklere yükseldi halkın sevgi buğusu/
Gönlümüzde kaldı Ruhi Su"

"Biz Kıbrıslı sanatçılar Türkiyeli sanatçılara
başsağlığı dileriz."

"Toprağa RUHİ SU verdik." diyor arkadaş-
larımız. Ömekler çoğaltılabilir.

Bu arkadaşlarımızı gösterdikleri duyarlılık için
yürekten kutluyor, çabalarını dergim izle paylaştık-
tıkları, bu sorumluluğu dergimize verdikleri için
teşekkür ediyoruz.

• YARIN

1. Fazıl Yürek, Adam Yayınları Eylül 1985, s.173-174
2. Cumhuriyet, 26 Eylül 1985
3. Ezgi Yürek, s. 74
4. A.g.y., s. 76

Şairimiz genç. Onsekizle yirmi-beş arasında yaşı. Üniversite öğrencisi. Ya da yeni bitirmiş okulunu, bir reklâm şirketinde çalışıyor. (Özel bir banka da olabilir.) Bir entellektüel sakalı var. Sığarasını bir incelik gösterisi gibi tutmuş iki parmağı arasında. Kitap rafının önünde, önemini artırmaya yönelik bir "huzun"le güllünüyor. Bir şiirin, şairinin yaşamından, kişilik yapısından, dünyaya bakışından izler taşıması kaçınılmazsa eğer, içinde bulunduğu psiko-sosyal ve sosyo-ekonomik durumu çıkarmak zor değil. Politik bir rahatsızlığı ve maddi sorunları yok. (Olsa da büyük çoğunluğunkinden nepeyce farklı nitelik ve düzeyde) Sosyal olaylarla ilgisi, kendi "ben"ine yansıdığı ölçüde ve yansıyanlarıyla sınırlı. (Kendine yansıyan bir olayın uzantısı üzerinde fikir yürütüp bir sonuca gitmek zahmetli, "tehlikeli", hem de gereksiz.)

Ama bir "sıkıntı" taşıyor içinde, nedenini bilmediği bir sıkıntı, bir "mutsuz bilinç" Bunalıyor. Kalabalıklık içinde "garip" bir yalnızlık duyuyor. Büyük kent kavgını.. Dünyaya garip bir biçimde aşıyor onu; "çok vaktini alıyor." Anlaşılmıyor. Herkes katı, uzak, bencil ve küçük.. Uyum sağlayamıyor. Bir sevgilisi var kendisini anlayabilen; dar bir çevresi bir de, benzer yapıda. Herşey kolay, rahat ve güzel bu çevrede. Ama neden -çözemiyor bir türlü- biraz dışına taşacak olsa yankısız aynalar gibi yalnız kalıyor. Ah kalın kafalı insanlar, nasıl da kör, sağır ve duyarızlar..

Ne yapın şairiniz bu kalın, kaba dünyada? O da "...daha çok sokulup kendine bireyin ayak bastığı yerlerde iz sürmeye" çalışıyor. "Hiç vakit kaybetmeden atlayıp bisikletine, ruhunun coğrafyasında gezintilere çıkıyor."

Şiire soyunuyor yani şairimiz..

MURAT ÖZMENEK

Yeni (Olmayan) Bir Şair Tipi

Haldun Yüce

Birey'in kendini ve kendi aracılığıyla dünyayı aşılama yollarının en inceltilmiş olan şiire. (Bu, elbette güzel, soylu bir yol. Ve şiir yazmak herhangi bir kesimin, kimse'nin tekelinde değil) Ancak kendi öznelliğinin merceğinden geçirerek dünyamıza açıklıklar getireceği yerde, dünyayı, kendi açıklamak için bir araç olarak kullanıyor. Şiire bakış açısı kendine bakış açısı oluyor. "...ben'im şarkıları, benim denizlerim, benim rüzgârlarım, benim sözüm.."

Kısaca, şiiri tümüyle bireysel bir mastürbasyon, duygusal bir doyum aracına dönüştürüyor.

Ülkenin içinde bulunduğu ve yaşları gereği kavrayıp çözebilecekleri çalkantıların, toplumsal olay ve gelişmelerin izini, yansımasını aramayan bu şiirlerde. Halkın gözü, kulağı, sesi, yüreği olmak ve toplumun ortak bilinçaltına yönelerek onu dile getirmek gibi bir kaygıları yok. "Birey" olabilmenin ancak toplumla çatışılabilir - içiçe olmakla olanaklı olduğunu bilmedik-

lerinden -ya da işlerine gelmediğinden veya beceremediklerinden- bireyin şiirini yazdıkları dahi kuşkulu. Yaşama ilişkin görüntüler bir zorunluluk olarak yer alıyorsa şiirinde -çünkü hiçbir şeye benzemeyen yoktur, olamaz- bu daha çok "yenilik" adına "çarpıcı imge" avcılığından oluyor. Bu şiirlerin perde arkasında gerçekliğin, yaşamın ve insanı kucaklayan bir boyutunu bulmak, yanlış bir aranı, yersiz bir beklenti olacaktır. Çünkü onlar için şiir "birşeyler dememeli, herşeyden önce olmalıdır." (Nasıl oluyorsa?) Ve bu arkadaşlar hiç kimseyi ilgilendirmeyen "kafaların kutsal tutmaya çalıştıkları düzensizliklerini" şiir -hem de hakkı yenmiş bir şiir- diye sürüyorlar ortaya.

Öfkeler bir de.. Kültüri bir dileli var. ("Zor zar şiir, her bilek sallayamaz." (!) "Şair kılıcı olmalı şiirin.." (!) vb.) Yaşlarına yakışmayan ama düzeylerine uygun bir öfke içindeler. Az olan herşey gibi kaba-nyolar. Birikimlerinin yetmeyeceği bir bilgiçlik içindeler. Nâzım 45 yaşında, Kemal Tahir'e:

"Cahilliğimin azameti karşısında afallayıp kaldım ve hırsımdan ağlayacak gibi oldum. Ben ne hutsuz cahil adam mışım meğer. (...) Evvelâ, tabiat hakkında çok umumi, felsefi bir bilgim var. Nebatât, hayvanat, madenler, fizyoloji, hikmet, kimya, biyoloji, falan filân hakkında bir vâşşinin bilgisinden biraz daha fazla, yani hiç mesabesinde (derecesinde) bilgiliyim. (...) Sonra insanlar hakkında da öyle, meselâ, Avrupa'yı ve memleketimi biraz bir yana bırakırsan, Asya'da, Afrika'da yaşayan insanların hayatlarını, maddi ve manevi şartlarını ancak ana hattında biliyorum, kokre teferuata gelince cehaletimden yüzüm kızanıyor. (...) Yapılacak iş elbette ki yılmak değil, bilgi sahibi olmak. Hemen bir yığın kitap getirip okumaya, adam olmaya çalışacağım."

diye yazadursun, onlar, "henüz onurlarını koruyacak şiirler yazamadıkları" halde, şiirimizin, edebiyatımızın belli başlı isimlerini eleştiri olmayan ucuz ve dayanıksız yarğlarla bir çırpıda kaldırıp atacak ve Türk Şiirini Ece Ayhan, İlhan Berk ve İsmet Özel'le sınırdayacak kadar ileri gidebilyonlar.

Öte yandan henüz bir dergide şiir yayımla(ya)madıkları halde "pazar"ın tüm girdi-çıkıtlarını biliyorlar.(?) Şiirleriyle ciddi bir dergide uzun ömürlü yer almaları güç olduğundan ve bir başlangıca varamadıklarından çoğunluk topluca hareket ediyorlar. Ve var olan dergi yönetimleri ni "niteliksiz pazar kâh-yası" olarak suçladıkları sonra, ömürleri bir-iki sayı süren dergilerde, müşterisi kendileri olan bir garip pazar oluşturuyorlar.

Geçmişe bakmayı bilseler. kendi yanlışlarına yenilmiş öyle çok örneklerini görecekler ki..

Bir Aşkın Nöbetini Tutuyor Yüreğim

Bulutlardan gelecek yontular diken gökyüzü!
Hiç olmazsa,

Kardeşimin yüzünü yont şü dağın üstüne,
Bakıp ağlayayım. Konuşsun,
Selamı hangi rüzgârlardadır
Hangi çiçekler emdi dudaklarından
son gülüşünü

Kaç yıldır bana ulaşmayan, bileyim.
Acılı ülkemin topraklarını mı sardı
Çekilip ulu ağaçların köklerine.

Bir gölün haşında oldu ölümleri, biliyorum
Gıysileri savrıldı orda
Kanların dibe çekiyordu su, hayır!
Saklına alıyordu zamanı.

Çoban çocuk, çalıyor şimdi
at kuyruğundan gerilmiş çalgısını

Yanıbaşında suyun,
Sallandırıp ince boyunlu aksini suya.
Dokundukça siyah tele: Düşer aklına
boş kaplarda zıplayan ilk süt sıkımı
Dokundukça: Çiğdem açınıdır, kuzularını gevrek
sesleridir

Dokundukça:
İncesiz hüznünlerin çevinlenidir.

Bir aşkın nöbetini tutuyor yüreğim. Bu yara
bu acı hiç birşey değil
Söylüyorum: Tarlalardan geçerken
bir kuştan sallanık kalan dikene çarpao
dizimizin sızlaması yalnız bu. Bil!

Avuçlarında böğürtlen lekeleri
Bir akşam üstü, geçiyo: : ı ince bir yoldan
Kuşarkar rüzgârda işleyen alını dayamak için
Göğsünün sıcak meltemine, Ey Özgürlük!

Muzaffer Kale

(1) Kemal Tahir'e Mahpusaneden Mektuplar-N.Hikmet- Bilgi Yayıncı, Ağustos/1968-s.359

Şiir bir süreçtir. Yaşam-şair ilişkisiyle başlayan ve okurda sürüp giden bir süreç. Bu süreç içeriden baktığımızda, yaşam ile şair arasındaki ilişkinin, değişik nitelikteki duyarlılık temelleri üzerinde yükeldiği görülür. Bir şairin toplumsal bir amacı olmadığı gibi, başka bir şair de tarihsel bir amacına araç olarak görülebilir. Bunlar şairin anıfsal yapıyla, ideolojik biçimlenmesiyle ilgilidir. Yoksa şairin şair olup olmadığı belirlenmez. Nasıl ki halkı cephede savışırken yalnızlıktan kıvranan Beaudelaire'i önemli bir şair sayıyorsak, sesini halkına adayan Filistinli Mahmut Derviş'i de önemli bir şair sayarız. Şairin ideolojik biçimlenmesi, onun imgelem dünyasını belirler; imgelem dünyası da şairin yaşamı şiirleştirme yöntemini belirler.

Şiirimizde Ölümsüz Gelişmeler

Salih Bolat

Şiir süreci yaşam-şair ilişkisiyle başladığına göre, yaşamın değişmesi ve gelişmesi, şiirin de değişmesini ve gelişmesini gerektirir. Bilindiği gibi Divan Şiiri, gelenekçilikten kaçınılmaz olarak sürdürebilmiş bir şiirdir. Osmanlı döneminin son zamanlarında, çağdaş şiir arayışlarına girildi. Ahmet Haşim ve Yahya Kemal gibi şairler, Divan Şiiri'nin "gül, bülbül" gibi yerleşik içeriğinin yerine daha çağdaş bir içerik yükledilerse de, Divan Şiiri'nden tamamen kopuklukla koptukları söylenemez. Divan Şiiri'nden kökleri bir kopuş Garip Şiiri'yle oldu. Garip Şiiri, Divan Şiiri geleneklerini tamamen yadayan ve onun tam karşısı olan bir şiirdir. Yüce duygular yerine basit duygular, şairanelik yerine aradılık, ağdalı bir dil yerine gündelik konuşma dili v.b. Görüldüğü gibi Garip Şiiri, belli altıyapıya dayanan Divan Şiiri'ne, üst-yapısal düzeyde bir karşı çıktı. Çağdaş yaşamın dayattığı bir şiir olmayan Garip Şiiri doğal olarak varlığını sürdüremedi. Bu şiiri yazan şairler de başka bir şiir anlayışlarına yöneldiler.

Divan Şiiri'nden çağdaş anlamda kopuş Nazım Hikmet şiiriyle oldu. Nazım'dan sonra gelen 40 Kuşak şairleri de aaldına onun şiirini sürdüren bir kuşaktı. Nasıl ki "hürriyet" kavramı, çökmeğe yüz tutan Osmanlı döneminde Namık Kemal'in başına dertler açan kavram oluyorsa, "sosyalizm", "emperyalizm" kavramları da 40 Kuşak şairlerinin başlarına dertler açan kavramlar oldu.

1950'lere gelindiğinde, teblikelele ri göze alamayan ve "İkinci Yeni" diye adlandırılan bir şiiri yazan şair kuşağı çıktı. Bu kuşak siyasal açıdan bünye tabuna dokunmadan, estetik açıdan şiirde "anlam"ı yadsayan bir kuşak oldu. İkinci Yeni Şiiri'nin Türk Şiiri'ne birtakım biçimsel olanaklar getirdiği de yadsanamaz. 1960'lar gelindiğinde, İkinci Yeni Şiiri'nden süzülmiş bir estetik kaygısı olan ve şiirde anlam'a önem veren bir şair kuşağı çıktı. Ne var ki bu kuşak da genellikle "popülist" düzeyde kalan şiirler üretti. 1970'lere gelindiğinde, ülkenin içerisinde bulunduğu ortam, şairi zaman zaman şiirden uzaklaştırdı ve slogan atmağa değin götürdü.

Yukarıda Türk Şiiri'nin gelişimini (elli yıllık) çok kısa bir biçimde özetledikten sonra, günümüz şiiri diyebileceğimiz 1980'ler şiirine geliyoruz. '80'ler şiirinin değişik kanallarda geliştiği görülüyor. Bu gelişim, kendisine değin çeşitli paradokalar, iniş-çıkışlar göstererek

akıp gelen bir şiir birikimini devralan günümüz şiiri için doğal karşılanabilir. Ne var ki bu gelişimin olumlu bir gelişme olduğunu söylemek biraz zor. Bilindiği gibi İkinci Yeni Şiiri, estetik açıdan bir bakıma içerikçi 40 Kuşak Şiiri'ne bir karşı çıktı. Kuşaksuz 40 Kuşak şairleri, kendi şiirlerine gereken estetik çabayı gösterememişlerdir. Ama bu, o zamanın koşulları içerisinde doğaldır. Bir kez 40 Kuşak şairleri aynı zamanda demokratik mücadele içerisinde görev almış insanlardı. Ayrıca yeni bir dünya görüşünün şiirsel ifadesi de kolay bir iş değildi. O zamanlar, 40 Kuşak dışında kalan ve bu kuşağın bemen ardından gelen şairler arasında, "içerik açısından toplumsal bir kaygı güden şiir, estetik açıdan zayıf" gibi bir önyargı yaygındı. İşte o günlerden günümüze değin yaklaşık yirmi yüzyıl geçmesine karşın, aynı önyargı günümüz genç şairleri arasında da yaygınlığını korumaktadır.

Toplumsal kurumların yara aldığı, bunun da bireye yansıdığı günümüzde, davranış açısından edilgin biçimlenmelerin, dünya görüşü açısından geriye dönüşlerin, psikolojik açıdan bunahımların artması elbette şiire yansıtılmalı. Günümüz şiirindeki gelişmelere bir de bu açıdan bakmak gerekir. İşte günümüz şiirine bu açıdan baktığımızda, İkinci Yeni Şiiri'nin, 40 Kuşak Şiiri'ne aldığı tavrın bir başka görünümlü olan bir tavrın geliştiği görülebilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, "içerik açısından toplumsal bir kaygı güden şiir, estetik açıdan zayıftır" biçiminde gelişen bu tavır, gerçekten de kaynağını yaşamdan alan, toplumunu ve çağını tanıyan dinamik genç şiiri imge-dışı bir şiir saymaktan; bunalmış bir şair-birey'in yazdığı bulanık şiiri de estetik değeri yüksek bir şiir olarak gösterme çabasıdır. Bir derşinin geçtiğimiz aylardaki sayılarında birinde yayımlanan bir yazı, bu tavrın en somut örneğini oluşturmaktadır. "Yeni Türk Şiirinde İmgeci Yöne-

lim" başlıklı yazıda şöyle diyor yazar: "... Öncü ve kahçı olmak iddiasındaki şair çalan teblike çantlarını hemen ayırdetti, ötekilerse ayak direddiler ve koskoca bir çığır altında kaldılar." Yazar, "öncü ve kahçı olmak iddiasındaki şair" in, "çalan tehlike çantalarını" nasıl ayırdettiği konusunda da şu görüşleri ileri sürüyor: "... usta şairlerin iki önemli kıstas gözönüne aldıklarını tespit etti: 1) Kendi kimliğini şiire yerleştirebilmek, 2) İmgelerle yazmak zorunluluğu. "Yazar aşağı yukarı şöyle tamamlıyor sözünü: "Amerika'nın böyl e yeniden keşfiyle hiç değilse şairin gözünde İsmet Özel, Ece Ayhan ve öteki şairler ilk defa baktetikleri yeri aldılar.

Yazarın görüşüne göre "İlk kez baktetikleri yeri alan" şairlerin şiirlerine baktığımızda, yazarın "kendi kimliğini şiire yerleştirebilmek" ten ve "imgelerle yazmak zo-

runluluğu" ndan ne anladığı ortaya çıkar. Şair, şair olmadan önce, toplumsal bir varlık olarak bireydir. Bu anlamda bireyin sanatsal etkinliğine ister istemez kendi k'ımlığı yerlecektir. Yoksa bir sanat yapıtında "özgünlük" ten söz edilebilir mi? Şiirde şairin kimliğinin yer alması, şiirin yapısal, doğal özelliğidir. Öyleyse bunu bir ulam (kategori) olarak ele almak, başka bir amacı içerisinde taşıdığı ki, bu da bireyin mutlaklaştırılmasıdır. Gerçekten de yazarın "baktetikleri yere" koyduğu şairlerin şiirlerine baktığımızda, "aattırmort" bir birey anlayışının egemen olduğu görülür.

Şiir zaten bir imge sanatıdır. Şiire, giderek "resimlerle düşünmek" diyenler bile vardır. Yine şiirin bu yapısal özelliğini bir ulam olarak ele almak; imgeyi mutlaklaştırmak, bir bütün olan şiirin üstüne, bir parça olan imgeyi çıkartarak, aracı amaç kılmaktır ki, bu da şiiri bir biçim oyunu olarak anlatan anlayışa denk düşer. Şunu da belirtmek gerekir ki, "koskoca çığır altında" kalanlar, şiir yazmadıkları için kaldılar. Yoksa varlıklarını sürdürürlerdi. Öyleyse yazarın, şiir olmayan bir şeyle, şiirsel özellikler taşıyan bir şeyi karşılaştırarak, ikincileri mutlak şiir sayması, ya yanlış saptamalarda bulunmasının bir sonucudur, ya da yanlış bir şiirin kuramını bilinçlice geliştirmeye çabasıdır. Öyle ya, yazarın görüşüne göre "intibar" dan söz eden şiir, şiir sayılıyor; "yasaamak" tan söz eden şiir, şiir sayılmıyor. "Yalnızlık, ölüm, ıssızlık" dediğinizde, estetik değeri yüksek bir şiir yazmış oluyorsunuz, "halk, umut, direnmek" dediğinizde slogan atmış oluyorsunuz.

1970-80 arasında, şiir adına bolca slogan atılmasının, şiir bilinci olan insanlarda, gerçek şiire karşı bir önyargı oluşturdğu gerçektir. Günümüz şiirine eleştirel açıdan bakılabilmek için, bu önyargıdan anımanın zamanı gelmiş ve geçmektedir. Çünkü sözünü ettiğimiz slogan döneminin aynı tem'leri üzerinde gerçekten şiir olan şiiri yazan, toplumsal estetiği kavrayabilmiş pek çok genç şair vardır günümüzde. Bunu görmezlikten gelmek, tarihsel sürecin akışı içerisinde kendi kendini aldatmak olur.

Bir Alay Çocuklar

Soluk leylak rengi bir akşamdı
Son defa çaldılar tenekte davullarını
Ve dar sokakta çınladı
Seslerinin en yüksek perdesinde söyledikleri
Yanık memleket türkileri.

Bir alay çocuklar
Bir alay hasret yürektiler
Uzak memleketlerine
Ufak adımlarla
Sokağı kendi kendine bırakıp
Çekip gittiler. .

Filiz Doğan

YARIN ve ŞİİR

Her dönemde sanat-edebiyat dergilerinin gündeminde olan ve bir türlü gereği gibi yerine getirilemeyen konuların başında yanıt isteyen okur mektupları ile şiir, öykü, deneme, eleştiri vb. türden ürün gönderen genç insanların eleştiri beklentileri olmuştur. Yayın yaşamına başladığından bu yana Yarn'ın da gündemine giren bu konu, özellikle şiirde, her geçen gün yoğunluğunu artırarak sürmüştür. Ve denebilir ki bu süreç içinde, tüm yeterliliğine karşın en yüksek gerçekleşme-yanıtlama, ilgi görme oranını Yarn'da bulmuştur bu istekler. Yayın ilkeleri ve sanat anlayışı doğrultusunda, özellikle şiirde Yarn, gençlere en çok yer veren, onları desteklemeyi kendine görev edinen dergi olma özelliğini korumuş ve korumaktadır. Ancak buna karşın yine de gereği gibi yerine getiremediği konuların başında, şiirleri hakkında genç insanlara sürekli ve düzenli yazmamak gelmektedir. Biz bu yazımızda, bu konuda yaşadığımız güçlükleri, özellikle bu arkadaşların bilgisine sunmaya çalışacağız.

Önce nicelik yönünden konuya değinmek istiyoruz. Yarn'a her ay 150-200 dolayında şiir gelmektedir. Bu sayının büyük çoğunluğunu yeni, ya da dergiye birkaç kez şiir gönderen genç insanlar oluşturmaktadır ve bence hepsi de, yayımlanmasa da görülsün ve eleştiri istemektedir. Bunun, değil Yarn, hiçbir edebiyat dergisinde, ne zaman, ne de işin ciddiyet açısından olanağı olamayacağını genç arkadaşlarımız anlayacağını umuyoruz.

Kaldı ki böyle birşey olanaklı olsa bile, bir ya da birkaç şiir üzerinde mektupla görüş ve eleştiri belirtmek daha başka önemli güçlük ve sakıncaları taşımaktadır. Bir kez heniz işin başında olan bir insanın hele de konuyla ilgili gelişim ve birikimini bilmeden birkaç şiiri üzerinde olumlu ya da olumsuz bir görüş belirtmek, şiir-genelde sanat-gibi uzun vadeli bir etkinlik için çok erken olmakta ve o kişiyi, yazmak ya da yazmamak yönünde yanlış etkileyecek sakıncalı bir tutumu içermektedir. Bu sakınca, mektuplaşmanın sürekli olamaması nedeniyle daha da büyükmektedir.

İşin bir başka güçlüğü de yazılan görüşlerin aynı çizgide algılanıp algılanmadığının bilinmeyişi de yatmaktadır. Bir şiire ilişkin görüş belirtirken kullanılmak zorunda kalman dil, biçim, imge, öz-biçim ilişkisi, özgünlük, öznellik-nesnellik, duygu-düşünce ilişkisi ve bütünlüğü, ses, ritim, yalnızlık-bulanıklık vb. kavram ve ifadeler aynı anlamda algılanmadıkça mektupların yanlış anlaşılması; bunun da yarardan çok zarara yol açması kaçınılmaz olmaktadır. Şiir üzerinde yüz yüze yapılan konuşmalarda bile somut olarak yaşanan bu durum mektupla içinden çıkılmaz bir hal almakta; dergi açısından bir görevin yerine getirilmesi, şiir sahibi açısından ise ya bir avunma, ya da sitem kaynağı olma gibi bir niteliğe bürünmektedir. Kuşkusuz mektupların yararını yadsıyıyoruz tümüyle, ancak sakınca olasılığının çok daha fazla olduğunu belirtmeye çalışıyoruz. Bu nedenlerle, bilinenleri yineleme pahasına da olsa, dergimizde Şiir Penceresi adı altında, genç arkadaşlara bilgilisel düzeyde yardım amacıyla bir köşe açmayı uygun bulduk. İlgilenen arkadaşların kimi sorularına bu yazılarda yanıt bulacağına inanıyoruz.

“Şiir yazar genç arkadaşlara önerimiz, şiiri anlık, bireysel bir duygulanımın ötesine geçirmeyi amaç edinmeleridir”

Öte yandan sık sık sorulan ve zaman zaman eleştiri konusu edilen, şiirlerin yayımlanmasına etken olan kriterler ve izlenen yol konusunda da Yarn'ın tutumunu açıklamakta yarar görüyoruz. Bir genel ilke olarak şiirlerin yaşama sevinci içeren, insana, içinde bulunduğu içsel ve dışsal bulanıklık ve karmaşayı aşmada, ona katlanmada umut ve güç kaynağı olacak bir öz taşımasına bakılmakta; bu özüne özgün bir imge yapısı ve biçimle (işlupla), ve yetkin bir biçimle bütünlüşmüş olarak verilebilmiş olmasına özen gösterilmektedir. (Kuşkusuz, hüznün ve karamsarlık da bir insanlık durumudur ve mutlaka tartışılmadığı sürece bu tür şiirlere de “şiir” olmaları koşulluyla yer verilebilir, verilmektedir.)

Bu ilke esas olmak üzere gelen şiirler dört şair arkadaş tarafından okunmakta ve değerlendirilmekte; aralarında görüş farklılığı olan şiirler üzerinde tartışılarak yayımlanma ya da yayımlanmama kararı alınmaktadır. Bu yol, her bir şiirin özel şiir beğenisinin etkisini en aza indirmekte önemli bir faktör olmaktadır. Özellikle genç arkadaşların şiirlerini değerlendirirken, şiire ilgisini ısrarla sürdürmesi; yolladığı ilk ürünlerle geldiği yer arasında -kusursuz, iyi şiirler olmasa da- iyiyeye yönelik beğenin bir gelişme göstermesi, şiirini yayımlamanın bu aşamada önemli bir motivasyon olacağı gibi tesbit ve kriterler de yayımlama konusunda etken olmaktadır. Zaman zaman çok güzel dediğimiz bir şiir çıkıyor mektupları içinden. Beğenilmesine karşın tek şiir üzerinde bir yargıya varmanın yanıltıcı olacağı nedeniyle yayımlamakta güçlük çekiyoruz.

Tüm bunlar, şiir seçme, yayımlama ve yanıt verme konusunda karşılaşılan belli başlı güçlükler. Bu konudaki örnekler ayrıntılara inerek çoğaltmak miimkin. Bizim, şiire ilgilenen, şiir yazar genç arkadaşlara önerimiz, acele etmemeleri; şiiri, anlık, bireysel bir duygulanımın ve heves çığışının ötesine geçirmeyi amaç edinmeleri; giderek bir yaşama biçimine dönüştürmeleridir. Şiirlerinin bir dergide yayımlanıp yayımlanmamasının belirleyici olmadığını; Yarn da olsa, bir derginin olumlu ya da olumsuz tutumundan çok, bu işin bir iç hesaplaşma işi olduğunu ve kendilerinde bittiğini bilmeleridir.

Her yıl inanılmaz sayıda şiirin yayımlandığı ve bir fuardaki yığılma temizlenmiş çamaşır makineleri gibi satışa sunulduğu gözlemlenmekte... Ama bugünün şiiri bir dramı yaşıyor. Öyle ki, sık sık okuyucularla şiir arasında bir kopuktan söz ediliyor. “Şairler maskadır, şiir maskaralıktır.” denir size kolayca. O zaman suç kimde? Paul Valery’de, Andre Breton’da, Jacques Prevert’de mi? Şiir ne çok yüceltilmiş, ne de yerin dibine batırılmış belki, ama sık sık yanlış anlamalara neden oluyor. İster misiniz bu noktaları birlikte açığa kavuşturalım?

Her şeyden önce, şiir neye yarar?

Şiire, resime, müziğe güven duyulmuyorsa, genellikle anlaşılmadığı, çıkar elde edilmediği içindir. Güven duymazlar, çünkü anlamadıkları şeyden korkarlar. Nedense, bikkınlığımızı haklı göstermek için, kabul edeceğimiz yerde, isimize gelen nedenler uydurur vermek eğilimindeyiz; “şiire gereksinimi olmayan” insanlara şiiri neden aevmediklerini sorarak, kuşkusuz şöyle yanıtlayacaklardır: “Şairler saçmalar”, “Şairler zıslanıp dururlar” ya da “bizi yaşıtan, bize bir konum ya da gelir ağlayan şiir değildir...”

ŞİİR SAÇMALAR

Şiirin açma olduğuna inanan insanlar genellikle yaşamdan, kendi duygulanımdan, evrenin gizeminden korkarlar. Şiir, okuyucu üzerinde özel bir etki yaratmak ve evreni gözleri önüne sermek amacıyla, sözcükleri özel bir kullanıma aracır. Duygulanımın sarılmasını duymaktan -ki şiir onları harekete geçirebilir- burnunuzun ucundan daha uzakları görmekten korkar, gözünüzün gördüğü dünyayı anlamak istemezsiniz, hiç kuşkusuz, delilikten kaçarak şiirden kaçarsınız. Ama bu, şiirin denge, şairlerin deli olduğunu göstermez.

Eski devirlerde insanlar, genellikle peygamberlerin dedi olduklarına inanırlar, onları taşları, zamanla iyice anladılar ki, akıllı olan peygamberlerdi ve kendileri de yanılsırdı. Bu yanılsız şairler konusunda da aynıydı. Oysa Eski Ahid’i okuduğunuz zaman muavi peygamberlerin şair olduklarını anlarız. En eski devirlerde şiirle büyü arasında sınırlı bir ilişki vardı. “Coşku” (enthousiasme) sözcüğü Yunanca bir sözcükten, tam anlamıyla şu karşılığı olan bir sözcükten gelir; kendinde bir tanrı durumu. Burada sözkonusu olan şairlerin esini, yani kendilerine dışardan verilmiş us yetisidir.

Bu düşünceye bakarak şairlere deli demek yanlışır. Her şeyden önce, coşku duymak için şair olmak gerekmez. Her birinizin, içindeki tuhaf ve tanımlanamaz bir uyarmanın, bir tür esinin yitirdiğini duyduğunuz anlar vardır. Ama bu uyarma sizi deli eder mi etmez mi diye doktora sormaya gıtmersiniz.

ŞİİR AĞLAYIP SIZLAR

İşte çok gülmek bir düşünce. Çünkü dünyada şiirden daha sert bir şey yoktur. Bir şiir elmas kadar serttir. Sert olmalıdır, yoksa yazılları ağıp günümüze ulaşamaz ve insanları varlıklarının derinliklerine dek coşturmayı sürdürmezdi. Çok çok uzun zaman yaşayan şeyleri

Şiir

Neye Yarar? Yves Peres Day Lewis

düşünün biraz; porsuk ağaçlarını, kaplumbağları, mermer tapınakları... Tapınaklar ve şatolar eski güzel kullu-
tılardan başka bir şey olmazken, bu yapıların yükseldiği yıllarda yazılmış bir şiir eskisinden daha yeni ve çarpıcı olabilir.

"Çok güzel, diyeceksiniz belki, kabul ediyorum, şiir yumuşaklık değildir. Ama şairler yumuşak insanlardır, herkes bunu bilir. Evet, böyle düşündüğünüz zaman da yazarsınız."

Kuşkuuuz 19.yy, Fransız yazınında şiir açısından önemli bir yüzyıldır; ozanların yumuşak, bitkin ve ağırlıklı bir dille şiir okumalarına karşın, hiç bir çağ yoktur ki dizeler böylesine erkekçe yürek-
lilik ve kahramanlıkla dolu olsun. Vigny, Hugo, Auguste Barbier, Rimbaud, Rostand büyük Corneille'in kurduğu Fransız geleneği içinde nepsî insanları yüreklediren şairlerdendir. Bir Charles Peguy (1873-1914) savaşta kahramanca ölmüş birini ararken inançlarını ortaya koymasını bildi; üç yüzyıl önce Corneille'in rakibi Rotrou, salgın bir hastalığın tüm sakıncalarına meydan okuyordu; Peguy'den 30 yıl sonra bir Robert Desnos'un, bir Rene Char'ın zindanda ve Almanlar karşı silahlı direnme örgütünde şiirin onurunu savunduklarını görü-
üldük.

Ama asıl sorun burada değil. Şairleri yumuşaklıkla suçlamak saçmaysa, en iyi neden onların gerektiğinde yığıtçı davrandıklarından değil, inat ve sabır hazineleri olan dizelerini yazmak için öyle davranmalarına gerektiği içindir. Asla yetinmez, en iyiyi ararlar. Başkalarının bir köşeye çekildiği yaşa gelmiş şair, ölmeden önce, içinde duyduğu şiiri son dizesine dek açığa vurmak için, eskisi gibi başkaları için üzülmeyi sürdürür.

BENİ YAŞATACAK OLAN ŞİİR DEĞİLDİR

İşte kendilerini yüksekte gören ya da yaşamlarının temel amacı para kazanmak olan insanların söyledikleri boş sözler. Şiirin, kaybedecek zamanı olan insanlar için eş benzeri bulunamaz olduğunu ileri sürerler; sokaktaki adam için hiç bir şeye yaradığını ileri sürerek bil-giçlik tasarılar. İşte çağdaş bir düşünce (!) Bir yığın dramatik oyunu gören eski Yunanlıların usuna bu düşünce asla gelmemiştir. Sonra Ortaçağ'da geniş halk kitlelerini, şiirlerini ezberletmek için kendilerine çeken halk ozanlarını, her zaman şiirlerini kendileri yaratan Rus, İrlandalı, İspanyol ve diğer bir çok ülke köylülerini düşünün.

Hayır, şiirin ortalaması insanla hiç bir ilişkisinin olmadığını söylemek tiimüyle yanlıştır. Kuşkusuz herhangî bir insanın içiümseyeceği en son şey şiir olmalıdır. Tarih kitaplarında adının ak sak geçtiğini görme-
seniz de, şiir elbette ülkemizin ilk yûzakı ünvanıdır. Coğrafya kitapları

ülkemizin makine, tekstil gibi ihraç ürünlerinden sözeder, ama en ünlülerinin birinin adından, şiirden sözemezler. Bu bir gerçek. Şiir ne kadar karnımızı doyurmayan ya da zengin etmeyen bir olgu olursa olsun, onunla ilgilenmeye ya da küçümseme hakkını bize vermez.

GÖKKUŞAĞI NEYE YARAYABİLİR?

Şiirle ilgili bazı yanlış düşünceler üzerinde durduk, ama yararlılığını da ortaya çıkarmalıyız. Oysa şiirin neye yaradığını sormak, bir anlamda, iyi bir kostüm ya da kremler pasta, bir maçın, bir denizin ya da gökkuşağının neye yaradığını sormak kadar saçma olacaktır. Bir gökkuşağı, su damlaları içinde güneş ışınlarının kırılması ve yansıması sonucu, doğal bir olaydır. İnsanlığı ilgilendirdiği kadarıyla bu elbette kimseye para kazandırmayacak olan yararız bir şeydir. Elinize iyi bir pasta ya da güzel bir giysi geçtiği zaman, kendi kendinize bunları neye yaradıklarını sormazsınız; birini yeriniz, ötekini giyerim, bunlar da tümüyle aynı şey.

Demek ki şiir en başta hoş bir deney, su, yeni bir giysi ya da pasta gibi kendisinden yararlanan bir şeydir ve başkaca bir yorum yapılmaz. Ama eğer yüzmeyi ve dibe dalmayı biliyorsanız su ilginçtir: bir çocuk en inceki oyun kurallarını bilirse topu daha çok sever; bir kuz, kadın giyim eşyaları konusunda beğenisini geliştirirse, yeni bir giysiden daha çok hoşlanır; aynı şekilde, şairlerin ileri şiirleri için ne olduğunu ve nasıl çalıştıklarını bilerseniz şiirle ilgili okuduğunuz zaman daha güçlü bir zevkin tadarsınız. İşte bu yazılanların temel konusu şiirin niçinini ve nasılını size tanıtmaktır.

Dizeleri çok seven insanlar vardır, ama size eğlence aracı olarak şiirin modasının çoktan geçmiş olduğunu söylerler; eğlenmek için ne radyo, ne sinema ne de ucuz ve resimli kitapların olmadığı zamanlarda bu doğruydı, ama şimdi onlarla yarış öylesine çetin ki, şiir yeryüzünü terketmek zorunda kalacak derler. Daha sonraki bölümde bu yargıya yanıt vereceğiz. Önce bir yığın yeni buluşun etkilemeyeceği şiirin iki temel rolü üzerinde duralım.

SÖZCÜKLER İNSAN RUHUNDAN GEÇEN GİZLEMLERDİR

Bir gün, deniz kıyısında donuk ve kararmış bronz bir metelik alın. Bir iki dakika, bir avuç nemli kumla (kurusu işe yaramaz) güçlü bir biçimde ovun. Altın gibi bir renk, basıldıgı, gökü kadar yeni ve temiz bir görünüm aldığını göreceksiniz. İslak kumun metelik üzerinde yaptığı etkinin aynısını şiir sözcükleri

üzerinde yapar. Hemen hemen şartıcı bir biçimde donuk ve bayağı gibi görünen sözcükleri aydınlatır. Demek ki şiir, dili yeniden yaratan bir şeydir. Bunu bir çok biçimde yapar. Yeni sözcükler biçimlendirir: örneğin teknik ve bilimsel terimler gibi, eskiden yalnızca uzmanların kullandıkları sözcükleri kullanımlarına sokabilir; sıradan sözcüklere yeni anlamlar yükleyebilir, bir yemekdavetindeki yabancıyı birbirine tanıtan ve aralarında karşılıklı bir yaklaşıma sağlayan iyi bir ev sahibesi gibi, onları önceden asla karşılaşmadıkları sıradan sözcüklerle ilişki içine sokabilir; terimlerin yerinde kullanımlarını geliştirerek değerlerini yükseltebilir. Örneğin Paul Valery deniz kıyısında: "Kireç tozu gibi dalga kayalar dan fışkırır." derken bize izlenimlerini aktarır. Toz, dalga, kaya, fışkırarak gibi basit sözcüklerle, ama yeni bir yaklaşımla, bizi ilişki içine sokarak, arasına şaşırtan, ayaklarımızın dibinde dalgaların bu patlaması duygusuyla bizi bütünleştirir.

Bu sürekli, dili yeniden yaratmanın ortaya koyduğu sonsuz işi anlamak için, sözcüklerin rolünün nasıl bir gerçek olduğunu kendimize sormaktan başka çare yok. Sözcükler insanların iletişim kurmalarına, anlaşmalarına ve birlikte yaşamalarına yarayan temel araçlardır. İnsanlar çok sessiz ya da dili yaratmamış olsalardı basit birer hayvandan başka bir şey olmazlardı. Diğer araçlar gibi, eğer uygarlık tarihi içinde kendi rollerini oynamaları isteniyorsa, özerlerini ve durumlarını korumak gerekir. Sözcükleri aldırılmazlık ve özenlilikle inceleyen insanlar, doğrusunu söylemek gerekirse, uygar değillerdir. Bir yanıyla şiir, dili özenle, saygıyla ve doğrulukla inceleme sanatıdır.

Bu, şiirsel dilin bütünüyle yaşanan dilden farklı olmasını istemek demek değildir.

BİR ALBATROSA İKİ BİÇİMDE BAKMAK

İmgeleme yetisi sözcüğü beni hem şiirin temel rolünü, hem de yeniden bir dil yaratma kadar önemli rolünü incelemeye yöneltti. Çocukluktan kurtulup gençliğe ilk adımını attığı yaşlarda insan için evren, doğa, insanlar o denli gizemlidir ki, bir bebeğin eline portakal verseniz onu seyreder, yoklar, itekler, diğirür ve yerden alıp kendisine verilmesi için hağırır: Portakal onun için yuvarlak, renkli, tuhaf kokulu, taşıması güç olan ve ellerini gevşettiğinde bir kedi gibi çekip gideceği yerde, devinimsiz duran güzel bir nesnedir. Böyle bir buluş yapmak için bebek bütün duyularını kullanır: bu, her nesnenin yeniliğinin verdiği ve şaşkına çevirdiği yeni bir dünyayı keşfetmedir. Bir şair, bir bakıma, içinde her zaman şaşırma yeteneği saklı olan bir insandır. Onun imgeleme yetisi sürekli olarak dünyanın güzelliği ve gizemi karşısında hemen heyecanlanıp ve gergin bir durumdadır; demek ki, şiir duyularımızı bileyerek, yaşama karşısındayla kılarak dünyayı anlamamıza yardım eder.

Oysa dünyayı iki anlama biçimi vardır; kafayla ve yürekle. Bilim, dünyanın gördüğü ve nemelerin doğası vb. üzerine bize bol bilgi verir, kafayla anlamamanın özel yoludur. Dünyayı incelemenin en iyi yolu olabilir, ama tek yolu değildir. Çok basit bir nesneyi, örneğin bir kuşu, albatrosu ele alalım. Onu iki betimleme biçimi vardır:

(1) Albatros: Uzun eğri gagası ve arka parmağının yokluğuyla tanımlanır, perde ayaklı; bir kuş türü.
(2) Gemiacı su çevirmeleri üzerinde kayarken
Durup dururken eğlenmek için tayfalar
Denizlerin kalabalık kuşları, kendilerini izleyen
Uyuşuk yol arkadaşlarını, albatrosları yakalarlar.
Bırakılınca tabta döşemeler üzerine Göğün bu utangaç ve beceriksiz kralları
Koyulurlar sarımsın kürek çekmeye Acınasıdır iri ak kanatlarını iki yana sallayışları.

Söyleyin şimdi, en iyi betimleme hangisi? Sözlükten aldığımız bilimsel olan mı, Baudlaire'in yukarıdaki dizelerinin ortaya koyduğu şiirsel olan mı? İcinizden bir çoğu hemen "şiirsel betimleme" diyecektir. Bilimin işi olguları gözlemek ve açığa çıkarmaktır; şiirin rolü aynı olgularla ilgili sizle bir duygu, tad, koku ve bakış uyandırmaktır.

Her ikisinin kendine özgü amaçları vardır ve karşılıklı bulurlar. Ama bu iki betimlemeyi yaparken, şiirde ve bilimlerde ne kadar değişik yöntemlerin bulunduğunu görebilirsiniz. Birinci betimleme çözüm-seldir, yani albatros duyularımıza sunulan basit bir yaratılmış gibi incelenir. İkinci betimleme deniz, gök, gemi, tayfa gibi bazı nesne ve diğer yaratıklardan biri olarak albatrosu ve şairin duygularını, acımasını ve kızgınlığını bu görkemli, ama mahpus, acı çektiirilen ve küçük dişürülmüş kuşla birlikte bir araya getirir.

EVRENİN DERİNLİĞİ

Bu duygunun önemli şiir ile bilim arasındaki ayrımı gösterir. Bilim basit bir biçimde nesneleri çözümlenmekle uğraşmaz, aynı zamanda onları yeniden birbirine bağlamak ve sonuçta arkanında yatan doğal yasaları açığa çıkarmak zorundadır. Bilgin, olguları yeniden birbirine bağlamak için deneyi, gözlemi ve kuramı kullanır, oysa şair kendi duygularını ve coşuklarını kullanır. Bir kuşu betimleyen bilginin heyecan duyması hatalı, aynı heyecanı bir şairin duymaması korkunç olurdu.

O zaman şiirin temel rolü şudur: duyularımızı aracılığıyla dünyayı bize tanıtır. Duyularımıza biler, bizi daha canlı ve dolu bir yaşamın akışına bırakır, imgeleme yetimizi çalıştırır ve belleğimizdeki hazineleri zihnimize yerleştirir; şairin duyguları yoluyla canlandırılmış bu göğün utangaç ve beceriksiz kralı görürüz, gözlem, yalnızlığın büyüünü oluşturan silinmez izler arasına gireceği bililir.

Bir kişi kaybolduğu ya da polis tarafından arandığı zaman radyoda duyulan türden bir betimleme yapmak kolaydır. Ama bu bir dış betimlemeden başka bir şey değildir ve bu, insanlara (duygularını, davranışlarını ve kendisini ele veren her türlü küçük özellikleri ve diğer her türlü farkıyla) gerçekten kaybolan kişi olduğunu anlatmayacaktır. Onun iç betimlemesini yapmak size güç gelebilir, öyle ki varlığının en gizli sırlarını biliyor sandığınız bir arkadaş olsa bile. Oysa böyle bir betimleme türünü şiir yaşamın içinde yapar: yaşamın içyüzünü dış yüzü gibi açığa çıkarır ve dostlarımız ne kadar yakından tanıyor ve seviyor-sunuz, aynı biçimde dünyayı tanıma-mıza ve sevmemize yardım eder,

UNESCO'NUN

"1980' Lİ YILLARDA GENÇLİK" ADLI RAPORUNDAN. ;

"1980'li yıllarda gençliğin toplum içindeki etkinliği, giderek daha artacaktır. Umutların yok olmasında, verilen sözlerin yerine getirilmemesinde ilk tepki gençlerden geliyor. Okullar, politik partiler, sendikalar ve hükümetler, gençlerin güvenini kazanma açısından gerilemekte. İşsizliğin eşliğinde enflasyon, gençlerin toplum içinde ikinci sınıf bir varlığı ve tecrite itilmesine neden olmaktadır. Eğer bu durum, gelecek on yıla devredilirse, etkilenecek gençlerin toplumun hemen tüm tabakalarından olacak olmalarından ötürü, büyük patlamalara yol açacaktır. Gelişmiş endüstri ve refah

toplumlarında gençler, hala bolluk, gelişme ve ilerleme umutlarıyla yetiştiriliyor. Sorunun dışsal görünümü, ekonomik durgunluk vs. gençlerin bilinçlerine girmektedir de, son savaştan sonraki her yeni nesil gibi bu genç neslin de durumun kahçılığı konusunda hiçbir deneyimi yoktur."

"Başta gençlerin işsizliği olmak üzere gençlik konusu, günümüzün üzerinde çok tartışılan bir sorunu haline gelmiştir. İşsizlik sorunu, ya da genç insanların iş piyasasının olarak tanıdığı koşullara uyumu sorunu. Önümüzdeki yılların en ciddi sorunudur. Bu sorunu unlama ve çözüm bulmak için, konuya daha geniş bir açıdan bakmak gereklidir. Gençlerin işsizliği, kalkınmış ülkeler ile az gelişmiş ülkelerdeki toplum yapısının temelini dokunur. Bu da gerçekte

sorunun dıştan görünüşüdür. Günümüz uygarlığı, bu sorunun geleceğine bağlıdır ve bu sorundan ötürü bir macera halini alabilir..."

"Toplumun ekonomik durgunluğu ve genilemesinden önce etkilenen grup olarak gençler, günümüzdeki ekonomik krizlerden payını almış durumdadır. Eğer koşullar şimdiki gibi olmayı sürdürürse, iş piyasasının yakın gelecek te düzeleceğine değgin tek bir belirti yoktur."

Batı Avrupa'da

Gürhan Uckan

GENÇLERİN EL KONULAN GELECEĞİ

1 Siz bizi'n yanınımsız kırıp döktüğünüz için, biz de sizin bugününüzü kırıp döküyoruz!" Stockholm'de bir duvarın üzerine ini kara harflerle boydanboya böyle yazılmış. Zamanımızda gençler, yendi'nden kırıptı içindeler. Ülkelerindeki baskı rejimlerine direnen, yaşama haklarını insanlara yakışır bir şekilde kullanmak isteyen gençlerin kırıptıdanma nedenleri ortada. Söz konusu, gelişmiş batılı ülkeleri olunca durum değişiyor. Öyle ye, örneğin Batı Avrupa'da gençler açlıktan ölmüyorlar, arada bir "kaza kurşununa" kurban gidiyorlarsa da birçok baskı ülkesindeki gibi kitlesel cankırıptına uğramıyorlar. Oysa kırıptı giderek artıyor. 1960'lı yıllardakinden yirmib olarak, olaylar üniversite çevreleriyle sınırlı da değil. Yatıştırılmaması için, yöneticilerin okulları kapatmaları yetersiz olduğundan böyle bir önlem alınmıyor. Çünkü gençlerin başkaldırı toplumu'nun her esminde ve her yerde: İş bulma kurumları önündeki kırıptı; geceleri kırıptı dökülen vitrinlerin, yakılan çöp kutularının ve taşlanan polis arabalarının bulunduğu sokaklarda; içinde uyuşturucu madde kullanan genel tuvaletlerde seçim konuşması yapan politikacılara yanıtlanması güç sorular sorulan salonlarda.. Gelişmiş batı ülkelerinin ilerlemesi sürüyor

ama toplum içinde belirli toplulukların yaşam seviyeleri geriliyor. Batı Avrupa'da bugün 18 milyon işsiz var; çalışabilir nüfusun yüzde 12'sinin gideceği bir işi yok. Bu insanların giderek artan çoğunluğunu, yaşı 25'in altındaki gençler oluşturuyor. Geleceğe olan güven duygularını yitiren gençler, umutsuzluklarını her olanağı değerlendirerek haykırıyorlar. Protestolar, salt politik toplantı ve yürüyüşlerde, ya da sanat dallarında kalmıyor. Yetişkinlerce en azından garip olarak tanımlanan birçok akım ve moda, doğuş ortamını bu insanlarda buluyor. Örneğin İngiltere'de en aşırı akımlardan olan punkçuluğun yayıldığı en geniş tabakayı, dar gelirli işçilerin ve işsizlerin çocukları oluşturuyor. Genel olarak aileleri alt ve orta tabakadan olan gençler, protestolarını en aşırı gözükten davranışlar ve görünümlerle yapıyorlar. Karnı aç olduğu için sokağa fırlayan genç ile istediğini kolayca edinip, yaşamda ilginç bir şey bulma umudunu yitiren üst tabaka genci, aynı kötü alışkanlıkların kurbanı olabiliyorlar. Sırfel hiçbir özelliği ortak olmayan insanlar, toplum dışına itilmekte -aynı yollardan da olsa- ortak bir yaşayışı sahip olabiliyorlar.

Kaynakları başka ülkeler için tasarlanan bombaları üretmekte kullanan gelişmiş batı ülkeleri, en büyük bombayı kendi genç insanların ekonominin geleceği ile ülkelerinin sınırları içinde üretiyorlar.

2 FRANSA'da 2,5 milyon işsiz yüzde 40'ını 16-25 yaş arasıdaki insanlar oluşturuyor. Bir tek Paris'te 22 000 kişinin evsiz olduğu ve sokakta yaşadığı biliniyor. Bir zamanların ünlü sokak mutfakları, yıllar sonra yeniden açılmış durumda. Paris'teki Nanterre Üniversitesi'nde şimdi polise çatışmalar çıkıyor, ülkenin en büyük öğrenci birliği UNEF (Union Nationale des Etudiants Français) üyelerini boykota çağırıyor ama ilke politikasını kımayan kitlelerin sayısı, her gün daha artıyor. Sokaklara, meydanlara toplanan halk başkaldırlardan, bir tek ırkçı Güney Afrika'ya satılan silah ve savaş araçlarının geliri ile çözümlenebilecek işsizlik sorununa acil çözüm istiyor. Binlerce insana onurlu bir yaşam sağlayabilecek kadar büyük paralar, uzak ülkelerin halklarının çevresini zehirleyen atom bombası denemeleri ile havaya atılıyor. Yirmi yıl önce para babalarını "domuz" diye adlandıran çocuklarını paylayan yetişkinler, şimdi emeklilik hakları giderek azalırken, eskisi kadar üretici olmadıkları için işleri'nden atılırken aynı insanlar için daha ağır deyimler kullanıyorlar.

“Çok şeyi deneyerek öğrenen gençler yarınlarını şimdiden görmek istiyorlar”

İNGİLTERE'nin 3 milyon işsizinden 1 milyondan çoğunu, 25 yaşın altındaki gençler oluşturuyor. İş arayan ve yaşları 16-24 arası olan gençlerin %16'sı işsiz. "Dazlak kafalılar", "Punkçular", "Moda", "Trendies" gibi çeşitli akımların anavatanı olan İngiltere'de gençler, baştaki tutucu hükümetin bile önleyemediği bir patlayışa doğru gitmekte. Yeryüzünde milyonlarca gencin tutkunu oldukları pop müziği, artık sevda şirteri değil, yaşamın boşluğunu, bireyin bir tek kendisine güvenmesini, yalnız bugün için yaşammasını ileten dizeleri seslendiriyor. Öte yandan babaların çocuklarına şalık vermediği ağırlıktaki maden işçiliği için genci ve yaşlısı binlerce işçi, ülke tarihinin en büyük grevini, kimsenin beklemediği bir inatla ve direnişle gerçekleştirdiler. Binlerce işçi çocuğu ve delikanlısı, gelecekte kendileri için daha iyi bir iş umudu olmadığına inanmış olarak, maden ocakları önünde grev göçürlüğü yaptılar. Geçenlerde Londra'nın The Times gazetesi, "Üç Gün İçinde 6750 Kişi İşsiz Kaldı!" diye başlık attı. Aynı anda başbakan Demel Leydi, Brüksel'deki kalınmış batı ülkeleri arasında yapılan ekononik zirve toplantısında, küçük işyerlerine, giderlerini üçte bir azaltmak için şunları öneriyordu.

"Maaşları en aza indirin; sosyal güvenlik gelirlerini ve iş çevresi güvenliği giderlerini de en aza indirin!" Yani emekçinin gelirini azaltacaksınız emsasyon artıp dururken, emekli maaşlarını kırsakcas ve "ölen ölü, kalan sağlar bizizdir" diyerek işçileri işyerlerinde halle koltuk çalıştırsakcas. Ayrıca ülke "onuru" söz konusu diye gönder binlerce genç insanı okyanus ötesine savasmaya ve yönet ilkeyi koyun güdercesine! Ve genç insanların, görülmemiş bir vahşilikte ve çılgınlıkla futbol stadyumunu kane bulayınca, utanmadan çık televizyon ekranlarının karşısına ve "I'm so sorry!" de! (Çok üzgünüm.) Zamanımızda oyunlar pek azık oynanıyor. Namussuzluğun da raconu kalmadı!

FEDERAL ALMANYA'da işsizlik sorunu, artık bizim boyalı basma bile yansıdı. Geleceğe kesinlikle küsen gençler, Strauss ve benzeri politikacıların peşinde, nazicilik oynuyorlar giderek ciddileşen boyutlarda. Başta bizim emekçilerimiz olmak üzere çok sayıda yabancı emekli, bir zamanların Yahudileri yerine konuyor. Ülkelerinin topraklarına yerleştirilen nükleer başlıklı füzeleri konamak isteyen binlerce Alman genci, acımasız saldırılarla hırpalanıyorlar. Amerikan askerlerini korumak söz konusu olunca, istatistiklerden başka bir yerde var olmıyan binlerce genç, spansız büyük önem taşımaya başlıyor.

Güney Afrika'da atom reaktörü kurmaya, Israil'de paralı asker eğitmeye ve tarihinin en büyük askeri yığınağını komşu ülke Demokratik Almanya'nın sınırında gerçekleştirmeye para ayıran ülke yöneticileri, milyonlarca gencin geleceği konusunda güven verici herhangi bir girişimde bulunmuyorlar.

İtalya'dan Danimarka'ya, İspanya'dan Hollanda'ya dek tüm Batı Avrupa ülkelerinde işsizlik toplunu sarıyor, insanları sokağa döküyor. Bu durumda Avrupa'nın genç insanları, geleceğe olan inançlarını giderek yitiriyorlar. Artan ıhtihar olayları, sokak çatışmaları, çeteler kurma, uyuşturucu madde kullanma, içki düşkünlüğü bu durumun en önemli göstergeleridir. İnsanlar sevgisizleştikçe, birbirleriyle dayanışmayı da yitiriyorlar. Bu da bireyselliğin artmasına ve gemiyi kurtaran kaptan olma telâşına yol açıyor. Artan teknolojiyi giderek daha az işçiyi iş vermekte kullanan egemen sınıflar, tüm sorumluluğu aşırı uçlara yükleyerek ellerini tertten sıyracaklarını sanıyorlar.

3 Genç insanlar, yaşamın dinamik öğeleridirler. Çabucak yanlışlıklar yaptıkları inancı da, toplumun ikiyüzlü kesiminde yaygınlaştırılan bir havagazıdır. Genç insan aceledir, çünkü alarm zillerinin çaldığını duymak

Avrupa Gençleri Konuşuyor...

PHILIP, 20, FRANSA:

"Okulu yeni bitirdiğim zaman, uğraşmam bir iş bulabileceğime inanıyordum. Her sabah yedide kalktığım gibi, iş bulma kurumuna gidiyordum. Çok, çok istekliydim. Oysa şimdi, asla iş bulamayaçağım görüşüne alıştım. Çok uyuyor, öğleden sonra yataktan kalkıyorum. İş aramak için menkeze haftada bir kez gidiyorum. İnancım ile birlikte, isteğini de yitirdim artık. Evet, yaşamımı uykuda harcıyorum ama uyanık olmak için bir neden mi kaldı! Bütün gün arkadaşlarımla ortalıkta dolaşıyor. televizyon izliyorum. Arkadaşımdan hiç birinin işi yok ve bu konuda konuşmayı bile kestik. Önceki anem-babamla tartıştık. Çünkü beni evde gördükçe, iş sahibi olamayacak kadar tembel olduğumu söylerlerdi. Şimdi gerçeği onlar da kabul ediyorlar; benim asla iş bulamayacağım gerçeğini. Başka kentlerde de iş aradım ama

bulamadım. Altı ay Devon'da uğraşım, olmadı. Kız arkadaşım da işsiz. Evlenecek hale geleceğimize asla inanmıyorum."

GUNNEL, 16, İSVEÇ:

"Tatil günlerinden nefret ediyorum. Çok içileceğini biliyorum ve öğreniyorum haftasonu gelince. Herkesin elinde dolu dolu naylon torbalarla tekel dükkanlarından çıktıklarını görmek... Sonra insan oturuyor birinin daireinde, içiyor da içiyor.. Off beee... Ve Sören (eikek arkadaş) giderek daha çok kafayı buluyor. O zaman ben de kendimi kötü hissetmeye başlıyorum. İçimden kalkıp gitmek geçiyor ama yapamıyorum. Ondan çok hoşlanıyorum, bu nedenle de onu olarak gidemiyorum. Oturup kahıca somurtuyorum. En son yılbaşı gecesi olduğu gibi. Hiç güzel bir gece olmadı. Herkes öyleane sarhoştur ki

eşyaları kırıp dökmeye başladılar. Ortalık domuz ahırına döndü. Sören'in yılbaşıını berbat etmek için bütün gece neşeli numarası yaptım. Bir de haşhaş meselesi var. Hayır demekle güçlük çekiyorum. İçimden geçmeye bile okulda biri yanıma geliyor, "Elimde nefis duman var.." diyor. Bir yandan da gülüp duruyorum. Ben, evet mi hayır mı diyeceğimi düşünürken, "Hadi yahu nazlanma, hadi!" diyor. Şimdi artık seçme durumundayım. Haşhaşa devam ederem Sören beni bırakacak. "Duman" tehlikeli bir şey. Bir bakıma alkolden daha beter. Haftasonu içenler, hafta arası günlerde de mullak içen değiller. Yine de o yöne bir adım. Ama insan haşhaşa haftasonu alışır, hafta arası da onuyor. Alkolden daha kolay alışılıyor yani. Keşke insan hiç on beş, on altı, on yedi yaşında olmasa. Bu yaşlarda arkadaşına çok bağlanıyor. Kendimi birinden boka içinde bulundurmak çok korkuyorum..."

in, birçok yetişkin gibi kulağına pilli alet konulmasını beklemey. Yirmi yıl önce Paris sokaklarından kaldırımları söken gençler, belki de bugünün alarmları çalışıyorlardı. Vietnam halkı yakın tarihimizin en büyük ve görkemli direnişini yapırlarken ve ABD uçakları, ülkelerinin gerçekleştirdiği en acımasız saldırıyı yütürlerken, sokakları yine aynı genç insanlar dolduruyorlardı. Avrupa kıtası, tarihin en büyük askeri yığınağını ve silahlanmasını yaşıırken, yine aynı genç insanlar tel örgülerin önünde, hendeklerde, karakollarda, sokaklarda, yani direniş yapılan her yerde toplanıyorlar, panzerlerin püskürttüğü su ile ıslanıyorlar. Arada bir "yanlışlıkla" vuruluyorlar. Ama yine de, soruna tek kendi boyutlarından bakmayan ve evrensel düşünen bu insanlar, okyanus ötesindeki Nikaragua halkı için yirüyüşler yapıyor, yardım topluyorlar. Diyebiliriz ki gençler, zamanımızın kulağıdır. Zamanı ve toplumu dinlerler ve sözlerini söylemekten çekinmezler.

Evet, az değil belirir bir yaştan sonra düzenin "gereğine" uyan ve yakınlarının ayarladığı işlere yerleşip, eskiden yaptıkları eylemleri "gençlik..." diye dudak bükerek anımsayan ve reznı malamlarla olan "anlaşılmazlıklarını", "pürüz" diye adlandıranların sayısı... Ama bizim sözünü ettiğimiz

gençlik, salt biyolojik olarak yaşanan gençlik değildir. (Yani daha 10-11 yaşındakıranlık bir mahzen'in rutubetli, asbestli havasında çocuk işçi olarak işe başlayan ve erken yaşta ölene dek öyle kalan birisi değil.) Sözünü ettiğimiz, uyanıklığı, inancı, dinamizmi ve direnmesi ile genç olan insanlar; yaşamı sağlıklı ve diyalektik açıdan izleyen insanlar. Ellerine kara çantaları alıp, 21 yaşında Dallas'ın JR'ını oynayan insanların nereleri genç yoksa?

Refah toplumları olarak adlandırılan batı ülkeleri, gençlerine güzel bir gelecek sözü vermiyorlar. Çok şeyi deneyerek öğrenen gençler yarınlarını şimdiden görmek istiyorlar. Ortaya çıkan ters ilişki, refah toplumlarının huzur toplumları olmasını engeliyor. Huzursuz bir refah ise, bu deyimden umulan şeyin yerini tutamıyor. Sözünü ettiğimiz ülkelerin yöneticileri, vakit geç olmadan savaş tasarılarını bırakıp, yurtdışında ve dışında barış çalışmalarına başlamalıdır. Halkın hiçbir kesimi, hele hele en iletken çağında olan gençler, daha uzun süre dayanamazlar bir yerlerinden yara alıp durmay. Elbet bir dur diyen olur ve bu da sanırız hiç işine gelmeyecektir gençlerin geleceğine el koyanların.

Akdeniz kıyılarında Eylül ayı eşi benzeri olmayan bir güzelliştir. İnsan, kavuran acakları, dinmez yağmurlardan düşünmeden durup uzun uzun gökyüzünün sonsuz maviliğine bakabilir. Onun için doyasıya yaşamaya bakın bu günleri. Venedik Eylül'de bir başka güzeldir."

Bu sözleri ben değil, Venedik'li bir satıcı bayan söylödi. Akça pakça, güzelim yizinden nice eylüller okunan bu yaşlı bayana, her nekadar Venedik'in diğer aylardan nasıl olduğunu bilmesem de, hakvermeden edemedim. Dünyanın en güzel köşelerinden biri olarak bilinen bu kent, bu yıl herhalde her zamankinden daha da büyük bir şenlikle girdi eylül ayına. Bir yandan kentin kanalları, meydanları, ünlü San Marco güvercinlerinin kanatları yaz sıcaklığının yerini hafiften ılık bir esintiye bırakmasını neşyle karşılarırken, bir yandan dünya sinemasının 116 örneğini, film yönetmeni, oyuncu, yazar ve eleştirmenlerini çeşitli ülkelerden çekip birleştiren film şenliği "Mostra" sürerken, bir yandan da kentin berber köşesinde 25 ayrı ülkeden gelmiş gençlerin Lehçe'den Yunanca'ya İspanyolca'ya, Sırpça'dan Fransızca'ya Arapça'ya Türkçe'ye kadar değişik dillerde şekillenmiş sesleri birbirine karşıyordu. Evlerden, kilise duvarlarına, motor bileti alanın iskele geçelerine dek hemen her yere asılmış onlara atış içinde biri göze çarpıyordu hemen: Uluslararası Gençlik Toplantısı.

İtalya'nın Venedik'i de içine alan kuzeydoğu yöresi, Veneto'nun yerel yönetimi ile İtalya Dışişleri Bakanlığı, İtalya Uluslararası Gençlik Yılı Kutlama Komitesi ve Jesolo Kenti Belediyesi'nin işbirliğiyle gerçekleştirilen toplantı, 1-8 Eylül tarihleri arasında Venedik henti yakınlarındaki Jesolo Lido tatil merkezinde beş kıtadan gençleri kucakladı. Dünya Barış Günü'nde başlayan toplantı, Uluslararası Gençlik Yılı'nın bitimi ile Uluslararası Barış Yılı'nın başlangıcına çeyrek kala, dünya gençlerinin bugünden daha güzel bir yarın hazırlamak için pekçok evrensel sorunu aralarında tartışıp, çözümlere yönelik ortak tutumlar belirlemelerine olanak sağladı.

Burkina'dan Avusturya'ya, Çekoslovakya'dan Hindistan'a, Arjantin'den Avustralya'ya toplam 25 ülkenin gençleri, açış töreninde belirtildiği gibi "Barış-Dayanışma-İşbirliği-Katılım" temel anlayışı üzerinde yoğunlaşan toplantı süresince on ayrı komisyonda görev alarak, değişik konuları gündeme getirdiler, tartışmalarının sonunda aldıkları ortak kararlar çerçevesinde bildiiler hazırladılar. Değişik ülkelerin kendilerine özgü ulusal, tarihsel, yöresel nitelikleri, farklı ekonomik sistemleri ve bu sistemlerin oluşturduğu değişik deneyimler, değişik bakış açıları zaman zaman belliriyorsa da, tüm önerilerin temelinde enternasyonalist bir bakışta birleşildi. Verilen uğraş tümiyle, daha güzel gelecek için yürünecek yolda dünya gençliğinin elele somut adımlar atmasını sağlama amacına yönelikti.

Toplantının yapıldığı yemyeşil tatil köyündeki tabelalar değişik komisyon odalarının yönlerini gösteriyordu: "Bak, işte işsizlik konusunun ele alındığı bir no.lu komisyona buradan gidiliyor" diyordunuz. "İşte şu da, Kitle İletişimi ve Katılım Komisyonu'nun yeri." "Gençliğin uyuşturucu sorununu tartışınlar burada toplanmışlar." "Gönüllü hizmetler ve dayanışmanın yeni biçimleri." "Kültür ve Zamanı Değerlendirme." "Kuzey-Güney Dialogu ve Kalkınmanın Ortak Paydaları", "Sivil Savunma", "Ekoloji ve Çevre", "Eğitim ve Bilgisayar Çağında Uzmanlaşma" diye aralanıyordu öteki komisyonlar. Türkiye bu komisyonlardan beşinde altı kişi tarafından temsil edildi. Ben, diğer bir Türkiye'li arkadaş ve onaltı ülkeden toplam 45 genç ile birlikte, toplantının politik kapsamı bağlamında en etkin gruplarından, dördüncü komisyonda çabıma olanak buldum. Arjantin'den Silvia Del Carmen Rodriguez Calvo adlı on yedi yaşında bir genç kızın belirttiği gibi, "Günümüzün birincil sorunsalı olan barıştan, artık bir sorun değil, bir gerçeklik, bir genel doğru olarak sözedebileceğimiz günlere ulaşma yolunda birleşmek için" oluşturulmuş bir komisyondur bu. Barış Komisyonu.

Venedik'den Bir Barış Esintisi

Nergis Algün

ULUSLARARASI GENÇLİK TOPLANTISI

"Ne öldürmek, ne ölmek istiyoruz"

...İkinci Dünya Savaşı'nın faşizme karşı kazanılan zaferle noktalanmasından bu yana dünya üzerinde kurulan "negatif barış", kırk yılda 20 milyon insanın ölümüne yol açan bölgesel savaşların sarması ile gölgelenirken, yalnızca "savaşın yokluğu" değil, aynı zamanda uluslararası sosyal, ekonomik, siyasal adalet de demek olan "pozitif barış"ı kurma çabası içindeki insanların sayısı da giderek artıyor. Ancak bu artış karşısında, sürekli savaş endüstrisini geliştiren yolların arayan ve bu uğurda yeni yeni yöntemler keşfeden güçler de var. Kısacası belki bugün genel bir savaştan söz edemeyiz ama pozitif bir barış ortamında yaşadığımızı da hiç söyleyemeyiz. Üstelik günümüzde pozitif barışın yokluğu anlamına gelen emperyalist emeller, yeni-sömürgecilik yöntemleri, silahlanma yarış ve gerginlik, devletlerin özyönetimlerinde ve devletlerarası ilişkilerde anti-demokratik, eşitlikçi uygulamalar sürdükçe, giderek negatif bir barıştan söz etmek de olanaksızlaşacaktır. Negatif barış, yayılmacılık, nükleer silah üretimi ve uzayın silahlandırılması gibi konular gündemde kaldıkça sağlanamayacak, insanlar öldürülmeye ve öldürülme korkusuyla yaşamaya devam edecektir...

Barış komisyonuna danışmanlık eden Padova Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Antonio Papiscia'nın açış bildirisinde yer alan ve komisyon çalışmalarının ilk iki gününde hemen tüm üyelerin birleştiği "durum değerlendirilmesi" bu tümcelerle özetleniyordu. Yugoslavya Sosyalist Gençlik Hareketi temsilcisi Gordana Juvancin dile getirdiği gibi, "Dünyanın en çok silahlandırılmış denizi olan Akdeniz'in çocukları, yaşamlarının her an tehdit altında olduğunu hisseden kişiler olmaktan kurtarılmıyordu." Öte yanda, Burkina'lı Oyoumi Lekounga'ya göre "Pozitif barış için yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulmalıydı. Emperyalist güçlerin geri bıraktığı ülkelerin giderek daha da geri kalmaları, sömürülmeleri önlenmeliydi." Toplantı süresinde 45'imiz de söz alıyor, çoğunluk kendi ülkelerimizin gerçeğin-

den yola çıkarak, ortak amaçla birleşmenin önemini anıyor. Özellikle demokratik bir yönetimden yoksun ülkelere gelen delegelerin ortak özelemleri, halkların siyasal katılımının sağlanması ve örgütlenmeleri siyasal kuruluşlar yoluyla Uluslararası Barış Hareketi'nde yer almasını oluşturuyor. Ülkelerin anti-emperyalist dayanışması, hükümetler-dışı örgütler arasında işbirliği istekleri ağır basıyor.

Barış komisyonunda pozitif barışa giden yolların neler olduğu da uzun uzun tartışıldı. Şimdi notlarına bakıyorum. Beş ana maddede toplanmış öneriler:

...Yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması: Bir ülkenin doğal kaynakları ile insan emeğinin bir başka ülke tarafından sömürülmesini önleyecek, kalkınmaya yönelik anti-emperyalist ekonomik işbirliği ve dayanışmaya ortam hazırlayacak bir sistem oluşturulması,

...Silah ticaretinin ve silahlanma yarışının tümiyle yasaklanması, mevcut silahların azaltılması ve giderek yokedilmesi, militarizme ayrılan paranın dünya halkları arasında ekonomik eşitlik sağlamak yolunda kalkınma projelerine harcanması,

...Dünya ülkelerinin kendi özyönetimlerinde ve diğer ülkelerle ilişkilerinde demokratikleşmelerinin sağlanması, dış siyasal müdahalelere, yayılmacı ve yeni-sömürgeci politikalara son verilerek her ülkenin uluslararası platformda eşit söz hakkına sahip kılınması, hükümetleri demokrasinin gerekli koşullarını yerine getirmeye zorlayacak, militarist baskı rejimlerine sonvercek bir uluslararası "kod" un oluşturulması ve tüm ülkelerin bu kodun yaptırım gücü sınırları içinde yer alması,

...Tüm halkların, tüm sınıf ve grupların ulusal ve uluslararası siyasal etkinliklere özgür katılımının sağlanması, örgütlenme hakkının herkes için gözetilmesi, uluslararası anti-emperyalist dayanışma ve Barış Hareketi'nde birleşmesi,

...Kitle iletişimle olanakların artırılması, uluslararası haber tekellerinin egemenliğine son verilmesi yoluyla kültürel ve enformatik sömürüye son verilmesi, skolastik barış eğitiminin sağlanması,

askerlik eğitimi-rcine banş kültürünü oluşturacak sosyolojik, politik, bilimsel, sanatsal ve humanistik eğitimin verilmesi ve bu eğitimden yararlanmada fırsat eşitliğinin sağlanması.

Komisyon çalışanları arasında, bu yolların geçerliliği üzerinde tam bir görüşbirliğine varıldı. Arada, "Acaba çok mu ütöpik şeylerden söz ediyoruz?" diye soranlarımız oldu. Oysa, "ölmeye ve öldürmeye razı olmayan" insanların sayısının az olduğunu sanmıyoruz hiçbirimiz. Uluslararası Banş Hareketi'nin ne denli geliştiğini, banş yolunda somut önerilerin, adımların varlığını biliyoruz. İşte bu nedenle, 8 Eylül günü Jesolo sokaklarında elele tutuşarak oluşturduğumuz banş zincirinden "Bir gün kazanacağız, bir gün yeneceğiz, üstesinden geleceğiz" şarkısı umutla yüksekeliyor. Bu nedenle, BM Genel Sekreteri Javier Perez de Cuellar'a yazdığımız mektup, "ölmek ve öldürmemek hakkımızı savunuyoruz" tımcısını içeriyor. Bu en temel hakkın savunulması hiçbir duraksamaya, umutsuzluğa olanak bırakmayacak denli ivedi bir öneme sahip.

Bu ivedilik içinde, hem Birleşmiş Milletler'e, hem de Roma'daki Amerika Birleşik Devletleri ve ırkçı Güney Afrika Cumhuriyeti büyükelçiliklerine gönderdiğimiz yazılarda, ırkçı ve emperyalist politikalara bir son verilerek, dünya banş için birleşmesi çağrısı yapıyoruz. Washington yönetimine, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mikhail Gorbacov'un Ağustos ayı başında ilan ettiği nükleer silah denemelerine ilişkin moratoryuma "hemen" katılması önerisinde bulunuyoruz. 1986 yılı askeri bütçelerinin azaltılması, BM üyesi her ülkede bir Banş Bakanlığı'nın kurulması dileklerimiz sıralıyoruz. 45 gencin önerileriyle oluşan bu mektuplar giderek, tüm dünya gençliğinin ortak özlemleriyle bezenip kâğıda dökülüyor.

Aynılıyor/Aynılmıyor

8 Eylül Banş Yürüyüşü, toplantı organizatörleri ile İtalyan hükümeti temsilcilerinin katıldığı bir kapanış oturumunda on komisyonun ortak bildirimlerini sunmaları ve delegelerin konuşmalarıyla yapılan toplantı sonrasında, kucaklaşmalar, vedalaşmalar, adres alıp vermeler başlıyor.

Bir yandan son dilekler söylenirken, bir yandan da hafta boyunca devam eden toplantı değerlendirmeleri sürüyor. Avusturya Sosyalist Partisi Klagenfurt Gençlik Örgütü temsilcisi Paul Kutos'la konuşuyorum. Paul ile Banş Komisyonu'nda aynı düşünceleri savunduk. Ortak amaçlarda pekışen bir dostluk kuruldu aramızda. Paul, 12'inci Dünya Gençlik Festivali'ne katılmış, Moskova'daki festival günlerini anlatıyor bana. Fusun Öztürk ün Yanın'da dile getirdiği coşkuyu, festivale bir delege olarak katılan Paul'den de dinliyorum. "Kuşkusuz, o bambaşka bir olaydı," diyor Paul. Paul, iki etkinliği karşılaştırmadan edemiyor: "Moskova'daki festival bir daha kolay kolay yaşanamayacak denli büyük bir olaydı. 150 ülkenin genciyle bir araya gelip konuşmak, paylaşmak, dayanışmak kolay mı? Buradakinden çok daha büyük bir organizasyon. Gerçekten olağanüstü. Ama şu da var ki, bu toplantıda katılımın azlığına ve organizasyonun sınırlı olmasına karşın, silahsızlanma, anti-emperyalist dayanışma, yeni bir uluslararası ekonomik düzenin oluşturulması, güvenlik ve işbirliği gibi ilkelere birleşiverdik. Bunlar 12'nci festivalin de ana konularını oluşturuyordu. İlginç değil mi?"

Gerçekten de ilginçti. Farklı kurumlar tarafından, çok farklı boyutlarda düzenlenen iki toplantı, ister istemez dünya gençlerinin ortak sorun, amaç ve özlemlerini çıkarmıştı su yüzüne. İlginç olduğu kadar değerli, anlamlı ve umut verici bir olgu bu.

Hafif bir eylül esintisi Venedik kanallarındaki köprülerin altından süzülüp, gondolları yalayıp, Adriyatik sularına ulaşıyor. Güneye, Akdeniz'e iniyor. Oradan Okyanus'a, tüm kıyılara, tüm kalarlara doğru püfür püfür üflüyor. Güvercinlerin kanadına takılıp insanların yüzlerini güldürmek için yolculuğa çıkıyor bir banş esintisi.

UÖB, savaşa, silahlanmaya karşı gençlerin ve öğrencilerin akademik demokratik istemleri için gençliğin uluslararası birliğini oluşturuyorlar.

UÖB 17 Kasım'ın Dünya Öğrenci Günü olarak ilan edilmesinin 45. yılı dolayısıyla yayınladığı bildiride şöyle diyor:

"Büyük askeri harcamalar tek tek ülkelerin gelişmişlik düzeylerine etkisinin ötesinde genel ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi yavaşlatacak biçimde, insanlık için ağır bir yükür. En önemlisi de kapitalist ülkelerde askeri bütçelerin kamu ve eğitim harcamalarından kısıntıya neden olacak biçimde artırılmasından dolayı genç nüfusun genel toplumsal önemi gerilemektedir. Milyonlarca öğrencinin, insanlığı nükleer savaşa doğru götüren her şeye ama her şeye şiddetle karşı çıkışının nedeni budur."

17 Kasım'ın öğrenci günü olarak ilan edilmesinin yıldönümü nedeniyle IUS Sekreterliği tüm dünya öğrencilerini kutladı ve güçlerini uluslararası emperyalizme, sömürgecilik ve yeni sömürgecilik, apartheid ve siyonizme karşı barış için, uluslararası işbirliği için, bağışsızlık, demokratik ve toplumsal ilerleme ve öğrenci hakları için verdikleri savaşla birleştirmelerini istedi.

Emperyalizmin saldırı ve baskılarına karşı El Salvador, Nikaragua, Filistin, Lübnan, Namibia, Güney Afrika ve Asya, Latin Amerika ve Afrika'nın diğer ülkelerinde savaşım veren halklarıyla dayanışmaya çağıldı. 17 Kasım 1939'un mirasını koruma çabası bugün gezegenimizde barışın yerleştirilmesi için nükleer tehlikeye karşı verilen savaşımın simgeleniyor. UÖB bunun için ilercili ve barış yanlı kesimlerin en geniş birliğini sağlamaya ve geliştirmeye çalışıyor.

10-17 KASIM ULUSLARARASI GENÇLİK HAFTASI

Her yıl dünyanın dört bir yanından milyonlarca genç 10 - 17 Kasım tarihleri arasındaki süreyi

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu ve ona bağlı gençlik örgütleri ile birlikte Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası olarak kutluyor.

Günümüzde yaklaşık olarak 100 milyon genci temsil eden, 200 ü aşkın ulusal gençlik örgütünü birleştiren, Birleşmiş Milletler'de temsil edilen DDGF, 1945 yılında, haftanın başlangıç tarihi olan 10 Kasım'da Londra'da toplanan Dünya Gençlik Konferansı'nda kuruldu. Farklı ülkelerden değişik görüşlere, inançlara ve anlayışa sahip tüm demokratik gençlik örgütlerinin ortak mücadele örgütü olan DDGF, bu yapıyla ilenici gençliğin uluslararası merkezidir.

1945 yılının Kasım ayında yine Londra'da toplanan Uluslararası Öğrenciler Konferansı'nda seçilen uluslararası hazırlık komitesinin çalışmaları sonucu, 1946 yılında Prag'da toplanan Dünya Öğrenci Kongresi'nde 43 ülkenin öğrencileri tarafından

Uluslararası Öğrenci Birliği kuruldu. Bugün UÖB'nin bünyesinde 105 üye öğrenci örgütü bulunmaktadır.

1939 yılında Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da Nazi işgaline karşı direnen üniversite öğrencileri 17 Kasım'da, Nazi kurşunlarına ve tanklarına karşı tarihe geçecek bir savaşım veriyorlardı. Prag 17 Kasım'da öğrencilerin kanuna bulanmıştı. 1948 yılında kurulan Uluslararası Öğrenci Birliği Prag'da 1939 gelişen olaylardan yola çıkarak, 17 Kasım'ı Dünya Öğrenci Günü olarak ilan etti. DDGF bunu daha da genişleterek 10-17 Kasım tarihleri arasında Dünya Gençlik Haftası olarak ilan etti. Artık DDGF ve UÖB tarafından ve onlara bağlı örgütlerce her yıl 10-17 Kasım tarihleri arası gençliğin ulusal ve uluslararası birliğinin somutlandığı günler olarak kutlanıyor. Bugün milyonlarca genci içine alan onların her alandaki somut taleplerini başarıyla savunan, uluslararası gençlik hareketini barış ve demokrasi için mücadeleye özdeşleştiren DDGF ve

okuma notları...

aykırı yaşamak şükrü erbaş

Şükrü Erbaş'ın Bitmeyen Şiirleri: Aykırı Yaşamak

A.Çağrı Çınar

Yarın Yayınları en önemli şiir kitabını, Üç Kitadan Sesler'i saymaz isek, yayımladı. Şükrü Erbaş daha önce Yaba Yayınları'na çıkartılan Küçük Acılar'a Koşaradım'ı ekledi ve tek bir kitap haline getirdi. Küçük Acılar'ın daha önce yayımlandığını, okunup bir süre gündemde kaldığını göz önüne alınca, Aykırı Yaşamak'ı iki kitap olarak görüp değerlendirmek yerinde olur kanısındayım. Bu nedenle, yazıda her iki kitap ayrı ayrı tanıtılacak, belirgin ayrımlar ortaya konmaya çalışılacaktır.

Üç yıldan fazla oldu Genelev Mektupları Yarın Dergisi'nde bir kaç sayı boyuna yayımlandı. O günlerden bir de 'Oğlum Çuk Özlüyorum' şiirini anımsıyorum. Şiir dergiye geldiğinde, okuduğunuz zaman hepimiz biraz 'tuhaf' olmuştuk. Üç yıl önce koşullar daha farklıydı. Sonra Sinema Kapıları geldi, daha sonra da başka şiirler. Özellikle Genelev Mektupları çok tartışıldı. 'Şükrü Erbaş popülizm yapıyor' diyen sair arkadaşlarımız oldu, ki kendileri artık şiirle ilgilenmiyorlar. Bunun yanında şiirleri se-

venler çoğunlukta idi. 'Der-gilerde anlaşılması zor şiirler yayımlanıyor' denilen günlerdi. Genelev Mektupları'nda ise 'anlaşılacak' bir yan yoktu. Belki biraz da bu nedenle çok 'tutuldu' bu şiirler. Yaba bir anlatım vardı, duygusal şiir zora sokacak kadar yoğun değildi, düşünül-müş, kurulmuş bir uzun şiirdi. Ardından gelen Si-nema Kapıları'nda, 'şiirde amaç' sözkonusu edilirse, aynı kaygularla yola çıkıla-rak yazılmış bir şiirdi. Her ikisinde de şair, şiir kahrma-narının eli, gözü, kulağı oluyor, onların yerini alıp anlatıyor onları.

Bu iki uzun şiirde este-tik kaygunun pek fazla ol-madığını (daha sonra yazıl-an şiirler de düşünüldüğün-de) söylersek sanıyorum ozana hakazlık etmiş ol-mayız. Bu iki şiir'in bir özelliği de, kurulup yazıl-dıkları için, uzun bir gözle-

şiirlerin dışında değil. Doğ-rudan doğruya yaşadığını yansıtır.

İkinci kitapta ki 'Kıracı-lık Üzerine İlenmeler' ile 'Dar Odada Ömürler' Ge-nelev Mektupları ve Sine-ma Kapıları'nın içinde gibi görülebilir. Ancak bu iki şiir de başta söylediğim gi-bi, ikinci kitapta var olan 'kendisinin de dahil oldu-ğu bir yaşamı aktarma ça-bası'nın birer ürünü. Kaba bir yaklaşım sayılabilir ama gerçek şu ki, şair bun-ları 'kiralık ev aradığı' ve 'memurluk yaptığı' gün-lerde yazmış olmalı.

İkinci kitabın çok önemli bir ayırım noktası da 'Sevgi Şiirleri' bölümün-de ozanın aşktan ve ayrılık-tan sözeden şiirlerinin yer alması. 'Aşk' her şair'in yaz-masını bekleyen bir konu. Çünkü aşk toplumcu şairin şiirini yumuşatan, sevecen-leştiren bir olgu. Burada bir şair'in hep aşkı yazması anlaşılmalı kesinlikle. Ancak aşkı da, ayrılığı da en iyi toplumcular yazabilir 'Eğme Kırıkları'nı' duyarlı-lığın en üst boyutlara tir-mandığı, kurgu ve biçim olarak da çok yetkin bir örnek. Kusanılacak bir şiir.

İki kitabı, yularda de-ğindiğim nedenlerle, çok kalın olmasa bile bir çizgi-ye ayırmak olası. İlk kitap-ta özellikle 'Genelev Mek-tupları' ve 'Sinema Kapıları'n da somutlaşan, kendisinin ait olmadığı bir yaşamı yansıtan şiirler, ikinci ki-tapta ise eleştirisin ya da sevsin, kendisinin de dahil olduğu bir yaşamın şiirleri. Ayrıca Koşaradım'da este-tik kaygunun iyice sezil-mesi ozanın şiirin peşinde sabırla koştuğunu gösteri-yor. İkinci kitapta incelik-le bilgeliliği yanı sıra gelip nasıl şiir oluştulduğuna ta-nık oluyoruz. Şiir bilinçle yönlendirilen duyguların ürünü müydü?

Aykırı Yaşamak'a Şük-rü Erbaş'ın bitmeyen şiir-leri dedik. İki bölümün en ortak özelliği ise şiirlerin bir çoğunun 'daha da yazı-labiteceği'. Ozanı yakından tanıyan biri olarak kolay-lıkla söyleyebiliriz ki, ör-neğin Genelev Mektupları daha sürebilir, Sinema Ka-pıları'nda öyle. Onda bu po-tansiyel var. Çünkü yazılan her bir şiir özenle gün-lük yaşamdan, günlük yaşa-mı sırtlamış götiren memur-lar, çocuklar, ev kadınları-dır. Biliyorum, Şükrü Erbaş bu insanlarının şiirleri-nin yazılmakla bitmeyece-ğini düşünüp hiçbir şiirini bitirmek istemiyor. Olsa olsa yeni bir şiire başlamak için bitiriyor onları, 'bitir-mek zorunda kalıyor'.

Şiirlerinin kaynağı halk ve onun günlük yaşamı ol-duğu için ve bu kaynak hiç bir zaman kurumaya-çağı için gerçek şiirler bit-meyen şiirler yazacaklardır.

şiir penceresi

Bilinenleri Yinelemek ya da Şiirin Özneleri

Şiir'in, kendi-için amacına ulaşması, ozan-okur ilişki-kisinin bütünleşmesini, yani, ozanın şiiri yaratmasını ve okurun şiiri okuyup yeniden-iretmesini zorunlu kılar. Bu bağlamda, şiir'in iki öznel söz konusudur: birincisi ozan-özne, diğeri okur-özne. Önce ozan-özne ile şiir ilişkisini inceleyelim.

Ozan-özne ve şiir ilişkisi, dolaylı olarak, anlatan ve anlatılan bağınında gerçekleşir. Anlatan, ya ozan'dır ya da anlatılana bağımlı olarak değişiklik göstererek he-men her şey olabilir. Anlatılan, ozan öznenin, o şiirde, in-sanlara söylemek istediklerini içerir. Bu ilişki, şiirde, anla-tıcı bir kimliğin varlığını gösterir. Ozan-özne, anlatıcı kimlik aracılığı ile şiir örgüsünü kurar, geliştirir. Böyle bir ör-güde: olgular, somut bütünsellikleriyle ele alınır, soyutlama ancak olguların parçalarını tanımak için yapılır ve onların bilgisi soyutlamanın yeniden somutlamasıyla elde edilir; olgular çok anlamlılıklarıyla ele alınır bu, bütünleşmek için gerekli bir durumdur; olgular bağımlılıklarıyla ele alınır, kendi-dışındaki diğer olgularla ilişki ve ilgi dereceleri ince-lenir, irdelenir, vargılarda ya da vargılarda bulunur; olgular devamsellikleriyle ele alınır, olgunun tarihselliği, yani dün- bugünü-yarını göz önünde tutulur; olgular gelişmeleriyle ele alınır, devimselliği gerçekleştiren gelişiklerdir, sorgulama ve yorumlama böyle bir boyutta önemini ortaya koyar; olgu-lar değişiklikleriyle ele alınır, değişimlerin, başkalaşım-ların düzeyi bu yolla belirlenir.

Yani, özne-olgu ağı ve ilişkisinin, öznenin olgunun bilin-cine varınakla oluşacağı ve bu bilinçleme ile olguya yöne-liminin düzeyini belirleyeceği ve değiştireceği, kendi özel amaçlarına koşacağı, olgunun da kendini değiştiren özneye etki edeceği ve değiştireceği gerçeği gözden rak tutul-mamalıdır. Böyle bir öznenin bilinci, şiirde, dil aracılığıyla, dilin anlatım olanaklarının aşılması ve soy-şiirin yaratıl-masını sağlar. Dolayısıyla şiirin bütün parçalarında verilen öz, yalnızca, gerçeklikte hemen doğrudan görüldü çık-mayan, zorunluluk ve rastlantı ilgi ve ilişkilerinin gerçek e-yişimidir; bütün bunları, bireysel ve biricik bir durumda, somut olarak görünür kılmak, ozan-öznenin imgelem gücü-nün ve söz kuyunculuğunun bir sonucudur. Bu durumda, şiirin yaratılması, "şiir içtiği" kurgulandıktan sonra, belli bir "şiir biçimine" şekillenecek gerçekleşir. Şiir, her yapısal bütünlük gibi, belli bir düzeni gösterir, içinde birbirinden farklı parçaları bulundurulur. Bu yapısal bütünlük, bu parça-ların çokluğuna, ama çoklukta birliğine dayanır.

Öncü şiirimizin bir kısmında var olan, bu bilinçlenme e-kallığı ya da yetersizliği, şiir salt bir duygu, bir duyarlık ya da esin olarak görme eğiliminden kaynaklanmaktadır. Bu durum, kendini, soy-şiirden uzak, olumsuz anlatıcı kimliklerin şiirleriyle göstermektedir.

Şimdi, kısaca, okur-özne ve şiir ilişki-sine göz atalım. Bir şiiri, amaca uygun ve güzel kılan; salt ozan-öznenin yarattığı şiirin nitelikleri değildir kuşkusuz. O şiire yönelen, okuyar-kan yeniden iletken okur-öznenin bilinci ve duysal nitelik-leri de bir o kadar önemlidir. Eğer, okur-özne, o şiiri, amaca uygun ve güzel olarak kavrayacak bilgilenme ve yetenekten yoksun ise, o şiir hiçbir zaman doğru değerlendirilemeyecek-tir. Çünkü, şiir'in anlamı, okur-öznenin duyumsan ve bilin-cinin uzandığı yere-kavrama, algılama, biliş alanlarına: ka-dar gider.

Şiirin her iki öznel için yapılması gereken bir saptama da, bilincin ve duyarlılığın insanlığın tarihsel ve toplumsal etkinliği ve söylemine bağlı olarak var olduğudur.

Üniversite...
YÖK...

ÜNİVERSİTELER SORUNLARLA AÇILDI

EKİM ayı başlarında üniversiteler törenlerle açıldı. Adalet Bakanı Nejat Eldem üniversitelerin 12 Eylül'den sonragüçeltörünlerle açıldığını belirtti. Açılış törenleri önümüzdeki yıla ilişkin öğrencilerin beklentileri açmadık umut verici değildi. Başbakan Turgut Özal Ankara Üniversitesi'nin açılışında yaptığı konuşmada Türkiye'nin son beş yılda ne kadar değiştiğini yurt dışındaki değerlerden örnekler vererek açıkladı. Cumhuriyet gazetesi tarafından 12 Eylül'den sonra üniversitelerde yapılan ilk politik konuşma olarak nitelendirilen konuşmasında Tank Sömer Ülkeyi bölmeye çalışan gafileler olduğunu, harçların ortaklığı kanştırması için eleştirildiğini söyledi.

Üniversitelerin açılış törenlerinde konuşmalar yasak olduğu için öğrenciler yalnızca izlediler. Daha sonra da sorunlarını çözüm bulunması dileğiyle gazetelere, dergilere yazdılar. Bize gelen mektuplardan kısa alıntılar yapmayı sürdürüyoruz.

"Gazi Üniversitesinin bölümlerinden olan Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri tarafından 44. madde yorumlanmış ve rektörlüğe onaylanmıştır. Yorumlama şöyle: 'Birdersi ikinci defa alan öğrencilerin yeterlilik alıp okuldan ifşışığını kesilmesi söz konusu değil. Ancak yeterlilik (vize) alamayan öğrencilerin ifşışığının kesilmesine karar verilmiştir. 'Bu karar Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri'nde uygulanmaya başladığı halde diğer bölümlerde uygulanmıyor. Bizler GÜ' Kâşehir Eğitim

Yüksek Okulu'ndan atılan öğrencileriz. Diğer bölümlerde uygulanan bu kararın bize de uygulanmasını istiyoruz."

"Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefenin Menşei ve Felsefeye Başlangıç derslerinde koca bir yıl ne yaptık biz diye düşünmeye başladık. Önce kız erkek arkadaşlıklarını ele aldık. Bu olay kalorifer bulmak olarak nitelendirildi. Ardından sigora içen kız arkadaşlara kötü gözle bakmak gerekliliği öğretilti. Beyaz atlı prenslerin olmadığını öğrendikten sonra evlilik hakkında, doğum kontrolü konusunda dersler aldık. Herkes bol bol çocuk doğurmalymış. En önemlisi bizlerin geri zekalı olduğumuzu öğrenmemizdir. Felsefe öğrenebilmek bizim harcamız değilmiş. Böyle bocalamalar içinde yarımlar vize alamadık döktüldü. Aslında burada da bazı düğündürücü şeyler var. Vize notları bir aşağı bir yukarı inip çıkmıştır. Hocamızın bir aralar kışelerde okutulan sonro zararlı bulunarak toplatılan kitaptan bazı pasajlar yazarların notları fena sayılmadı. Başarı yüzdesi 1,5 olan dersin başarısızlık yüzdesi 98,5"

"HÜ Hemsirelik Yüksek Okulu Lisans programını 1984-85 öğretim yılı başında kazandım ancak bazı nedenlerle devam edemedim. Okulumuz 1985-86 öğretim yılında ön lisans programı uygulanmasına başladı. Benim durumumda olan arkadaşlarla birlikte ön lisans programına kayıt yaptırmak için bir dilekçe verdik. Ön lisans programından lisans programına geçiş koşullarının bizim için geçerli olmaması gerektiğini belirttik. Ancak bu dilekçemiz kabul edilmedi. Müdürlüğün hazırladığı ve hertürlü hakkımızdan vazgeçtiğimizi bildiren bir dilekçeyi imzalamak zorunda kaldık. Dilekçe vermediğimizde okulla ifşışığımızın kesileceği belirtildi. İstedikimiz ön lisans öğrencilerinin lisans eğitimine geçmek için aşmak zorunda bırakılmaları asusunun bizim için geçerli olmaması."

ODTÜ-Öğrenci Derneği Basın Duyurusu

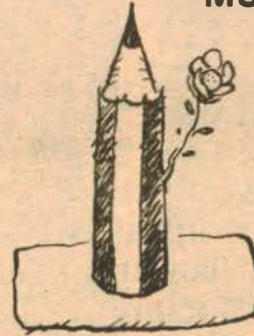
ODTÜ Öğrenci Derneği kuruculan öğrenci sorunları ve dernekler üzerine basına bir açıklama yaptılar. Kurucular açıklamalarında üniversite öğrencilerinin yıllardır sorunlarını iletmemenin, sorunlarının çözümüne katılmamasının sancısını çektiğini belirttiler. ODTÜ-ÖD Kurucuları derneklerinin kuruluş amacını "Geçmişin tüm acıları omuzlamaya yüklenen, sürekli baskı altında tutulan öğrenci gençlik, artık kendisini ilgilendiren her konuda söz söyleme, karar alma ve uygulamaya sürecine katılmak istiyor. Bunun için de, anayasal hakkı olan dernek kurma yani akademik ve demokratik işlemler çerçevesinde örgütlenme hakkını yaşama geçirmeye çalışıyor." biçiminde açıkladılar. Bu amaç doğrultusunda çalışmalarına ilişkin şu açıklamayı yaptılar: "Derneğimiz bu amaçlarla, gömülü birliklilik temhinde ve içinde bulunduğu yasal çerçeveye özerk ve demokratik üniversiteye; eğitimin planlanmasından yönetim mekanizmasının en ufak birimine kadar, öğrencinin, öğretim üyesini ve personelinin aktif katılımının sağlanması ve bu yolla tüm Türkiye'de demokratik merkezileşen bir işleyişe sahip üniversite eğitimi sistemine ulaşmaya çalışacaktır. Bu yere ulaşmada atılacak en önemli adım güncel sorunların bir bir üzerine giderek, kazandıran başarılarla süreç içerisinde aktif katılımı artırarak, derneğimizin tüm ODTÜ öğrencisini kapsamasıdır."

Açılışlarında öğrencilerin atılma, harç, barınma ve kültürel sorunlarına da değinen ODTÜ-ÖD Kurucuları 44. maddenin öğrenci yararına değiştirilmesi harçların kaldırılması, yurt sorununa çözüm bulunması ve sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılması için çalışmalar yapılması gerektiğini vurguladılar.

ODTÜ-ÖD kurucuları, üniversite öğrencisi olmanın sorumluluğunda ve bilincinde olan bircesin gücüne göz katarak olan insanlarını ve sorunların çözümünün en geniş şekilde öğrencilerin aktif katılımına ve üniversite yönetimiyle iyi niyet ve işbirliğine dayandığını belirttiler.

MÜFÖD Merkezi Açıldı

16 EKİM 1985 tarihinde Ege Univ. Müh. Fak. Öğrenci Derneği merkezi açıldı. Açılışa konuşan geçici yönetim kurulu başkanı Gülay Unur dernek olmasının anlamını belirttikten sonra öğrencilerden gelen soruları yanıtladı. Kalabalık yüzünden bir çok kişinin dışarda kaldığı açılışta, derneğin gerekliliği, amaçları, nasıl işe olunabileceği gibi birçok soru yöneltildi. Ayrıca başka okullardaki durum da soru konusu oldu.

BİLİM ve SANAT

KAŞIM (59) SAYISI ÇIKTI!

- TÜRKÜLERİMİZİN KOCA BEY'İ: RUHİ SU
- ÖĞRETMENLERE ÖRGÜTLENME HAKKI: ERDAL İNÖNÜ
- EKONOMİ YÜRÜYOR AMA NEREYE VE NASIL: SADUN AREN

• İmzaları ile:

Varlık Özmenek, Mümtaz İdil, Erendiz Atasü, Server Tanilli, Galip Tekin, Sadun Aren, Türker Alkan, Yakup Kepenek, Tufan Aydın, Sinan Sönmez, İlhan Alkan, Erdal İnönü (Söyleşi: Sezal Kaynak), Reşit Ergener, M. Kemal Göze, Erşen Sansal, Muzaffer İlhan Erdost, Selçuk Alsan, Remzi İnanç, Gürhan Uçkan, Yağmur Adsız, Afşar Timuçin, Mustafa Okan (Söyleşi: İbrahim Sayar)

• Karikatürleri ile:

Feruh Doğan, Nezib Danyal, Hatay Dumlupınar, Terry Wilkins

BİLİM ve SANAT AYDINLIĞIMIZ

Bilim ve Sanat'a abone olun, dosyalarınızı abone yapın

- Abone : Yıllık 2200,6 Aylık 1200 TL..
- Adres : Sumer Sk.36/1-A Kızılay ANKARA Tel: 301166
- Dağıtım : Etiler(Merkez)-Nuruosmaniye Cd.9/3-4
- Çağatay İSTANBUL Tel: 5276011

HÜ Beytepe Kampüsüne Ulaşım Paralı Oldu

HACETTEPE Üniversitesi Beytepe kampüsüne ulaşım paralı oldu Okul yönetiminin 15 Ekim 1985 tarihinde yap-

tığı duyuruya göre, öğrenciler bundan böyle okullarına gidebilmek için aylık 1650 lira karşılığında edinecekleri kartları kullanarak servis otobüslerine binebilecekler. Öğrencilerden yıllık 105 bin liraya varan rakamlarla alınan harçların ödenenleri için harcanmadığının bir örneği daha... H.Ü.'si öğrencilerin sorunlarına karşı öteden beri duyarsızlığını sürdürüyor. Yıllardanberi yanmayan kaloriferler, birkaç ay önce paralı hizmet yürütmeye başlayan uygulama ezanesi, Beytepe kampüsünde, malzeme yoksulundan çalışamayan dış hekimliği, tüm öğrencilere tek başına hizmet götürmeye çalışan iç hastalıkları hekimi, yemeklerin kalitesizliği...

Sorunlarını iletmek için büromuza gelen öğrenciler paralı öğretime başladıktan sonra bir de ulaşım için para alınmaya başlanmasının olumsuz bir durum olduğunu ve ulaşımın eskisi gibi parasız sağlanmasını istediklerini söylediler.

Türkolog Lel Starostov Öldü

SOVYETLER Birliği'nde yaşayan ünlü türkolog Lel Starostov geçtiğimiz eylül ayında öldü (1924-1985) Starostov uzun yıllar Sovyetler Birliği Doğu Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Kürsüsü'nde başkanlık yapıyordu. Başta Nazım Hikmet'in "Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim" romanı olmak üzere Aziz Nesin, Haldun Taner, ve Fakir Baykurt gibi yazarlarımızın eserlerini rusçaya çevirmişti. Türk dili üzerine önemli yapıtları ve türk yazarları üzerine incelemeleri bulunuyor. Starostov'un toplam makale, çeviri, inceleme vb. türü yapıtlarının sayısı yüzü aşiyor. 1977'de yayınlanan ve 48 bin sözcük içeren Türkçe-Rusça sözlük'ün denetçilerinden biri olan Lel Starostov'un Milliyet Yayınları'nda çıkan "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri'nin Rusya bölümünde bizi Yessenin'den, diğeri Yevtuşenko'dan olmak üzere iki çevirisi bulunuyor.

Sovyet Türkolog'lar, Starostov'u Türkçeyi en iyi bilen türkolog olarak nitelendiriyorlar.□

İsrail'in Güvenlik Önlemleri

İSRAİL işgal kuvvetlerine karşı Filistin direnişi, gerek politik ve gerekse askeri alanda geniş boyutlara ulaşıyor. Siyonist otoriteler Filistin halkının biiyüyen direnişini kırmayı amaçlayan politikaları iflas edince, Ürdün'ü ve Lübnanlı Filistinlilere ve işgal kuvvetlerine karşı tavrı alan gazetelere karşı baskıları yoğunlaştırdılar. Son olarak da Al-Najah Üniversitesi'ni kapatarak üniversitenin "Öğrenci Konseyi"nden beş temsilciyi tutukladılar.

Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS) bu gelişen olaylar üzerine Filistin halkı ve öğrencileriyle dayanışma kampanyası başlattı. Kampanyada, dünyadaki tüm demokratik ve ilerici güçlerin, siyonizmin insanlık dışı politikasına karşı seslerini yükseltmeleri isteniyor.□

AVRUPA'DA IRKÇILIK!

EKONOMİK yaşamın kötüye gitmesiyle birlikte, Avrupa'nın birçok ülkesinde ırkçılıkla ilgili olaylar sık sık gündeme gelmeye başladı. Son günlerdeki en önemli olaylar İngiltere ve Almanya'da yaşandı.

İngiltere'nin başkenti Londra'da çoğunlukla siyahların ve göçmenlerin yaşadığı Brixton semtinde polislin, "yanlışlıkla" bir siyah kadını vurması sonucu siyah gençlerle polis arasında çatışma çıktı. Çatışmada birçok bina ve 50 otomobil ateşe ve verilirken, 36 kişi yaralandı, 200 kişi tutuklandı. Olaylar üzerinde İngiltere İçişleri Bakanı Douglas Hurd, Cherry Groce'un yanlışlıkla vurulmasından duyduğu üzüntüyü dile getirerek olayla ilgili soruşturma açılacağını belirtirken, iktidardaki Muhafazakar Parti parlamenterlerinden Tony Marlow, "İngiliz vatandaşları-

nin verdikleri vergilerle İngiltere'de yaşayan siyah göçmenler şayet bu ülkede yaşamaktan memnun değilse, başka bir yerde yaşayabilirler" dedi.

Marlow'un demeci "Teacher hükümeti ekonomik politikasına tepkileri başka noktalarda yoğunlaştırmak için ırkçılığı üstü kapalı olarak destekliyor." yönündeki yorumlara yol açtı.

Bu arada İngiliz basını, kent içi bozulma ve siyahların sorunları konusunda hükümetlerin köklü önlemler alamadığını, çözümler yerine rastlarda tozlanmaya terk edilen ayrıntılı raporlar hazırlattıklarını bildiriyor.

Almanya'nın Frankfurt kentinde ise 5 bin göstericinin, "Almanya'nın Ulusal Demokratik Partisi"(NPD) kurultayının yapıldığı binaya yürümesi sırasında, bir göstericinin polisin baskıncı su aracı tarafından ezilmesi sonucu çıkan çatışmalar 16 kente yayıldı. Çatışmalar sırasında 270'den fazla kişi tutuklandı ve milyonlarca mark maddi zarar meydana geldi.

Polis aracı tarafından ezilen Günter Sare'nin annesi Frankfurt polisine karşı dava açtı. Avukat baskıncı su arakan polis aracının şoförünün, Günter Sare fadarn ışığında açık seçik görüldüğü halde gaze bastığını söyledi.

Federal Almanya'da Neo-Nazilerin resmi partisi NPD'nin yıllık kurultayı 1970'lerin başından bu yana her yıl, zaman zaman kurultaya katılanların yüz katı kalabalığından karşı gösterilerle engelleniyor.□

Kontraların Nikaragua'daki Suçları

1981'den bu yana CIA'nın örgütlediği ve finanse ettiği Kontralar

- 7953 sivili öldürdüler, yaraladılar ve evlerinden atıldılar,
- 6300 çocuğu kümesiz bıraktılar,
- 141 bin çiftiği topraklarından sürdüler,

- Okulları, tarım kooperatiflerini ve işyerlerini yıkıp, köprü ve depoları havaya uçurarak, ekimlik tohumları mısırsı hasatlarını yakarak bir milyar dolardan fazla zarara yol açtılar.

27 Ocak 1985'de Nikaragua devlet Başkanı Daniel Ortega şöyle diyordu: "Düşmanlarımızca 'özgürlük savaşçıları' ilan edilen kontralara giden her bir dolar Nikaragua halkının acılarını artırmaya yaramaktadır. Barış için verdiği savaşında ve kazanımlarını koruma yolunda Nikaragua halkı kendini savunmayı da öğrenmektedir. Çünkü tehlikeli düşmana karşı koyabilmenin tek yolu budur."□

"Annelere Ateş Etmeyiniz"

12. ULUSLARARASI

Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin onur konukları olan kadınlar, "Annelere Ateş Etmeyiniz" başlıklı bir açık mektup yayınladılar. Nikaragua'da, Kontraların Sadi-nista halk ordusunda asker olan çocuklarıyla görüşmeye gelen kadınlara ateş açarak dokuz kadını öldürüp yirmisini yaralamalarını protesto amacıyla kaleme alınan mektupta insana hayal veren kadına, anneye "el kaldırma"nın her zaman utandırıncı bir suç sayıldığına dikkat çekildi.

BM tarafından ilan edilen Kadın Yılı'nın onuncu yılından Amerikan yönetiminden Nikaragua'ya yönelik ve kurbanlarını daha çok kadın ve çocukların oluşturduğu devlet terörizmi politikasına hemen son vermesi istenilerek şu satırların altı çizildi:

"Bizim kalplerimizi kin dolduruyor. Sarılsan bizler kendimize soruyoruz: Buna benzer suçlar neden bizim çağımızda işlenir hale geldiler? Şundan eminiz ki, yalnızca bütün bunlar Amerikan emperyalizminin doğrudan onayı ile gerçekleşmektedir... Sorumluluk, CIA'nın kiralık çetelerine yüklenmelidir."

Mektubun altında UDKB Başkanı Frida Braun (Avusturya), Sovyet Kadınlar Komitesi Başkanı Valentina Tereşkova (SSCB), Uluslararası Irkçılık ve Apartheid Suçlarını Soruşturma Komisyonu Genel Sekreteri Polett Pirson Mati (Belçika) Küba KPMK Üyesi Melba Hernandez Mariette Stenius (Küba), Finlandiya Parlamento Üyesi ve Finlandiya Barış Taraftarları Derneği Başkan Yardımcısı'nın imzaları da yer alıyor.□

LIBERYALI ÖĞRENCİLERLE DAYANIŞMA

ULUSLARARASI Öğrenci Birliği (IUS), Liberya Üniversitesi ve Liberyalı Gençlerle Dayanışma Kampanyası nedeniyle diğer kuruluştan ve gençlerden, kendi dayanışma çabalarını anlatan mesajlar alıyor.

IUS Sekreteri tüm üyelerini ve diğer kardeş kuruluşlarını, Liberyalı öğrencilerle dayanışma kampanyasına yoğun biçimde katılmalarını istiyor.□

NERGİZ VE O GÜZEL
(ÖYKÜLER) KADININ ÇOCUKLARI
(ROMAN)
BURHAN GÜNEL

KEREM YAYINLARI - PK. 371 KIZILAY - ANKARA
DAĞITIM : ADAŞ - CEMMAY - DATİÇ

NOBEL BARİŞ ÖDÜLÜ

OSLO-YARIN) Bu yılın Nobel Barış Ödülü, "Nükleer Silahlara Karşı Dok-torlar" adlı uluslararası örgü-te verildi. Norveç Parlamen-tosunca seçilen Nobel Barış Ödülü Komitesinin 11 Ehim-günü yaptığı açıklamada, Bernard Lown adlı Ameri-kalı ve Jevgeny Tjasov adlı Sovyet doktorunun öncülü-ğündeki örgüte yılın Nobel Barış Ödülü'nü vermeyi uy-gun gördükleri belirtildi. No-bel Barış Ödülü Komitesi başkanı Egil Aarvik, "Dok-torların örgütünün çokönemli bir görevi yerine getirmekte olduğunu ve olası bir atom savaşının korkunç sonuçla-rını açıklamakla çok yararlı bir çalışma yaptığını," söy-leli.

1980 yılında kurulan örgü-tü, 41 ülkeden 145 000 doktor üyesi var. Profesör Bernard Lown ile Jevgeny Tjasov bu örgütün kurulma-sına öncülük eden ve ülkele-rinde olduğu kadar, uluslar-arası planda da saygınlık ka-zanmış iki bilim adamı. Bir-birine zıt iki ülkenin vatandaş-ı olmaları, onların birlikt-e çalışmalarını güçleştirmeye-dir gibi, daha da kolaylaştırdığı biliniyor. Nitekim her iki bilim adamı da ödülü al-ma haberini, Cenevre'de, ABD-Sovyet silahsızlanma görüşmelerinde etkili olmak için biddandıkları arada öğ-rendiler. Önce şaşırıp sonra sevinçlerini açıklayan her iki doktor, Nobel Barış Ödülü'nün çalışmalarını güçlen-direceğini belirttiler.

Anımsanacağı gibi daha önce Kissinger, Begin gibi ki-şilere verilerek saygınlığından epey şey yitirmiş olan No-bel Barış Ödülü, geçen yıl kara rahip Desmond Tutu' ya veriliyordu. Bu yılın 99 adayı arasında, Güney Pas-tifik'i nükleer silahlarla arın-dırmak için büyük çaba har-cayan Yeni Zelanda başba-hanı David Lange ile Band Aid projesinin başlatıcısı Bob Geldof da vardı.

Öte yandan, "ALTER-NATİF BARİŞ ÖDÜLÜ" olarak adlandırılan ve İsveç'in Dagens Nyheter ve Danimarka'nın Politiken gazete-le-rince verilen ödül, bir süre önce Fransa'da başlatılan "TOUCHE PAS AMON POTE" (Arkadaşıma Dokun-ma) adlı ırkçılığa karşı örgü-te verildi. Kısaça "S.O.S. Irkçılık!" olarak fransız gençler tarafından başlatılan ve kısa süre içinde tüm Avrupa'ya yayılan bu eyle-mi simgesini, dur işareti ve veren ve yaha'ya takılan bir el oluşturuyor. Her ülkenin kendi diline hazırlanan bu rozeti Avrupa'nın hemen her köşesine görmek olası. Her iki gazetenin birlikte yaptığı açıklamada bu eyle-min, Fransa'da Le Pen'in başı çektiği yeni faşizme karşı çok etkin bir şekilde karşı çıkmayı başardığı ve içinde bulunduğumuz on yılın en önemli politik aktı-mi haline gelmekte olduğu belirtiliyor. ●

Yurtçi'nden

DEĞERLİ BİR ÇALIŞMA Muğla Sanat ve Kültür Şenliği

GEÇTİĞİMİZ 26 - 30 Eylül tarihleri arasında 11 Muğla Kültür ve Sanat Şenliği gerçekleştirildi. Muğla Belediyesi nin girişimleriyle düzenlenen şenliğe YARIN da "İşçi Portresi" fotoğraf sergisiyle katıldı.

Şenliğin özelliği ülkemizde az rast-lanan bir örnek olarak belediyenin kül-tür ve sanat etkinliklerine sahip çıkma-sı, desteklemesiydi. İyi bir organizas-yonla etkinlikler için gerekli yerler sağlandığı gibi, şenliğe katılanların tüm yol, yemek, barınma gereksinimle-ri belediyece karşılandı. Bir kültür ve sanat şenliği düzenlemenin gerektirdiği sorumluluk anlayışla, uzun süredir ve ciddi olarak hazırlanmam sonucunda bazı beklenmedik aksaklıklara karşın şenliğin gidişi olumluydu.

Şenliğin en belirleyici ve diğerlerin-den ayrılan özelliği kültür ve sanat festi-vali olmanın tutarlılığını taşımasıydı. Müzik, tiyatro, edebiyat, görsel sanat-lar gibi çok değişik alanlarda bu bütün-lük farkediliyordu.

Ayrıca belediyenin yaptıracağı tesis-lere ilişkin mimari tasarım çalışmalarını da dikkatleri çekti. Bir süredir yapılan çalışmaların sonuçları şenlik sırasında sergilendi. Muğlalı mimarlar Cengiz Bektaş'ın koordinatörlüğünde çalışıyor ve ortaya çıkan gelişmeler halkla tartışma-ya açılıyor. Uygulama bu aşama geç-tikten sonra başlıyor.

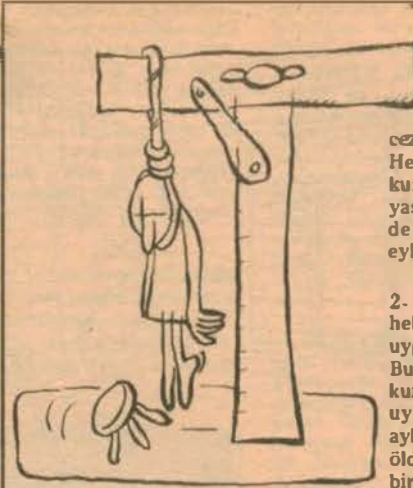
Bu bütünlük içinde "İşçi Portresi" sergisi de olumlu bir yer oluşturuyordu. Serginin şenliğe son anda katılmasına ve şehrin merkezinde olmayan bir yere alınmasına rağmen ilgi doyurucuydu. Özellikle Muğlalı işçilerin yakın ilgi-si sergiye bambaşka bir tad kattı.

Sergiye izleyenlerin izlenim defterle-ri yazdıklarının bir kısmı şöyle: "Biz işçileri bu portrelerle duyulün siz "Yarın" değerine saygılar."

"Emekçi olduğumuzu bize hatırla-tıyor, her zaman bizleri birleştiriyor-sunuz, saygılar."

"Emeği yaratan bizim nasıdı elleri-mizdir. Tüm dünyada ben varım. Latin Amerika'da, Orta Doğu'da. Çünkü ben işçiyim, özgürlük ellerimle yazılır. Ka-rarlı olan emekçileri" Yarın'ın 5. yılını kutlar."

Dileğimiz Muğla Şenliği'nin ve bu türden şenliklerin yetkinleşerek yay-gınlaşarak sürmesi. □

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ

İDAM CEZASI

KALDIRILMALIDIR!

TÜRK Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 28.9.1985 tarihinde yaptığı toplantısında, son günlerde kamuoyunda yoğun bir biçimde tartışılan "idam cezası" konusunu tıp meslek ahlak kuralları açısından inceledi ve iki önemli nedenden ötürü hekimleri ölüm cezasına karşı olduklarını kamuoyuna açıklanmasına ve ölüm cezasının Türk Ceza Yasasından kaldırılması için Türkiye Büyük Millet Meclisine, Hükümete ve Cumhurbaşkanlığı Makamına başvurulmasına oybirliği ile karar verdi.

1. İdam bir bakıma, cezadan çok ilkel bir intikam duygusunun tatminidir. Kutsal olan "hayat" kavramına ters düşer. Bu nedenle gelişmiş olan toplumlar idam

cezasını yasalarından çıkarmaktadır. Hekimlik mesleğinin temel ahlak kurallarından birincisi insanları yaşatmak olduğuna göre, hekimlerin de hayatı sona erdirecek olan her eyleme karşı olması doğaldır.

2. Yürürlükteki yasalarımız hekimlere, idam cezasının uygulanmasında görev vermektedir. Bu konuyu tartışan meslek kuruluşlarının görüşü bu uygulamanın tıp meslek ahlakına aykırı olduğudur. Hekim bir öldürme işleminde yer almamalı ve bir ölüm olgusunun "izin vereni" ve sonucun pasif bir bekleyicisi durumunda olmamalıdır. Dünya Tabipleri Birliği de 1981 yılında toplanan 34. Asamblesinde hekimlerin, ölüm cezasının uygulanmasında görev almalarının meslek ahlakına aykırı olduğu konusunda bir b'd'iriyi kabul etmiştir.

Kan davasının güdülebileceği bir toplumda yaşayanlar, kilitlerinin baskısı ile idam cezasının savunucusu olabilirler. Türkiye çağdaş uygarlık düzeyinde en ileri aşamada olmağa karad bir ülke olduğuna göre, Milletvekillerimizin geleneksel baskıların etkisinden kurtularak ölüm cezasını yasalarımızdan çıkarmalarını ve Cumhurbaşkanımızın da bu gelişmeyi desteklemesini diliyoruz ve bekliyoruz.

Türk Tabipleri Birliği
Genel Başkanı

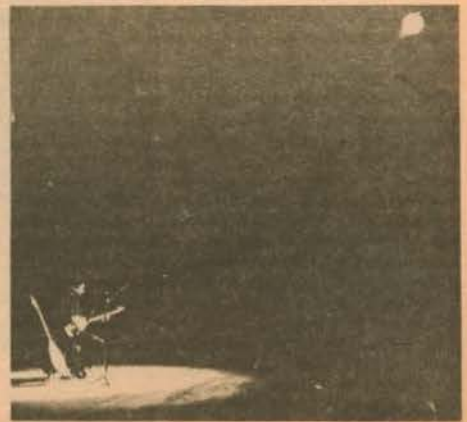
Prof. Dr. Nurettin Fişek

N. H. Fişek

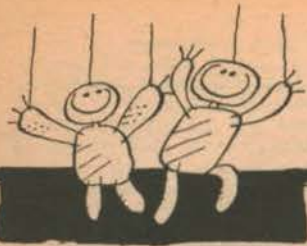
Rahmi Saltuk Ankara ve İstanbul'da Bir Dizi Dinleti Sundu

GEREKLİ izlenler verilmediğinden uzun süre ertelenen Rahmi Saltuk'un konserleri Ekim ayı içinde İstanbul San Tiyatrosu ve Ankara Çağdaş Sahne'de gerçekleştirildi. Uzun süren bir bekleyişten sonra şaşırtabilen izlenlerin sevilici, büyük halk sanatçısı Ruhi Su'nun ölüm haberiyle göğseleniyordu. Rahmi Saltuk, uzun yıllar öğrencisi olduğu, son programı için de yardım ve anılarını aldığı Ruhi Su'yu yitirmenin acısıyla sahnele-re çıktı. Programını değiştirerek O'nun türkülerini bekleyicileriyle hep birlikte sevendirdi. Konserler-den önce, sanatçı için bir dakika saygı duruşunda bulunuldu.

Özellikle genç izleyicilerin bü-yük ilgi gösterdiği dinletilerde Rahmi Saltuk, Ruhi Su'nun eser-lerinin yanı sıra Feyzullah Çınar'dan, Aşık Veysel'den, Kul Him-metten eşgiyi sundu. Hasan Hü-seyin'in, Ahmed Arif'in dizelerini seslendirdi.

Fotoğraf: ALPER FIDANER

TIYATRO'DAN

ÇALIŞMALARINI Amsterdams'da südüren Öngören Tiyatrosu Gençlik Projesi adlı bir çalışma başlattı. Çalışmalar süresince oluşturulacak grupların gençlik sorunları üzerine hazırlayacağı skeçler her ay belli merkezlerde seyirciye sunulacak. Öntümüzdeki yılın başında ise hazırlanan tüm skeçler bir araya getirilerek kabare türünde bir oyun olarak hazırlanacak. 1985 Gençlik Yılı nedeni ile hazırlanan bu çalışmaları sanatçı Meral Taygun yönetiyor.

Göçmen işçilerin aktüel sorunlarını ve geri dönüş konusunu esprili bir tarzda anlatan **Arafta Kalanlar** adlı oyun 15 Eylül'den beri sergileniyor. Oyunun yazar ve yönetmeni Yılmaz Onay. Ayrıca geçtiğimiz sezon Meral Taygun tarafından sahneye konan Bertolt Brecht'in **Faşizmin Korku ve Sefaleti** adlı oyunu oynamaya devam ediyor.

KARTAL Sanat İşliği Tiyatrosu çalışmalarını Yılmaz Onay'ın yazdığı **Şarkılarımız Olmesin İsmi** çocuk oyunuyla sürdürüyor. İsmail İşilsoy'un yönettiği oyunun müziklerini Tugay Başar hazırlıyor.

Topluluk, öle yandan bir uçak kazasında sağ kalan bir kaç yolcunun, açlık karşısında, yaşamak için "insan eli yemek yememek" tartışması çıkış noktası alınarak, toplumdaki kimi kesimlerde kemikleşmeyle olan inana yabancı bireyi yapılandırmalara güncel bir eleştirisi sunmayı amaçladığı "Et" adlı oyunun çalışmalarını sürdürüyor. Topluluğun bu sezon sahnelemeyi amaçladığı diğer oyun Henrik Ibsen'in **Hall: Düşmanı** adlı oyunu.

BİZİM TIYATRO Barry Colins'in "Yargı" adlı oyununu Zafer Dipey'in yönettiğinde sergiliyor. İkinci Dünya Savaşında tutuk edilerek bir manastıra susuz ve yiyeceksiz diri din gömülen yedi askerini, gerçek bir olaydan alınma yaşam öyküsünün anlatıldığı oyunun ilk gösterim tarihi Aralık 1985...

— Özgün müziklerini Reyman Eray'ın hazırladığı **Hakkı Özkan'ın Pili Bebek** adlı çocuk oyunu ve Haluk Şeket Ataseven'in yönettiği **Duygu Eğitimi Gösterileri** Bizim Tiyatro'nun değer etkinlikleri...

DENİZLİ TIYATROSU M. Sadık Aslanlıkara'nın yönettiği **Turgut Özalman'ın Duvarların Ötesi** adlı oyununu sergiliyor. Oyunun müzik yönetmeni Özgür Öz.

Kent-Koop'un Karikatür Yarışması Ödülleri Açıklandı

KENT-KOOP'un 6. kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen "Genç İsan ve Çevresi" konulu karikatür yarışması sonuçlandı.

Tan Oral, Nezih Danyal, İsmail Güleş, Kamil Masaracı, Hatay Dumlupınar ve Fatma Ergün'den oluşan seçici kurulun değerlendirmesi sonucunda; Birincilik ödülünü Cemal Arız (Elazığ)

İkincilik ödülünü Sefa Sofuoğlu (Adana) Üçüncülük ödülünü Enver Malıkoç (Karabük) aldılar

Atay Sözer (İstanbul), Harun Yavruoğlu (Trabzon), Cem Koç (İzmir), Hakan Boyav (İzmir), H. İbrahim Yıldırım'ın (İzmir) mansiyon aldığı yarışmaya katılan ve ödüle değer bulunan eserler 18 Ekim'de Ankara Güven Park'ta çadır içersinde sergilendi.

İlker Maga'nın sergilenmeye değer görülen fotoğrafı

AFSAD'DA AYIN FOTOGRAFI

AFSAD'ın düzenlediği Ekim '85 Ayın Fotoğrafı yarışmasında Fatih Çakmakçı'nın fotoğrafı birinci oldu. "Tatlı" konulu yarışmada Mehmet Gökağaç'ın yapıtı ikinciliği alırken, Gülümser İşçelebi'nin yapıtı üçüncü oldu. Yarışmanın seçici Ahmet Tolungüç, İlker Maga ve Alper Fidaner'in birer, Ünal Çınar'ın iki fotoğrafını da sergilenmeye değer buldu.

YILIN BASIN FOTOGRAFLARI SERGİSİ 1985

AFSAD, ilki geçen yıl düzenlenen Yılın Basın Fotoğrafları Sergisi'nin ikincisini 1986 yılı başında gerçekleştirecek.

Yılın Basın Fotoğrafları Sergisi ile, geçen bir yılın belgelenmesinin ve fotoğrafların izleyicilere sunulduktan sonra arşivlenerek gelecek için korunmasını amaçlandığı bildiriliyor.

Üç ilde açılması planlanan sergide, izleyicilerin oyları ile yılın en iyi basın fotoğrafları belirlenecek.

Yayın organlarında çalışan foto muhabirlerinin katılabildiği sergiye son fotoğraf gönderme tarihi 30 Aralık 1985 olarak belirlendi. Sergiye katılma; isteyen foto muhabirlerinin 18x24 ya da 20x30 boyutunda en çok: 8 fotoğrafı AFSAD'a posta ile ya da elden ulaştırılması gerekiyor.

ADA YAYIN VE MÜZİK PAZARLAMA

DAĞITIMINI YAPTIÇIMIZ KASETLER

- EZGİNİN GÜNLÜĞÜ
- MOZAIK
- GRUPÇAĞRI (Çıkacak)

YUNAN FOLK VE POP MÜZİK KOLLEKSİYONU

- MAMA MOUSKOVRI
- VICKY LEANDROS
- MELİNA MERCOURI
- MİKİS THEODORAKİS
- MARİA FARANDOURI
- MANOS HADJIDAKİS
- PETROS PANDOS
- İRENE PAPAS
- Orjinal Plaklar
- Müzik Kitapları
- Süreli Yayınlar
- Hediye Eşya
- İthal boş kaset çeşitleri

AMERİKÂN FOLK VE COUNTRY MÜZİK KOLLEKSİYONUNDAN SEÇMELER

- JOHNY CASH
- PETE SEEGER

- JAMES TAYLOR
- NEİL YONG
- DON WILLIAMS
- JOAN BAEZ
- DONOVAN
- EMMYLOU HARRIS
- BOB DYLAN
- LEONARD COHEN
- JOHN DENVER
- BELAMY BROTHERS
- PAUL SİMON

KOLLEKSİYONUMUZUN DİĞER ÇEŞİTLERİNDEN SEÇMELER

- GEORGES MOUSTAKI
- VİCTOR JARA
- İNTİ-İLLİMANI
- FACIO SANTILLAN
- PACO PENA
- CHICK COREA
- İWAN REBROFF
- EDITH PIAF
- BOB MARLEY
- PACO DE LUCIA
- RAVİ SHANKAR

Zafer Çarşısı No: 27 Yenışehir- Ankara Tel: 31 50 63

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Sorun Yayınları

Kuruluşunun onuncu yılında sunar:

Boyacı Ahmet Sok. No: 12/307
Çemberlitaş-İst.
8112455

V. İ. Dobrenkov

ERIC FROMM'UN ve YENİ-FREUDÇULUĞUN ELEŞTİRİSİ

Sırrı Öztürk

İLERİCİ YAYINCILIĞIMIZIN SORUMLULUĞU

Dağıtım: İstanbul, CEMMAY
Ankara, ADA9 - İzmir, DATIÇ
Cumhuriyet Kitap Kulübü (180)

"KENT VE GENÇLİK" FOTOGRAF SERGİSİ AÇILDI

AFSAD ile Kent-Koop'un birlikte düzenlediği "Kent ve Gençlik" Konulu fotoğraf sergisi 18 Ekim'de Ankara Güvenpark'ta kurulan çadorda açıldı. Sergide AFSAD üyelerinin 50 fotoğrafı yer alıyor.

4. İSTANBUL ULUSLARARASI FOTOGRAF YARIŞMASI SONUÇLANDI

İk'SAK'ın iki yılda bir düzenlediği Uluslararası Fotoğraf Yarışması'nın dördüncüsü sonuçlandı. Siyahbeyaz baskı, renkli baskı ve saydam (dia) dallarında düzenlenen yarışmaya 41 ülkeden 781 fotoğrafçı 3645 yapıt ile katıldı.

Mehmet Boyhan, İsa Çalik, Ahmet Öner Gezgin, Sabit Kalfagil ve Cengiz Karlıoğlu'dan oluşan jüri kurulun yaptığı değerlendirme sonucu önemli ödüllere sahip olan Fotoğraf Sanatı Uluslararası Federasyonu (FIAP) Altın Madalyasını siyahbeyaz baskıda Valery Fedorenko (SSCB), renkli baskıda Manfred Kriegerstein (F. Almanya), saydamda Joachim W. dettmer (F. Almanya) kazandı.

Yarışma sergi ve gösterisi Fotoğraf Günleri etkinlikleri içinde 2-16 Aralık tarihleri arasında İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Büyük Sergi Salonu'nda gerçekleştirilecek ve başarılı fotoğraflardan oluşan bir katalog hazırlanacak.

BİRLEŞİK ALMAN İŞÇİLERİ İŞGÜVENLİĞİ İÇİN GREVDE..

PETROL - İŞ üyesi Birleşik Alman İlaç Fabrikası işçileri 17 Eylül 1985 günü "İşgüvenliği" istemi ile greve başladı.

440 işçi, işten çıkarmayı kolaylaştıran, amacı dışında uygulamaya açık olan 17/2 ve 13. maddelere karşı Disiplin Kurulu'nda işçilerin ağırlıklı olarak söz sahibi olmasını istiyor.

İşçiler, işgüvenliği sağlanmadıkça öteki maddeleri görüşmeyeceklerini belirtiyor.

Grev nedeniyle Petrol-İş sendikası-na ülke içinden ve dışından dayanışma mesajları geliyor.

İşçiler, işgüvenliği sözleşmeye girmediği, grevi sürdürmeye kararlı olduklarını belirtiyorlar.

Güvenilir, güçlü kuruluş

ETKİN DAĞITIM

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana'da yaygın kitapçı ve bayii dağıtımıyla ve 33 il, 40 ilçe çevresindeki kitapçı dağıtımıyla, sürekli yayınlara dağıtımında ilke düzeyinde tek isim

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ DERGİLER:

Bilim ve Sanat	Video Magazin
Yarın	Video- Haber
Varlık	Fotoğraf
Gün	Su
Yapıt	Briç
Günümüzde Kitaplar	Buket
Mülkiyeliler Birliği	İncece
Müzik Ansiklopedisi	Uçurum
Stüdyo Imge	Mork Öpük
Bilgisayar	Sanat Rehberi
Bilgi	Folklor
Eğitimde Bilgisayar	Halk Kültürü
Bilgi İşlem	İnsan ve Kainat
Mikroprogram	Fen Bilim ve Spor

Merkez (İstanbul): Nuruosmaniye Caddesi, Vapur Apt. No:9, Kat: 3 - 4, Çağaloğlu (527 60 11)

Şube (Ankara): Sakarya Caddesi, Öryazın Pasajı, Alt Kat No: 25 Katlı

Şube (İzmir): 847. Sokak, Büyükbeyler İşhanı, No: 8/510, Konak

KUZEY YAYINLARI

KUZEY YAYINLARI
Atatürk Bulvarı 103/68
Kızılay - Ankara

Berke Vardar
AYDINLANMA ÇAĞI
FRANSIZ YAZINI

N. Çernişevski
NASIL YAPMALI
Çev. Mazlum Beyhan

B. Wolfe
DEVİRİMİ YAPAN OÇ ADAM

N. Guillen
ADAM EDEN SÖZLER
Çev. Ali Cengizkan

Adam Senel
TELEANDREGENOS
ÜTOPYASINDA EVLİLİK
HAYATI

M. Boulgakov
MOLIERE EFENDİ
Çev. Özdemir İnce

Aydın Süer
RUS KLASİKLERİ ÜZERİNE
ELEŞTİRİLER

Ernst Fischer
SANATIN GEREKLİLİĞİ
Çev. Cevat Çapan

BİREY ve TOPLUM YAYINLARI

BİREY ve TOPLUM

REMKA LTD. ŞTİ.
Atatürk Bulvarı 103/68
Kızılay - Ankara

F. Partant KALKINMANIN
SONU Çev. Fikret Başkaya
I. İlch OKULSUZ TOPLUM
Çev. B. Üstün
B. Magge YENİ DÜŞÜN
ADAMLARI Başlız, M. Tunçay

S. Hall, B. Lumley, G. Melennan
SİYASET VE İDEOLOJİ:
GRAMSCI
Çev. S. Emrealp
S.İ. Arolov BİR SOVYET
DİPLOMATİNİN TÜRKİYE
ANILARI
Çev. H. Ali Ediz
Türkkaya Ataöv İKİNCİ DÜNYA
SAVAŞI
M. Blach TARİHİN SAVUNUSU
YA DA TARİHÇİLİK MESLEĞİ
Çev. M. Ali Kılıçbay

E. Morin KAYBOLMUŞ
PARADİGMA Çev. M. Ali
Kılıçbay
W. Kula FEODALİZMİN
EKONOMİK TEORİSİ
Çev. Oğuz Esen
B. Rowthorn KAPİTALİZM,
ÇELİŞKİ ve ENFLASYON
Çev. Cemil Günay

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

GÜN

150 lira

SIYASİ HABER YORUM DERGİSİ GÜN, 8 AYDIR YAYINLANIYOR, İSTANBUL, ANKARA, İZMİR'DE YAYGIN OLARAK DAĞITILYOR, POLİTİK GELİŞMELERİ, SENDİKAL ÇALIŞMALAR, İŞÇİ SORUNLARINI İZLEMEN İSTEYENLERCE OKUNUYOR...

GÜN'ÜN 8 SAYISINDAN HERHANGİ BİRİNİ ALIP OKUDUNUZ MU?

GÜN, DEMOKRASİ SORUNUNA, BARIŞA, SENDİKAL GELİŞMELERE ÖZEL AĞIRLIK VERİYOR. HER SAYISI DEMOKRASİNİN GERİDÖNÜLMESİ OLARAK KAZANILMASI SORUNLARINI VE İSTEMİNİ TARTIŞIYOR. SİZ DE DEMOKRASİ TARTIŞMASINA KATILMAK İSTEMEZ MİSİNİZ? GÜN HER SAYISINDA BÜYÜK FABRİKALARIN İŞÇİ TEMSİLCİLERİNİN YAZILARIYLA FABRİKALARDAKİ OLAYLARI VE İŞÇİLERİN SORUNLARINI TARTIŞIYOR. ÜLKEMİN BÜYÜK İŞYERLERİNDEKİ GELİŞMELERİ İŞÇİLERİN KALEMİNDEN OKUMAK İSTEMEZ MİSİNİZ? GÜN'Ü OKUYUN.

GÜN 9. (KASIM) SAYISI ÇIKTI

- 84. Madde tartışmaları ve erken seçim sorunu
 - Laiklik ve demokrasi
 - "Alternatif" tartışmaları sürerken
- Gorbacov için Time dergisinin özel sayısından (9 Eylül 1985) yapılan derleme çeviri.
- Etilenen Af, Geciken Demokrasi'ye giderken
- 1946 - 52 Sendikacılığı ve Türk-İş'in kuruluşu

Yazışma ve üç büyük kent dışından abone olmak isteyenler için (yıllık 1000 lira) adresi: 856. Sk. Nuhhan, No: 3/502, Konak, İzmir • İstanbul Büro: Molla Fenari sk. Nadir Han, Kat 5, Çağaloğlu, İstanbul

SÜREÇ YAYINCILIK (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Niçin Feminizm Değil?/Sibel Üzbudun ... 250 lira
Niçin Sendika Akrabası Değil?/Kemal Süker... 250 lira
Niçin YÜK Değil?/Prof.Dr.Toktamış Ateş... 250 lira
Niçin Eşit İşe Eşit Ücret Değil?/Aytunç Altındal... 250 lira
Niçin Kitlelesiz Spor Değil?/Ergun Ilıcay... 250 lira
Niçin Yapısalcılık Değil?/Afşar Timuçin... 250 lira
Niçin Arabesk Değil?/Ertan Eğribel ... 250 lira
Niçin Siyonizm Değil?/Erdiç Özköylü ... 250 lira
Niçin Masonluk Değil?/İlhami Soysal ... 250 lira
Niçin Varoluşçuluk Değil?/Afşar Timuçin... 250 lira
Niçin Uyuşturucu Değil?/Tanzer Okur ... 250 lira
Niçin Kadınsız Çağdaşlaşma Değil?/Zeynep Külcarslan... 250 lira
Uzay ve Psikoloji/Y.Gagarin-V.Lebedev ... 700 lira
Türkiye ve Reformları/Eugene Morel ... 700 lira
Türkiye'de Kadın/A.Altındal... 1100 lira
Latin Amerika Başkaldırıyor/Nur Dolay... 1000 lira
Sözler/Halil Cibran... 600 lira
Ey Benim Güzel Sevdalım/Afşar Timuçin... 400 lira
İhanet Şiirleri/A.Altındal... 400 lira
Budizm ve Felsefe/... 600 lira
Sakıncasız/Uğur Mumcu... 350 lira
Canlı Bayraklar/Kırım Koreen... 800 lira
Niçin Değil Dizisi Cilt I. 1000 lira
Niçin Değil Dizisi Cilt II. 1000 lira
Osmanlı İmparatorluğu Tarihi/Türkçesi Şiar Yalçın... 3750 lira
Türkiye'deki Alman Politikası/Türkçesi Levent Konyar... 900 lira
Gizli Yazışmalar/... 900 lira
F. rensel Doğa Tanhisi ve Gökler Kuramı/İ.Kant... 650 lira
Osmanlılarda Şiir, Dora dâstıra... 650 lira
Epistemoloji ve Psikoloji/Jean Piaget ... 650 lira
Siyasal Kültür ve Yöntem/A.Altındal ... 650 lira
Osmanlı İmparatorluğunda Yenileşme Hareketleri/Paul Imbert... 750 lira
Barbarlık Kıyısı/Noiman Mailer... 750 lira
Erimiş/Halil Cibran... 450 lira

ONUR YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİM)

İlhançer ve Lirik/Metin Demirtaş ... 250 lira
Kapitalizm ve Tanım/Muzafer İ. Erdost ... 300 lira
Mukaddime I/İbni Halidun ... 750 lira
Bütün Yapılar/Illegel... 500 lira
Seksüel Seçme/Charles Darwin ... 800 lira
Emeğin ve Emekçilerin Tanhisi/Pierre Brizon ... 800 lira
Rölativitenin Alfabetesi/Bertrand Russell ... 350 lira
Evren ve Düşünceleri/Roland Omnès ... 400 lira
Fiziğin Evrimi/A. Einstein -I. İnfield ... 500 lira
Kemal Atatürk ve Çağdaş Türkiye/Johannes Glasneck ... 600 lira
Türkiye'de Faşist Alman Propagandası/Y. N. Roxaliyev ... 600 lira
Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Üzelliği/Y.N. Roxaliyev ... 600 lira

YAYIN abone kulübü

Yarın Kitap Kulübü abone olan okurlarına indirimli kitap sağlamayı sürdürüyor. Bu ay kitap kulübümüze Süreç Yayıncılık katıldı. Kulüp kapsamında bulunan tüm yayınevlerinin listesini bu sayımızda yayınlıyoruz. Listede kitapların üst fiyatları yer alıyor. İndirimler ayrıca hesaplanmalı ve yurtiçi ödemeli ve yurtdışı isteklerde posta giderleri istek tutarına eklenmelidir. 1000 liradan az isteklerde ödemeli istekleri karşılamıyoruz. Okurlarımızın posta çeki hesabımızı kullanmaları ya da kitapların ederini pul olarak göndermeleri gerekiyor. Kitap isteklerine, posta çeki alındı kuponu da eklenerek bir mektupla bildirildiğinde kitaplar en kısa sürede postalanacaktır.

Kitap Kulübümüze katılmış olan diğer yayınevlerine ait kitap listelerini Aralık sayımızda duyuracağız.

Osmanlı İmparatorluğunun Yarı Sömürgeleştirilmesi/A.D.Noviçev ... 350 lira
Okulun Toplumsal İşlevi/Ignacy Szanlowski ... 500 lira
Albert Einstein/L. copold İnfield ... 350 lira
Türlerin Kökeni/Charles Darwin ... 1100 lira
Bilim ve Yazın Arasında/Muzafer İ. Erdost ... 400 lira
Osmanlı İmparatorluğunda Mülkiyet İlişkileri/Muzafer İ. Erdost ... 600 lira

BİLİM VE SANAT YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Nükleer Tehlike/Haluk Geçer ... 300 lira
Hep Aramızda Olacağız/Güney Gönenç ... 450 lira
Ben Bir Fizikçiyim/A. Kitaygorovski ... 450 lira
Asimov Açıklıyor/100 Soru - 100 Yanıt ... 650 lira
Edebiyat Barış ve Özgürlük (Lotus Edebiyat Ödülleri Seçkisi)/Düzenleyen Aziz Çalışlar ... 640 lira
İrk ve İrkçilik Düşüncesi/Alaattin Şenel ... 450 lira
Edebiyat Bilimi I/G.N. Pospelov, ... 450 lira
Edebiyat Bilimi II/G.N. Pospelov ... 900 lira

BİREY VE TOPLUM YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Felsefe ve Bilim Adamlarının Kendiliğinden Felsefesi/Louis Althusser ... 500 lira
Gramsci ve Felsefe/Jacques Texier ... 450 lira
Modern Prens/Antonio Gramsci ... 500 lira
Demokrasi'nin Gerçek Dünyası/C.B. Macpherson ... 400 lira
Üretim Tarzlarının Eklemlenmesi Üzerine/Laclau, Taylor Mouzelis, Ersoy, Wolpe, Foster - Carter ... 900 lira
İlk Topluluktan Uygur Topluma/Alaattin Şenel ... 1200 lira
Siyasal Muhalefet/Nükhet Turgut ... 1200 lira
Sosyalist Ülkelerde Yönetime Katılma/Yavuz Sabuncu ... 600 lira
İslamiyette Kadın/Atımet Ağaoğlu ... 300 lira
Kaybolmuş Paradigma/İnsan Doğası/Edgar Moiti ... 600 lira
İnsanın Sekiz Çağı/Erik H. Erikson ... 300 lira
Hz. Muhammed ve Charlainagne/Henri Pirenne ... 850 lira
Çağdaş Siyasal Düşünceler/E. Mac Nall Burns ... 2000 lira

Siyonizm ve İrkçilik/Der. ve Çev. Türkkiye Ataöv ... 900 lira
Azgelişmişlik ve Siyasal Yapılar/Sadun Emrealtı, 550 lira
Piyasa Ekonomisi ve Demokrasi/Assar Linbeck ... 450 lira
Kalkınmanın Sonu/Francis Pantant ... 500 lira

YARIN YAYINLARI YÜZDE 20 İNDİRİMLE

Sovyet Romanı/A. Mümmöz İdil ... 250 lira
Saul Steinberg /Sanatı ve Çizgileri ... 500 lira
Haykunan Sessizlik/Günhan Uçkan ... 150 lira
Bir Avuç Kum/Ergül Çetin ... 150 lira
Cevahir Kalbiyle Dolunay/İlhami Yazıcı ... 150 lira
Barış ve Savaş Sorunu Üzerine/Einste in Freud Yazışması ... 100 lira
Yaz Kirlenmiş Olsam/Ahmet Ada ... 150 lira
Görümüşür / Hapisaneden Mektuplar ... 400 lira
Günlenimiz/Yağmur Atsız ... 200 lira
Aykırı Yaşamak/Şükri Erbaş ... 300 lira
İdonlojiki/Hatay Dumlupınar ... 300 lira

TEORİ YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Avrupa İktisat Tarihi I/Herbert Heaton ... 1500 lira
Avrupa İktisat Tarihi II/Herbert Heaton ... 1500 lira

SOSYAL YAYINLARI (YÜZDE 10 İNDİRİMLE)

Durgun Don/Şolohov, Dört cilt... 5000 lira
Obolomov/Gonçarov... 1400 lira
Ölü Canlar/Gogol... 1000 lira
Diriliş/Tolstoy... 1600 lira
Goriot Baha/Balzac... 900 lira
Suç ve Ceza/Dostoyevski (takım)... 2000 lira
Jean Christophe/Romain Rolland... üç cilt 4500 lira
Parma Manastırı/Seindhal... 1600 lira
Don Kişot/Cervantes... iki cilt 2800 lira
Büyüklere Masallar/Saltuk v.Şçedrin... 900 lira
Eelnniler/Dostoyevski... iki cilt (takım) 2000 lira
Notre Dame De Paris/Victor Hugo... 2000 lira
Vadim O Kadar Yeşil di Ki/Liewellyn ... 1600 lira
Savaş ve Barış/Tolstoy... dört cilt (takım) 4000 lira

Dorian Grey'in Portresi/Oscar Wilde... 600 lira
Decameron Hikayeleri/Boccaccio... iki cilt (takım) 2000 lira
Köyüler/Balzac... 1000 lira
Oliver Twist/Ickens... 1400 lira

Kültür Dizisi

Antik Felsefe/Walter Kranz... 700 lira
Aktörlük Üzerine Aykırı Düşünceler/Diderot... 400 lira
Metot Üzerine Konuşma/Descartes... 400 lira
Hükümdar/Machiavelli... 400 lira
Körter Hakkında Mektup/Diderot... 400 lira
Hylas ile Philonous Arasında Uç Konuşma/Berkeley... 400 lira
Totem ve Tabu/Freud... 700 lira
Kadenci Jacques ile Efendisi/Diderot... 900 lira
Anabasis/Xenophon... 700 lira

Çocuk ve Gençlik Dizisi

Andersen Masaları I/Andersen... 800 lira
Çocuk Kalbi/E. Amicis ... 1000 lira
Kon. Tiki/T. Heyerdahl... 800 lira
Kimsesiz Çocuk I/II. Malot... Kimsesiz Çocuk II/H. Malot... Define Adası/R. L. Stevenson... Bir Çalınan Seyahati/...

KUZEY YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİM)

Yürüyüşler ve Duruşlar/Ali Cengizkan ... 250 lira
Marx'ın Sanat Felsefesi/Mihail Lifşits ... 400 lira
Anabilim/Pierre Guiraud ... 450 lira
Eleştiri Kuramı/J. C. Cartoni - J. C. Filloux ... 400 lira
İstirdiye Korsanları/Jack London ... 450 lira
Son Yaz/Boris Pasternak ... 300 lira
Jenya Lunvers/Boris Pasternak ... 300 lira
Aynı Yol/Andre Gide ... 400 lira
Spartaküs/Arthur Koestler ... 750 lira
Golovlev Ailesi/Saltikov Şchedrin ... 1000 lira
Bir Ceza Avukatının Anıları/ aruk Erem ... 300 lira
Cadılar Okulu/Andre Gide ... 450 lira
Dünyaya Düşen Adam/Walter Tevis ... 450 lira
Kaput/Curzio Malaparte ... 1000 lira
Volga Avrupa'dan Doğar/Curzio Malaparte ... 750 lira
Tepedeki Ev/Erskine Caldwell ... 500 lira

Başkaldıran İnsan/Albert Camus ... 700 lira
Sappho/Alphonse Daudet ... 450 lira
Savaş ve Barış/Lew Tolstoy ... 400 lira
Kartal mı Güneş mi/Octavio Paz ... 450 lira
Altınburun'un Ceviz Ağaçları/Andre Malraux ... 500 lira
Anılar/İlye Ehrenburg ... 600 lira
Sinckler/Jean Paul Sartre ... 300 lira
Gündoğumu/Jean Baez ... 500 lira
Zima Kavşağı/Vevgeni Vevuşenko ... 350 lira
Soytan/Maksim Gorki ... 400 lira
Yunan Dosyası/Ali Cengizkan ... 400 lira
Çann Çizimleri/Mihail Zoggenko ... 900 lira
Yanan Gün/Jack London ... 900 lira
Alı Numaralı Koşuş/Anton Çehov ... 400 lira
Beckett/Jean Anaulh ... 400 lira
Devrimi Yapan Üç Adam/Bertrand D. Wolfe ... 1500 lira
Duman/Türkceniev ... 800 lira

YARIN

5. YIL ABONE KAMPANYASI

Abone Olalım Abone Bulalım!..

Bu sayfalarımızda yaptığımız abone kampanyası çağrılarımızda Yarin'in basın ve dağıtım tekellerinin dışında varlığını sürdürmeye kararlı olduğunu ve bunda da en büyük güvencesinin okurları olduğunu yinelemiştik. Dört yıllık deneyimlerimiz gösterdi ki okurlarımız bu tavrımızı en az bizler kadar sahiplendiler ve içtenlikle yanıt vererek yaşama geçirdiler. 5. Yıl Abone Kampanyası çağrımızı yaparken, çağrımıza yabancı olmayan, bekleyen, yanı sıra çağrımızı beklemeden abone olan, abone bulan okurlarımızın çoğunlukta olduğunu biliyoruz. Bu güvenceyle 5. yılımızda da Yarin'a yeni okuyucular, yeni aboneler bulmak, Yarin'i ulaşılamayan yeni yerlere yeni kişilere ulaştırmak için görev başına diyoruz!

ABONE ÜCRETİNİ ÜÇ AY SÜRESİNCE ARTIRMIYORUZ!

5. Yıl Abone Kampanyamız Kasım, Aralık ve Ocak aylarında sürecek. Kampanya süresince abone ederi artmayacak. 1 şubat'tan başlayarak abone ücreti yıllık 3000, altı aylık 1500 lira (KDV dahil) olacak. Abone olmak isteyen okurlarımız kampanya süresince abone ederi artmayacak. 1 Şubat'tan başlayarak abone ücreti yıllık 3000, altı aylık 1500 lira (KDV dahil) olacak. Abone olmak isteyen okurlarımız kampanya süresince yıllık 2400, altı aylık 1200 lirayı (KDV dahil) 164860 nolu posta çeki hesabımıza yatırıp, adlarını, açık adreslerini, abone sürelerini, ve başlangıç sayılarını bir mektupla bize bildirdiklerinde abone kayıtları yapılacaktır.

ÖNCEKİ SAYILAR

Okurlarımız 25. ve 48. sayımız dışında kalan tüm önceki sayıları tamamlayabilirler. 1985 Ocak (40) sayımıza kadar olan dergiler yüzde yirmibeş indirimle edinilebilir.

Tüm isteklerinizi "Yarin, PK 723 Kızılay-Ankara" adresine bildirirkenizi ve tutarlarını 164860 nolu posta çeki hesabımıza yatırmanızı bekliyoruz.

YARIN abone kulübü

YARIN ABONE KULÜBÜ kasetleri okurlarınızdan büyük ilgi ve destek göndü. İstekleri temmuz ayının ortalarından başlayarak karşılayabileceğimizi bildirmeni-

4. INTI-ILLIMANI' de Quilapayun gibi "Yeni Şili Müzik Hareketi" ile kurulmuş topluluk. Parçalarını genellikle, şilili büyük sanatçı Violeta Parra ve Víctor Jara'dan seçti-

yepyeni bir etkinlik daha!

ze karşın, ayın ilk günlerinden önerimizi olumlu bulduğunu, sevinçle karşıladığını belciten istekler gelmeye başladı. Bu durum, "Evrensel sanatçıların tanınması, bilinmesinin bir gereksiniminden öte, bir zorunluluk olduğuna..." yolundaki düşüncemizde ne denli haklı olduğumuzu gösterdi.

Su anda hazır olan kasetlerimiz ve sanatçıları işte şöyle:

1. VICTOR JARA, Şilili halkın yaşam ve özgürlük kavgasını dile getiren bir sanatçı. 1973 yılında, Şili Stadı'nda katledilen Jara'nın kasetini *Manifiesto* albümünden hazırladık.

2. QUILAPAYUN, Şilide, "Yeni Şili Müzik Hareketi" ile 1965 yılında kurulmuş bir top-

luluk. 1973 darbesi sonrası Avrupa'da verdikleri konserlerle Şilili halkıyla dayanışmanın güzel örneklerini oluşturmuşlardır.

3. ATAHUALPA YUPANQUI, Yupanqui, Argantinli. Yapıtlarında folklorik öz ve melodik kaynaklardan yola çıkarak, yüzyılların birikimi içinde insan gerçeğine ulaşmış bir ozan.

yolları. Yarin okurları için hazırladığımız kasetteki şarkıları Chile ve Pelimpsesto albümlerinden.

5. PAUL ROBESON, dünyaca ünlü Amerikalı zenci şarkıcı. Dünya Barışkonseyi, Uluslararası Barış Nişanını alacak adayların listesini yayınladığında adları *Natun*'la yan-yanaydı.

6. PETE SEEGER, ünlü Amerikalı folk müzik sanatçısı. Woody Guthrie ile birlikte çalıştı. Grevlerde, fabrikalarda, alanlarda verdiği konserlerde "Biz Kazanacağız" (We Shall Overcome) diye seslendi.

İSTEME KOŞULLARI: Kasetlerimizi, ödemeli göndereniyoruz. Okurlarımız bir kaset karşılığı 1000 abonelerimiz 750 lirayı posta çekti hesabımızda yatırdıklarını gösterir alındı kuponunu dergimize gönderdiklerinde kasetleri kendilerine postalanacaktır.

YARIN ABONE KULÜBÜ KASETLERİ

YARIN GENÇLİK YILI SERGİSİ

YARIN, GENÇLİK YILINDA GENÇLİK DERGİSİ OKUMANIN SORUMLULUĞUNU BİR KEZ DAHA YERİNE GETİRİYOR. OKUYUCULARIMIZIN GEÇEN YILDAN ANIMSİYACAKLARI 4. YIL SERGİMİZDEN SONRA BU YIL DA AYNI CANULIKTA "GENÇLİK YILI"NI DEĞERLENDİREN BİR SERGİ AÇIYOR.

DOST SANAT ORTAMI'NDA 8-15 KASIM TARİHLERİ ARASINDA AÇILACAK SERGİMİZDE 12. DÜNYA GENÇLİK VE ÖĞRENCİ FESTİVALİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN BİR BÖLÜM, ÖZEL SERGİLER, İMZA GÜNLERİ VE DAHA DEK SOK ETKİNLİK YERALİYOR.

12. DÜNYA GENÇLİK VE ÖĞRENCİ FESTİVALİ'NE İLİŞKİN DAHA GENİŞ BİLGİ EDİNMEK İÇİN, GENÇLİK YILI'NDA GÖZARDI EDİLMEME SALLIŞILAN ETKİNLİKLERİ BİR KEZ DAHA DEĞERLENDİREBİLMEK İÇİN, SERGİMİZİ BİR ŞENLİĞE DÖNÜŞTÜRMEK İÇİN, TÜM OKURLARIMIZI 8-15 KASIM TARİHLERİ ARASINDA DOST SANAT ORTAMI'NA BEKLİYORUZ.

YENİ KASETLERİMİZ WOODY GUTHRIE • ISABEL PARRA • VICTOR JARA

zinen büyük halk ozanlarından biri. Amerikan işçisine, tarımcısına elinde gitar olarak gitmiş, defalarca tutuklandığı ve dayak yediği halde onurlu bir yaşamı olan ezlemini dile getirmekten kaçınmamıştır.

8. ISABEL PARRA, yapıtlarında özgürlüğü ve barış savunun Şilili sanatçı. Latin Amerikalı birçokları gibi o da al-kesindeki diktatörlük nedeniyle sürgünde yaşamak zorunda kalmış ama yine de Avrupa'da konserleriyle, plaklarıyla halkın savaşımını dünyaya duyurmayı başarmış bir sanatçı.

9. VICTOR JARA (2), okurlarımıza hazırladığımız diğer bir kaset de Victor Jara'nın. 1973 yılında katledilen sanatçının 2. kasetini *Canto Libre (Özgür Şarkı)* adlı albümünden hazırladık.

Önümüzdeki günlerde okurlarımıza sunduğumuz yeni kasetlerimizi işte şöyle:

7. WOODY GUTHRIE, 1912 ile 1967 yılları arasında yaşamış ve Amerikan toplumunun yeni tarihini seslendirmiş, çağımı-